

Euroopan neuvoston yleissopimuksen (CETS No. 218) täytäntöönpano Suomessa

Jani Aunio

10/2024

TIIVISTELMÄ

Tekijä:	Jani Aunio
Opinnäytetyön nimi	Euroopan neuvoston yleissopimuksen (CETS No. 218) täytäntöönpano Suomessa.
Opinnäytetyön muoto:	tutkimuksellinen
Julkisuusaste:	julkinen
Ohjaajat:	Ylikomisariot Jari Hakala & Jukka Lankinen
Tutkinto:	poliisi (ylempi AMK)

Saint-Denis Convention -nimellä tunnettu Euroopan neuvoston yleissopimus turvallisuutta, turvatoimia ja palveluja koskevasta yhdenmisyksestä lähestymistavasta jalkapallo-otteluissa ja muissa urheilutilaisuuksissa tuli Suomessa lain tasolla voimaan 1.3.2022. Kokoontumislakiin sopimuksen perusteella lisätyt pykälät velvoittavat yleisötilaisuuksien järjestämiseen osallistuvia tahoja laatimaan monitoimijaisia turvallisuus- ja pelastussuunnitelmia ja että näitä suunnitelmia myös testataan säännöllisillä yhteisillä harjoituksilla. Poliisihallituksen määräyksen mukaan nämä velvoitteet koskevat jalkapallon miesten ja naisten maajoukkueita sekä miesten jalkapallon kahden ylimmän sarjatason joukkueita. Määräyksen mukaisesti toiminta aloitettiin 1.1.2023 ja kyseessä on täysin uudenlainen toimintamalli Suomessa, josta ei ole aikaisempaa tutkimusta.

Opinnäytetyön tarkoituksena on laadullisen tutkimuksen keinoin selvittää, muuttiko yleissopimus turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laadintaprosessia, millaisilla harjoituksilla suunnitelmia on vuoden 2023 aikana testattu eri puolilla Suomea ja minkälaisia kehittämissuunnitelmia nousi esiin. Tutkimuksen pääaineistona ovat poliisilaitosten harjoitustoiminnasta koostamat raportit sekä neljän toimintaan osallistuneen turvallisuusalan ammattilaisen teemahaastattelussa tuottama materiaali. Tietoa kerättiin myös osallistumalla Suomen Palloliiton toteuttamaan harjoitukseen ja tekemällä havaintoja siellä.

Kerätyn aineiston mukaan uudenlainen toiminta on koettu sekä mielekkääksi että tarpeelliseksi. Valtakunnallisesti kaikki toimijat täyttivät veloitteensa määräajassa. Toiminnan laatu oli kuitenkin hyvin vaihtelevaa, mikä on täysin ymmärrettävää uutta toimintaa aloitettaessa. Monitoimijaiset palaverit ovat tutustuttaneet avaintoimijoita toisiinsa ja harjoitustoiminnan avulla on löytynyt monia kehityskohteita, jotka muuten olisivat jääneet havaitsematta.

Sivumäärä:	71
Tarkastuskuukausi ja vuosi:	10/2024
Avainsanat:	kansainväliset sopimukset, kokoontumislaki, yleisötilaisuudet, yleinen järjestys ja turvallisuus, kvalitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Author:	Jani Aunio
Title of thesis	Implementation of the Council of Europe Convention (CETS No. 218) in Finland.
Type of thesis:	Research-based thesis
Publicity:	public
Supervisor:	Superintendents Jari Hakala & Jukka Lankinen
Degree:	Master of police services

The Council of Europe Convention on an Integrated Safety, Security, and Service Approach at Football Matches and Other Sports Events, known as the Saint-Denis Convention, came into force at the legislative level in Finland on March 1, 2022. The provisions added to the Assembly Act based on the convention require entities involved in organizing public events to create multi-agency safety and emergency plans, which must also be tested through regular joint exercises. According to an order from the National Police Board, these obligations apply to the men's and women's national football teams, as well as the teams in the top two tiers of men's football. The implementation of these requirements began on January 1, 2023, marking the start of an entirely new operational model in Finland, for which no prior research exists.

The purpose of this thesis is to investigate, through qualitative research, whether the convention changed the process of drafting safety and emergency plans, what kind of exercises have been used to test these plans across Finland during 2023, and what development suggestions have emerged. The main sources of data for the research are reports compiled by police departments on the training activities, as well as material produced in thematic interviews with four security professionals involved in the process. Additional information was gathered by participating in a training exercise conducted by the Football Association of Finland and making observations there.

According to the collected data, the new approach has been perceived as both meaningful and necessary. Nationally, all entities fulfilled their obligations within the required timeframe. However, the quality of activity varied significantly, which is entirely understandable when initiating a new process. Multi-agency meetings have helped key actors become familiar with each other, and the training activities have highlighted numerous areas for improvement, which might otherwise have gone unnoticed.

Pages:	71
Month and year of review:	10/2024
Keywords:	International agreements, Assembly Act, public events, public order and safety, qualitative research

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	6
2 AIHE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	7
2.1 Tutkimuksen tavoite	8
2.2 Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksessa käytetty metodi.....	9
3 TIETOPERUSTAN ESITTELY	11
3.1 Keskeiset käsitteet	11
3.2 Euroopan neuvoston yleissopimus	13
3.3 Hallituksen esitys 45/2021	15
3.4 Poliisihallituksen määräys POL-2022-41425.....	16
3.5 Sharepoint- raportointi harjoituksista.....	16
3.5.1 Hyvät esimerkit	20
3.5.2 Havainnot	22
3.5.3 Parannusehdotukset.....	23
3.6 Haastattelututkimus	25
3.6.1 Teema 1, turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laadintaprosessi.....	27
3.6.2 Teema 2, vuosittaisen harjoituksen suunnittelu ja toteutus	32
3.6.3 Teema 3, toiminnan kehittäminen.....	37
3.7 Osallistuva havainnointi	42
3.8 Monitorointi Veikkausliigan otteluissa 2023.....	45
3.9 Turvallisuus jalkapallo-otteluissa seminaari	48
3.10 Yleissopimuksen täytäntöönpano muissa jäsenvaltioissa.....	49
3.11 Yleissopimuksen toteuttamisen valvonta.....	51
3.12 Kansainväliset artikkelit yleissopimuksen täytäntöönpanosta.....	52
4 JOHTOPÄÄTÖKSET	57
4.1 Onko turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laadintaprosessi muuttunut aikaisemmasta?.....	58
4.2 Minkälaista harjoitustoimintaa suunnitelmien testaamiseksi on tehty ja onko toiminta koettu hyödylliseksi?	59
4.3 Minkälaisia kehittämissuhteita on tullut esiin?	59

5 POHDINTA	61
5.1 Suositukset	62
5.2 Jatkotutkimusehdotus	63
5.3 Hyvä tieteellinen käytäntö ja tutkimuksen luotettavuus	64
LÄHTEET	66
LIITE 1	69
LIITE 2	70

1 JOHDANTO

Euroopan neuvoston yleissopimus turvallisuutta, turvatoimia ja palveluja koskevasta yhdenmukaistamisesta lähentymistä jalkapallo-otteluissa ja muissa urheilutilaisuuksissa (CETS No. 218, SopS 17-18/2022) tuli Suomen osalta voimaan 1.3.2022. CETS on lyhenne sanoista Council of Europe Treaty Series eli Euroopan neuvoston sopimussarja ja SopS taas Suomen säädöskokoelman sopimussarja, jossa julkaistaan Suomea velvoittavat valtiosopimukset. Yleissopimuksen tavoitteena on luoda urheilutapahtumiin turvallinen, turvattu ja lämminhenkinen ympäristö ja se suosittaa laajaa yhteistyötä kaikkien tapahtumien järjestämiseen liittyvien sekä julkisten että yksityisten toimijoiden kesken. Yleissopimuksessa toimijalla tarkoitetaan osapuolta, jolla on turvallisuuteen, turvatoimiin tai palveluihin liittyviä vastuita sekä itse tilaisuudessa että tapahtuman vaikutusalueella.

Yleissopimuksen voimaantulo aiheutti muutoksia kokoontumislain (530/1999) kahteen pykälään. Uusi 12 §:n 2 momentti velvoittaa yleisötilaisuuksien järjestämiseen osallistuvia tahoja laatimaan monitoimijaisia turvallisuus- ja pelastussuunnitelmia, joita tulee testata ja parantaa säännöllisillä yhteisillä harjoituksilla. Kokoontumislain 20 §:n 2 momentti laajensi poliisin ohjeiden ja määräysten anto-oikeutta koskemaan myös 12 §:n 2 momentissa tarkoitettujen harjoitusten käynnistämistä, valvontaa sekä hyväksyntää.

Poliisihallitus antoi Euroopan neuvoston yleissopimuksen hyväksymisen jälkeen määräyksen: Turvallisuuden parantaminen jalkapallo-otteluissa ja muissa urheilutilaisuuksissa (POL-2022-41425). Määräys astui voimaan 1.8.2022 ja sen tarkoituksena on kuvata ja ohjeistaa yleissopimuksen ja kokoontumislain soveltamista poliisitoiminnassa. Määräyksen laati Poliisihallituksen poliisitarkastaja Ari Järvenpää, joka vastasi tuolloin Suomen poliisin jalkapalloalan tietopisteen (National Football Information Point, NFIP) toiminnasta. Tietopiste toimii Helsingin poliisilaitoksessa ja olen itse ollut oman toimeni ohella mukana toiminnassa vuodesta 2006. Muuntaessani poliisiammattikorkeakoulussa poliisin perustutkintoa ammattikorkeakoulutasoiseksi, sain Järvenpäältä pyynnön tehdä opinnäytetyön, jonka tuotoksena oli liite hänen laatimaansa Poliisihallituksen määräykseen. Liite määrittelee yksityiskohtaisesti, mitä turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien tulee sisältää, sekä millaisia harjoituksia suunnitelmien testaamiseksi ja parantamiseksi tulee tehdä. Määräyksen mukainen toiminta aloitettiin 1.1.2023 ja määräys koskee aloitusvaiheessa jalkapallon miesten ja naisten maaotteluita sekä Veikkausliigan ja miesten Ykkösen ottelutapahtumia. Määräyksen soveltamisalaa laajennetaan koskemaan myös jääkiekon Liigaa ja Mestistä, sekä mahdollisesti myös muita urheilulajeja tulevaisuudessa. Määräyksen mukaan ottelutapahtumia järjestävien paikkakuntien poliisilaitosten tulee raportoida järjestetyistä harjoituksista Suomen NFIP -toiminnolle aina seuraavan

vuoden tammikuun loppuun mennessä ja NFIP tekee poliisilaitoskohtaisen yhteenvedon Poliisihallitukselle helmikuun loppuun mennessä. Määräyksen mukaan harjoituksia tulee järjestää vähintään kerran vuodessa ja harjoitusaiheen tulee vaihdella vuosittain.

Muunnon aikana tekemäni AMK-opinnäytetyön nimenä on Turvallisuus, turvatoimet ja palvelut jalkapallo-otteluissa - Euroopan neuvoston yleissopimuksen (CETS No. 218) vaikutukset poliisitoimintaan. Siinä esitin jatkotutkimusehdotuksen, jonka mukaan yleissopimuksen toimeenpanoa ja Poliisihallituksen määräyksen mukaista toimintaa olisi syytä tutkia ensimmäisen toimintavuoden jälkeen. Tutkimustulosten perusteella mahdollisia ongelmakohtia pystytään analysoimaan ja tämän tiedon avulla toimintamalleja sekä ohjeistuksia pystytään tarvittaessa parantamaan. Ari Järvenpää jäi eläkkeelle kesällä 2023 ja hänen seuraajansa NFIP-toiminnan vastuuhenkilönä, poliisitarkastaja Tuomo Korhonen, pyysi minua tekemään poliisi (YAMK) tutkinnon opinnäytetyönä jatkotutkimuksen aiheesta. Käytän AMK-opinnäytetyötäni osaltaan lähteenä tässä tutkimuksessa, muun muassa osa keskeisistä käsitteistä on samoja tässä tutkimuksessa.

Opinnäytetyön ohjaajina toimivat ylikomisariot Jari Hakala sekä Jukka Lankinen. Hakala on Poliisiammattikorkeakoulun nimeämä NFIP-toiminnan vastuuhenkilö. Hain tutkimustani varten tutkimuslupaa Poliisiammattikorkeakoulun kautta Poliisihallitukselta sekä haastattelujen toteuttamiseksi myös Helsingin poliisilaitokselta. Tutkimuslupahakemuksen käsittely siirrettiin kokonaisuudessaan Helsingin poliisilaitoksen käsiteltäväksi 24.10.2023. Helsingin poliisilaitos myönsi tutkimusluvan ja päätöksen mukaisesti opinnäytetyön yhteyshenkilönä toimii komisario Ismo Juvonen. Juvonen jäi eläkkeelle maaliskuussa 2024 ja yhteyshenkilönä jatkoi komisario Johanna Sinivuori.

2 AIHE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Yleissopimuksen velvoittama ja Poliisihallituksen määräyksen mukainen toiminta alkoi Suomessa ensimmäistä kertaa vuoden 2023 alussa. Vastaavanlaisesta toiminnasta ei ole Suomessa aikaisempaa kokemusta ja tämä tarkoittaa sitä, että myöskään tutkimuksia aiheesta ei ole tehty. Toiminnan kehittämisen kannalta tutkimuksen tekeminen on erittäin tärkeää, varsinkin kun määräyksen soveltamisalaa ollaan myöhemmin laajentamassa koskemaan myös muita urheilulajeja. Tutkimuksen ja toiminnan parantamisen kannalta kiinnostavia kysymyksiä ovat ainakin: Kuinka yhdenmukaista toiminta on ollut ympäri Suomea? Miten turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laadinta on muuttunut aikaisemmasta? Onko niiden laatu parantunut? Minkälaisilla harjoituksilla suunnitelmia on testattu käytännössä? Onko ollut ongelmia? Onko löytynyt parannusehdotuksia? Minkälaisia kustannuksia on aiheutunut? Onko kaikki yleissopimuksessa mainitut toimijat saatu mukaan toimintaan? Onko poliisihallituksen määräyksen liite tarpeeksi informatiivinen?

Varsinaiset tutkimuskysymykset ovat:

- Onko turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laadintaprosessi muuttunut aikaisemmasta?
- Minkälaista harjoitustoimintaa suunnitelmien testaamiseksi on tehty ja onko toiminta koettu hyödylliseksi?
- Minkälaisia kehittämissuhteita on tullut esiin?

Koska vastaavanlaista toimintaa ei ole Suomessa aikaisemmin ollut, käytin tutkimusmetodinä kvalitatiivista tutkimusta. Pyrin hakemaan ymmärrystä toiminnasta, sekä tulkitsemaan sen merkitystä ja tarkoitusta. Tutkimusaineistona käytin poliisilaitosten vuoden 2023 aikana suorittamasta toiminnasta Sharepoint-alustalle laatimia raportteja sekä Suomen Palloliiton turvallisuusasiantuntijalta, HJK:n Veikkausliigajoukkueen turvallisuuskonsultilta sekä Helsingin poliisilaitoksen NFIP-toiminnasta vastaavilta henkilöiltä teemahaastattelun keinoin saatuja tietoja. Kävin myös tutustumassa Suomen Palloliiton järjestämään yleissopimuksen velvoittamaan harjoitustapahtumaan, joka toteutettiin miesten jalkapallomaajoukkueen pelitapahtuman yhteydessä. Harjoituksessa tekemiäni havainnot ja siitä laatimaani raportti käytän opinnäytetyön materiaalina. Osana yleissopimuksen toimeenpanoa toimi lisäksi Suomen urheilun eettisen keskuksen (SUEK ry:n), Suomen Palloliiton ja Poliisihallituksen yhdessä järjestämä, kaikilla Veikkausliigapaikkakunnilla toteutettu monitorointikierros, jonka tuloksia myös esitellään tarkemmin jäljempänä. Lisäksi opinnäytetyön materiaalina on hallituksen esitys Euroopan neuvoston yleissopimuksen (CETS No.218) hyväksymiseksi ja poliisihallituksen määräys (POL-2022-41425). Opinnäytetyössä on esimerkkejä myös siitä, kuinka Euroopan neuvoston yleissopimuksen velvoitteet on muissa sopimuksen ratifioineissa jäsenmaissa pantu täytäntöön.

2.1 Tutkimuksen tavoite

Tutkimuksen päätavoitteena on Euroopan neuvoston yleissopimuksen velvoittaman toiminnan laadullisen tason selvittäminen Suomessa, toiminnan kehittäminen sekä tietenkin tutkimusongelman ratkaiseminen. Opinnäytetyö on täysin julkinen ja tutkimustulosten perusteella sekä yksityinen että julkinen sektori saavat ideoita sekä parannusehdotuksia tuleville vuosille. Ensimmäisen vuoden kokemusten tutkiminen antaa arvokasta tietoa sekä Poliisihallituksen ohjeistuksen riittävydestä että myös siitä, onko toiminta aidosti saatu yleissopimuksen hengen mukaisesti monitoimijaiseksi. Tutkimuksen tulosten perusteella saadaan selville, tarvitsevatko Poliisihallituksen ohjeistukset päivitystä ja onko toiminta toteutunut valtakunnallisesti riittävän korkealla laadullisella tasolla. Tutkimuksen tavoitteena on kerätä monipuolisesti tietoa tästä Suomessa täysin uudelta toiminnasta ja näiden tietojen perusteella tuottaa mahdollisimman konkreettisia toimenpide-ehdotuksia yleissopimuksen asettamien velvoitteiden toteuttamiseksi.

2.2 Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksessa käytetty metodi

Raine Vallin mukaan tutkijan on tärkeätä huomioida, että tutkimusongelmat määrittelevät millaisia tutkimusmenetelmiä käytetään ja sovelletaan - ei toisinpäin (2018, 7). Tutkimuskysymykset siis määrittelevät sen, minkälaista tietoa tarvitaan tutkimusongelman ratkaisemiseksi. Yleensä tutkimusmenetelmät jaotellaan laadulliseen eli kvalitatiiviseen sekä määrälliseen eli kvantitatiiviseen tutkimusotteeseen.

Pitkärannan mukaan laadullisen tutkimuksen avulla pyritään tulkitsemaan, ymmärtämään ja joissain tapauksissa myös mallintamaan tutkimuksen kohteena oleva ilmiö (2014, 27). Laadullisen tutkimusmenetelmän tavoitteena on siis syvemmän ymmärryksen saaminen ilmiöstä ja aineistoina käytetään haastatteluja, havainnointeja tai tekstejä. Aineisto on siis ei-numeerista ja sitä analysoidaan esimerkiksi teemoittelun tai sisällönanalyysin keinoin. Tutkimuksessa ei yleensä pyritä tilastolliseen yleistettävyyteen, vaan ymmärtämään ilmiötä sen omassa kontekstissa eli siinä asiayhteydessä, jossa tutkittava asia tapahtuu. Kvalitatiivinen menetelmä soveltuu käytettäväksi silloin, kun aiheesta ei ole vielä paljon tutkittua tietoa saatavilla ja siitä halutaan hyvä kuvaus.

Määrällinen tutkimusote taas keskittyy mittaamaan ilmiöitä numeeristen arvojen avulla ja tavoitteena on tunnistaa säännönmukaisuuksia sekä tehdä yleistyksiä. Tutkimusmenetelminä käytetään kyselylomakkeita, mittauksia sekä tilastollisia analyysejä ja tulokset esitetään yleensä taulukoina tai graafisina esityksinä. Saadut tulokset pyritään yleistämään laajemmalle joukolle ja niissä pyritään objektiivisuuteen sekä tilastolliseen tarkkuuteen.

Tutkimukseni kohteena oleva toiminta on käynnistynyt vuoden 2023 alusta, eikä siitä ole ehditty tehdä aikaisempaa tutkimusta. Tutkimusongelman selvittämiseksi lähden hakemaan ratkaisua laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen keinoin. Koska aikaisempaa tietoa tutkittavasta ilmiöstä ei juurikaan ole, tulee ilmiön kuvaamiseksi ja sen ymmärtämiseksi hankkia paljon uutta dataa eri lähteistä. Pitkärannan mukaan olisi toivottavaa, että laadullisen tutkimuksen aineistonkeruu on monikanavaista, eli sisältäisi esimerkiksi haastatteluja, havainnointia, tutkijan omia muistiinpanoja ja alkuperäisiä dokumentteja (2014, 89). Tiedonhankinnan metodeina tulen käyttämään osallistuvaa havainnointia, teemahaastatteluja sekä kirjallisen aineiston tutkimista.

Vilkan mukaan osallistuva havainnointi on tutkimusaineiston hankkimisen menetelmänä käyttökelpoinen, kun tutkittavasta ryhmästä on ennestään vain vähän tietoa tai kun se on hiljaista tietoa (2021, 115). Osallistuva havainnointi on laadullisen tutkimuksen menetelmä, jossa tutkija osallistuu tutkimuskohteen toimintaan ja tekee samalla havaintoja. Menetelmän avulla on mahdollista päästä syvälliseen ymmärrykseen tutkittavasta ilmiöstä. Siksi päätin osallistua aktiivisesti toimintaan ja

vuorovaikutukseen muiden osallistujien kanssa, saadakseni mahdollisimman laadukasta sekä monipuolista tietoa tutkittavana olleen harjoituksen läpiviennistä.

Haastattelututkimuksen tyypit on jaoteltu sen mukaan, kuinka tarkkaan kysymykset on aseteltu. Strukturoidussa haastattelussa kysymykset ja vastausluokat ovat ennalta määritettyjä, kun taas puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset ovat valmiina ilman vastausvaihtoehtoja. Näiden lisäksi ovat vielä teemahaastattelu sekä avoin haastattelu. Teemahaastattelussa keskustellaan ennakoon päätetyistä teemoista ja avoimessa haastattelussa on ennalta päätetty ainoastaan keskustelun aihe.

Teemahaastattelu on siis laadullisen tutkimuksen menetelmä, jonka avulla syvennyttään haastattelijan valitsemiin teemoihin haastateltavan näkökulmasta. Ennen haastattelua tutkittavalle kerrotaan teemat, joista tutkija haluaa hankkia tietoa, mutta haastattelutilanteessa keskustelu voi lähteä moiniin suuntiin. Tutkijan tehtävänä on varmistaa, että kaikki teemat tulee keskustelun aikana käytyä läpi. Teemahaastattelun avulla on mahdollista saada merkityksellistä tietoa haastateltavan kokemuksista ja tulkinnoista tutkimusaiheesta. Vilkka toteaa, että tutkimusongelman selvittämiseksi on tarkoituksenmukaista valita haastateltavat aihealuetta koskevan asiantuntemuksensa tai kokemuksensa perusteella (2021, 109). Tutkimusta varten haastattelin neljä henkilöä, jotka ovat olleet suunnittelemassa, toteuttamassa, käynnistämässä tai valvomassa Euroopan neuvoston yleissopimuksen mukaisia toimenpiteitä vuoden 2023 aikana ja ovat siten aiheen ammattilaisia. Heiltä oli saatavissa ajantasaisin ja todennäköisesti paras tieto tutkittavasta aiheesta.

Havainnoinnin ja haastattelujen lisäksi kerään tietoa analysoimalla poliisilaitosten NFIP-Sharepoint alustalle kirjaamia raportteja. Tämän jälkeen vertailen toiminnasta saamiani tietoja yleissopimuksen sopimustekstiin sekä kokoontumislain ja poliisihallituksen määräyksen velvoitteisiin. Hankin lisäksi tietoa siitä, kuinka yleissopimuksen velvoitteet on muissa sopimuksen ratifioineissa Euroopan neuvoston jäsenvaltioissa toteutettu.

Tutkimusaineiston kerääminen oli tutkimuksessani monikanavaista ja aineiston triangulaatiolla pyrin saamaan monipuolisempaa sekä luotettavampaa kuvaa tutkittavasta ilmiöstä. Eskolan ja Suorannan mukaan triangulaatio tarkoittaa erilaisten aineistojen ja menetelmien käyttöä samassa tutkimuksessa (1998, 51). Käytin opinnäytetyössäni siis eri aineistonhankintamenetelmiä, lähestymistapoja ja tietolähteitä saman ilmiön tutkimiseen. Terminä triangulaatio viittaa geometriaan, missä kolmen pisteen sijainnilla voidaan määrittää tarkka sijainti ja samalla tavoin tässä tutkimuksessa pyrin mahdollisimman tarkkoihin johtopäätöksiin yhdistämällä eri näkökulmia. Hyödyntämällä erilaisia tutkimusmenetelmiä kuten asiantuntijahaastatteluja, havainnointia tai dokumenttianalyysiä, voidaan saada kattavampi ymmärrys tutkimuskohteesta ja samalla vahvistaa tutkimuksen luotettavuutta.

3 TIETOPERUSTAN ESITTELY

Pitkärannan mukaan kvalitatiivisen tutkimuksen empiirinen aineisto koostuu useimmiten erilaisista valmiina olevista teksteistä. Haastattelujen tai havainnoinnin avulla kerätyn aineiston avulla pyritään syventämään ymmärrystä. (2014, 22.) Tutkimuksen kirjallinen aineisto koostuu seuraavista lähteistä: Euroopan neuvoston yleissopimus (CETS No. 218) turvallisuutta, turvatoimia ja palveluja koskevasta yhdenmukaisuudesta lähestymistavasta jalkapallo-otteluissa ja muissa urheilutilaisuuksissa sekä sen selitysmuistio, hallituksen esitys (45/2021) edellä mainitun Euroopan neuvoston yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi kokoontumislain muuttamisesta, Poliisihallituksen määräys (POL-2022-41425) turvallisuuden parantaminen jalkapallo-otteluissa ja muissa urheilutilaisuuksissa, ottelupaikkakuntien poliisilaitosten laatimat harjoitusraportit, haastattelututkimuksen litteroinnit, harjoitustapatumassa suoritettujen osallistuvan havainnoinnin raportointi sekä kansainväliselle NFIP-yhteisölle yleissopimuksen toimeenpanemisen aiheuttamista toimenpiteistä lähetetyn kyselyn tulokset. Näiden lisäksi analysoin neljää kansainvälistä artikkelia yleissopimuksen hyväksymisen aiheuttamista toimenpiteistä eri Euroopan neuvoston jäsenmaissa. Sopimuksen on tällä hetkellä ratifioinut ja se on tullut voimaan 28 jäsenmaassa 46:stä. Belgia on ratifioinut sopimuksen 9.9.2024 ja se astuu voimaan 1.11.2024.

3.1 Keskeiset käsitteet

Euroopan neuvosto

Euroopan neuvosto, EN, on vanhin ja laajin poliittinen yhteistyöjärjestö Euroopassa. Se perustettiin toisen maailmansodan jälkeen vuonna 1949 edistämään rauhaa Euroopan mantereella. Suomi oli liittyyessään vuonna 1989 23. jäsenmaa, nykyään jäsenmaita on 46. Euroopan neuvoston toimintaa johtaa ja koordinoi pääsihteeri. Kansainväliset sopimukset ovat Euroopan neuvoston keskeisiä dokumentteja. Järjestön omaa toimintaa määrittää perussääntö, Statute of the Council of Europe. Järjestön piirissä on solmittu yli kaksisataa kansainvälistä sopimusta. Tunnetuin Euroopan neuvoston sopimus on Euroopan ihmisoikeussopimus (www.eduskunta.fi).

Euroopan neuvoston yleissopimus

Euroopan neuvosto puolustaa ihmisoikeuksia ja demokratiaa kansainvälisten sopimusten avulla. Nämä sopimukset sitovat jäsenvaltioita oikeudellisesti, kun valtiot ovat allekirjoittaneet ja ratifioineet ne.

Poliisihallituksen määräys

Määräyksellä tarkoitetaan Poliisihallituksen poliisin hallintolain (110/1992) 4 §:n perusteella antamia poliisin toimintaan liittyviä normeja ja toimintasääntöjä, joita on velvoittavana noudatettava määräyksessä tarkoitettussa tapauksessa. Määräys voi sisältää myös ohjeluontoisia normeja. (POL-2022-132897).

Pelastussuunnitelma

Yleissopimuksen CETS No. 218 selitysmuistion mukaan: "Pelastussuunnitelmalla tarkoitetaan paikallisia monitoimijaisia suunnitelmia, jotka kansallinen tai kunnallinen viranomainen on laatinut stadionilla tai sen läheisyydessä ilmenevien häiriöiden varalta."

Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma

Pelastuslain (379/2011) 16 §:n mukaan: "Yleisötilaisuuksiin ja muihin tapahtumiin, joihin osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi sisältyy merkittävä henkilö- tai paloturvallisuusriski, tilaisuuden järjestäjän on laadittava pelastussuunnitelma. Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmassa on selvitettävä ja arvioitava tilaisuuden vaarat ja riskit. Niiden perusteella määritellään tilaisuuden turvallisuusjärjestelyt sekä tilaisuuden toteuttamisesta vastaavalle henkilöstölle ja tilaisuuteen osallistuvalla yleisöllä annettavat ohjeet onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja onnettomuus- ja vaaratilanteessa toimimiseksi."

Turvallisuussuunnitelma

Yleissopimuksen CETS No. 218 selitysmuistion mukaan: "Turvallisuussuunnitelma tarkoittaa stadionin turvallisuuspäällikön tai johdon laatimia stadionin sisäisiä järjestelyjä stadionilla ilmenevien odottamattomien tapahtumien tai hätätilanteiden varalta."

Sosiaali- ja terveysministeriön riskienhallinta- ja turvallisuussuunnitteluoppaan mukaan: "Turvallisuussuunnitelma on pelastuslaissa tarkoitettua pelastussuunnitelmaa laajempi asiakirja ja käsittää kohteen kokonaisturvallisuuden suunnittelun. Turvallisuussuunnitelma on johtoa ja turvallisuushenkilöstöä palveleva strateginen suunnitelma. Turvallisuussuunnitelmassa kuvataan keskeiset turvallisuusriskit sekä toimintamallit niiden ennaltaehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi." (2011, 31.)

Harjoitus

Harjoituksella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien testaamiseksi ja parantamiseksi tarkoitettuja Poliisihallituksen määräyksen POL-2022-41425) liitteessä 1 ohjeistettuja yleisötilaisuuden järjestäjän suunnittelemissa tapahtumissa, jotka ovat poliisin käynnistämisiä, hyväksymiä ja valvomia.

NFIP

National Football Information Point on Helsingin poliisilaitoksen yhteyteen sijoitettu kansallinen jalkapalloalan tietopiste. Euroopan unionin neuvosto antoi vuonna 2002 päätöksen turvallisuudesta kansainvälisten jalkapallo-otteluiden yhteydessä (2002/384/YOS), jonka perusteella jäsenvaltioita veloitettiin perustamaan kansallinen tietopiste, yhtenä tehtävänä toimia muun muassa suorana yhteyspisteenä tietojen vaihtamisessa poliisiviranomaisten välillä kansainvälisten jalkapallo-otteluiden yhteydessä. Suomen NFIP:n tehtävät määritellään tarkemmin Poliisihallituksen määräyksessä

turvallisuuden parantaminen jalkapallo-otteluissa ja muissa urheilutilaisuuksissa (POL-2022-41425). Suomen NFIP:n ja muille poliisilaitoksille nimettyjen yhteyshenkilöiden on käynnistettävä, valvottava ja hyväksyttävä yleissopimuksen 7 artiklan edellyttämät säännölliset harjoitukset.

Sharepoint

Sharepoint on Microsoftin tuottama selainpohjainen sovellus, jota käytetään tietojen tallentamiseen, järjestämiseen ja jakamiseen.

CETS No. 218, yleissopimuksen 3 artiklan mukaiset määritelmät:

Turvallisuustoimenpiteillä tarkoitetaan: "Toimenpidettä, joka on suunniteltu ja toteutettu siten, että sen ensisijaisena tavoitteena on suojella sellaisten yksilöiden ja ryhmien terveyttä ja hyvinvointia, jotka ovat läsnä tai osanottajina jalkapallo-ottelussa tai muussa urheilutilaisuudessa stadionilla tai sen ulkopuolella tai jotka asuvat tai työskentelevät tilaisuuden läheisyydessä."

Turvatoimenpiteillä tarkoitetaan: "Toimenpidettä, joka on suunniteltu ja toteutettu siten, että sen ensisijaisena tavoitteena on ehkäistä jalkapallo-ottelun tai muun urheilutilaisuuden yhteydessä esiintyvää väkivaltaa tai muuta rikollista toimintaa tai yleisen järjestyksen häiriötä stadionilla tai sen ulkopuolella, sekä vähentää tällaisen toiminnan riskiä ja/tai reagoida tällaiseen toimintaan."

Palvelutoimenpiteillä tarkoitetaan: "Toimenpidettä, joka on suunniteltu ja toteutettu siten, että sen ensisijaisena tavoitteena on saada yksilöt ja ryhmät tuntemaan olonsa mukavaksi ja tuntemaan itsensä arvostetuiksi ja tervetulleiksi, kun he käyvät jalkapallo-ottelussa tai muussa urheilutilaisuudessa stadionilla tai sen ulkopuolella."

3.2 Euroopan neuvoston yleissopimus

Suomi allekirjoitti Euroopan neuvoston yleissopimuksen turvallisuutta, turvatoimia ja palveluja koskevasta yhdennetystä lähestymistavasta jalkapallo-otteluissa ja muissa urheilutilaisuuksissa 21.12.2017. Sopimus korvasi sitä edeltävän 1.3.1987 voimaan tulleen katsojien väkivaltaa ja epäsopevaa käyttäytymistä urheilutilaisuuksissa ja erityisesti jalkapallo-otteluissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen. Sopimusten toimeenpanoa sekä toimivuutta valvova komitea Standing Committee of the European Convention on Spectator Violence (T-RV) oli todennut, että vanhan sopimuksen väkivallan torjuntaan keskittyvä lähestymistapa oli vanhentunut ja hyvät eurooppalaiset käytännöt olivat muokanneet toimintaa enemmän urheilutapahtumiin osallistuvien sidosryhmien kumppanuuteen perustuvaksi. Hyvät käytännöt ovat yhdessä tai useammassa valtiossa tehokkaiksi osoittautuneita toimenpiteitä, joiden mukaan suositellaan toimimaan myös muissa valtioissa tai

muidenkin urheilulajien yhteydessä kuin pelkästään jalkapallon. T-RV on vastannut näiden toimenpiteiden keräämisestä ja jakanut niitä yleissopimuksen osapuolten kanssa. Hyvät käytännöt on kerätty EU:n jalkapallokäsikirjaan (2016/C444/01).

Uusi yleissopimus saatettiin Suomessa voimaan 1.3.2022 valtioneuvoston asetuksella (124/2022). Sopimus aiheutti muutoksia kokoontumislain (530/1999) 12 ja 20 §:iin ja näillä muutoksilla sopimuksen velvoitteita saatettiin osaksi Suomen oikeusjärjestystä. Sopimuksen tavoitteena on saattaa turvallisuus-, turvatoimi- ja palvelutoimenpiteet samanarvoiseen asemaan sekä osallistaa kaikki toimijat suunnitteluun ja järjestelyihin. Toimijoita ovat yleissopimuksen selitysmuistion mukaan sellaiset tahot, joilla on perustuslakiin, lainsäädäntöön, sääntelyyn tai muihin määräyksiin perustuva vastuu toimia urheilutapahtuman aikana. Turvallisuuteen, turvatoimiin ja palveluihin liittyvät toimenpiteet ovat osittain päällekkäisiä ja toisistaan riippuvaisia, joten niiden tehokas toteuttaminen vaatii usean eri toimijan yhteistyötä. Selitysmuistiossa näistä kolmesta osa-alueesta käytetään nimitystä pilarit ja jokaisella jonkin pilarin tavoitteen saavuttamiseksi tehdyllä toimenpiteellä on vaikutusta myös kahteen muuhun pilariin. Sopimuksen tavoitteena on myös pyrkimys luoda urheilutapahtumiin lämminhenkinen tunnelma, jolloin tapahtumiin voisi osallistua koko perheen voimin ilman pelkoa väkivallasta tai yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavista häiriöistä. Turvallisuus- ja turvatoimenpiteet tulee suorittaa tehokkaasti ja suunnitelmallisesti, mutta ei palvelujen kustannuksella. Hyvällä palveluiden suunnittelulla, varsinkin kun palvelut ovat samantasoiset sekä koti- että vierasjoukkueen kannattajille, on todennäköisesti kahden muun pilarin kannalta myönteisiä vaikutuksia.

Yleissopimus on jaettu 22:een eri artiklaan ja 1. artikla määrittelee, että sopimus koskee ammattilaisjalkapalloseurojen ja maajoukkueiden niiden alueella pelaamia jalkapallo-otteluita ja turnauksia. Sopimusosapuolet voivat soveltaa määräyksiä myös muihin alueellaan järjestettäviin urheilukilpailuihin tai -tilaisuuksiin. Sopimus voi koskea siis myös muitakin urheilutapahtumia ja erityisesti tilanteissa, joissa arvioidaan, että turvallisuuteen tai turvatoimiin liittyy riskejä. Tutkimuksen kannalta olennainen on artikla 7, turvallisuus- ja pelastussuunnittelu. Siinä sopimusosapuolia veloitetaan varmistamaan, että sopimuksessa tarkoitettujen tapahtumien järjestämiseen osallistuvat tahot laativat monitoimijaisia turvallisuus- ja pelastussuunnitelmia ja että näitä suunnitelmia myös testataan ja parannetaan säännöllisillä yhteisillä harjoituksilla. Artiklan mukaan sopimusosapuolet määrittelevät itse kansallisissa oikeus-, sääntely- tai hallintokehyksessä, mikä toimija vastaa harjoitusten käynnistämisestä, valvonnasta hyväksynnästä.

Selitysmuistion mukaan pelastussuunnitelmalla tarkoitetaan monitoimijaisia suunnitelmia, joita laaditaan stadionilla tai sen läheisyydessä ilmenevien häiriöiden osalta ja turvallisuussuunnitelmalla taas stadionin sisäisiä järjestelyjä odottamattomien tapahtumien tai hätätilanteiden varalta. Suunnitelmien sisällön tulisi selitysmuistion mukaan kattaa kaikenlaiset tilanteet tulipalon ja infrastruktuu-

rin pettämissä kaltaisista vakavista uhista eksyneiden lasten hoitamiseen ja virvokkeiden ja saniteettitarvikkeiden loppumiseen. Tätä tarkemmin artikla ei sisältövaatimuksia erittele. Suunnitelmien tulee kuitenkin olla dynaamisia, eli niiden sisältöä tulee tarkastella säännöllisesti ja muuttaa havaittujen tarpeiden mukaan. Mitään muotomääräyksiä suunnitelmien testaamiseksi tehtävien säännöllisten harjoitusten osalta ei yleissopimus anna, vaan niiden sisällön määrittely ja toteutus jää jäsenvaltioiden omaan harkintaan.

3.3 Hallituksen esitys 45/2021

Yleissopimuksen allekirjoituksen jälkeen sisäministeriö aloitti lainvalmistelutyön sopimuksen velvoitteiden toimeenpanemiseksi. Hallituksen esitys turvallisuutta, turvatoimia ja palveluja koskevasta yhdennetystä lähestymistavasta jalkapallo-otteluissa ja muissa urheilutilaisuuksissa tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaasaattamiseksi sekä laiksi kokoontumislain muuttamisesta (HE 45/2021) valmistui 8.4.2021. Yleissopimuksen 7. artiklan tapahtumanjärjestäjille antamat veloitteet laatia monitoimijaisia turvallisuus- ja pelastussuunnitelmia sekä näiden suunnitelmien testaaminen säännöllisillä harjoituksilla, saatettiin lain tasolle tekemällä kaksi muutosta kokoontumislakiin (530/1999). Lain 12 §:n 2 momentti velvoittaa suunnitelmien tekemiseen sekä testaamiseen ja 20 §:n 2 momentti laajensi poliisin oikeutta antaa määräyksiä ja ohjeita koskemaan myös näiden harjoitusten käynnistämistä, valvontaa ja hyväksyntää. Tapahtuman järjestäjä siis vastaa siitä, että suunnitelmat laaditaan monitoimijaisesti ja niitä harjoitellaan. Poliisin tehtävänä taas on valvoa, että järjestäjä toimii laissa asetettujen velvoitteiden mukaisesti. Hallituksen esityksen mukaan poliisi pääsääntöisesti ohjaa ja sovittaa yhteen 7. artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä (HE 45/2021, 16). Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että poliisi muistuttaa tapahtumanjärjestäjää velvoitteistaan hyvissä ajoin ennen kauden alkua ja varmistaa, että tarvittavat toimenpiteet suoritetaan riittävällä laajuudella ja ajallaan. Järjestäjän tulisi osallistua turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laadintaprosessiin riittävän laajasti keskeisiä tapahtumanjärjestelyyn liittyviä toimijoita ja varmistaa, että näistä asioista keskustellaan yhdessä ennen suunnitelmien hyväksymistä. Poliisin tulee valvoa, että edellä mainittua monitoimijaisuutta toteutetaan tapahtumanjärjestäjän koollekutsumana. Suunnitelmien valmistuttua, niiden toimivuutta pitää testata. Järjestäjä laatii harjoitussuunnitelmat, jotka poliisi hyväksyy ja sen jälkeen myös valvoo harjoitusten toteutusta.

Hallituksen esityksessä ei määritellä tarkemmin minkälaisia suunnitelmien tulisi olla, minkälaisilla harjoituksilla niitä pitäisi testata tai mitä tarkoittaa säännöllinen. Poliisin tuli siis kokoontumislain mukaisena toimivaltaisena ja lain velvoitteiden noudattamista valvovana viranomaisena määritellä, kuinka lakia tullaan käytännössä soveltamaan. Tämän johdosta Poliisihallitus aloitti asiaa koskevan poliisin toimintaa ohjaavan ja velvoittavan määräyksen laatimisen.

3.4 Poliisihallituksen määräys POL-2022-41425

Poliisihallituksen määräys: Turvallisuuden parantaminen jalkapallo-otteluissa ja muissa urheilutilaisuuksissa (POL-2022-41425) tuli voimaan 1.8.2022 ja määräyksen mukainen toiminta aloitettiin 1.1.2023. Määräyksen tarkoituksena on määritellä, mitä yleissopimuksen velvoitteet tarkoittavat poliisin kannalta ja kuinka kokoontumislakia velvoitteiden täyttämiseksi sovelletaan. Määräystä valmistellessa sen luonnos lähetettiin laajalle lausuntokierrokselle kaikille poliisilaitoksille, poliisin valtakunnallisille yksiköille, Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon, Suomen urheilun eettiselle keskukselle, Suomen Olympiakomiteaan, Suomen jääkiekkoliittoon, Suomen Palloliittoon, Veikkausliigaan, Opetus- ja kulttuuriministeriöön sekä sisäministeriön pelastus- ja poliisiosastolle. Lausuntoja tuli yhteensä 14 kappaletta ja niissä oli useita hyviä huomioita, joiden perusteella määräystä muokattiin ennen sen hyväksymistä ja käyttöönottoa.

Määräyksen liitteessä 1 on määritelty yksityiskohtaisesti, miten turvallisuus- ja pelastussuunnitelmia tulee laatia, mitä asioita niissä tulisi huomioida ja kuka vastaa mistäkin asiasta. Suunnitelmien laadintaprosessin lisäksi liitteessä on ohjeistettu, kuinka suunnitelmien testaamiseksi järjestettävät harjoitukset tulisi toteuttaa ja lueteltu esimerkinomaisesti, minkälaisia harjoitukset voisivat olla. Harjoituksia tulisi toteuttaa vähintään kerran vuodessa ja tällä hetkellä määräyksen mukainen toiminta koskee jalkapallon miesten ja naisten maajoukkueita sekä miesten jalkapallon kahden ylimmän sarjatason ottelutapahtumia. Määräys ja sen liitteet ovat täysin julkisia, koska niiden tarkoituksena on opastaa sekä poliiseja että myös tapahtumien järjestämiseen osallistuvia toimijoita.

3.5 Sharepoint- raportointi harjoituksista

Ottelupaikkakuntien poliisilaitoksilla on poliisihallituksen määräyksen mukainen velvollisuus raportoida alueellaan suoritetuista harjoituksista NFIP - Sharepoint sivustolla olevalle lomakkeelle. Lomakkeen on laatinut Helsingin poliisilaitoksen jalkapalloalan tietopistettä päätyönään hoitava vanhempi konstaapeli Jarno Laurikainen yhdessä aikaisemmin tietopisteen toiminnasta vastanneen komisario Ismo Juvosen kanssa. Poliisilaitosten koostama vuosittainen yhteenveto yleissopimuksen 7. artiklan edellyttämistä harjoituksista tulee toimittaa Suomen NFIP:lle aina seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä. Suomen NFIP taas tekee kaikkien poliisilaitosten raporteista koosteen ja toimittaa sen Poliisihallitukselle helmikuun loppuun mennessä.

Vuonna 2023 Poliisihallituksen määräyksen velvoitteiden piirissä oli yhteensä 26 joukkuetta 19:llä eri paikkakunnalta. Maajoukkueiden lisäksi oli 12 joukkuetta Veikkausliigasta ja 12 joukkuetta miesten Ykkösestä. Harjoitustapahtumia järjestettiin kuitenkin 23 kappaletta, koska kolmen paikkakunnan joukkueilla on pääosin sama otteluareena ja turvaorganisaatio. Turussa TPS ja FC Inter harjoittelivat Veritas Stadionilla, Seinäjoella SJK ja SJK Akatemia OmaSp Stadionilla sekä Helsingissä Suomen Palloliitto (maajoukkueet) Olympiastadionilla. Harjoituksia järjestettiin Lapin poliisilaitosta

lukuun ottamatta kaikkien poliisilaitosten alueella ja eniten harjoituksia oli Helsingin poliisilaitoksen alueella, viisi eri tapahtumaa.

Harjoituksiin osallistui yhteensä 778 henkilöä, joista 52 oli poliiseja joko valvomassa tai osallistumassa harjoitukseen. Suurimmassa harjoituksessa oli 301 henkilöä ja pienimmässä 6. Kalenterivuosi käytettiin aika tehokkaasti hyväksi, koska ensimmäinen harjoitus järjestettiin 29.3.2023 ja viimeinen 23.11.2023. Selvästi yleisin harjoitus oli kuulutusjärjestelmän testaaminen, joka kuului yhdeksän eri joukkueen harjoitusohjelmaan joko ainoana testattavana asiana tai osana harjoitusta.

Ohessa on taulukkomuotoon tehty listaus kaikista vuoden aikana järjestetyistä harjoituksista sekä niiden sisältö lyhyesti avattuna. Yleiskatsauksen jälkeen nostetaan esiin neljä esimerkkiä erilaisista harjoituksista, joissa harjoitusta suunniteltaessa on ansiokkaasti mietitty nimenomaan oman paikkakunnan ja otteluareenan kehittämiskohteita sekä erityispiirteitä.

Taulukko 1

Ahvenmaan poliisilaitos			
Harjoituksen järjestäjä	Päivämäärä	Paikka	Sisältö lyhyesti
MIFK	8.10.2023	Wiklöf Holding Arena	Kadonneen lapsen etsintä ottelutapahtumassa.
Helsingin poliisilaitos			
Miesten ja naisten jalkapallomaajoukkue	18.6.2023	Olympiastadion	Kulunvalvonnan testaaminen ja yhteistoiminta poliisin kanssa.
HJK	7.8.2023	Bolt Arena	Kuulutusjärjestelmän testaaminen ja poistumisharjoitus. Ensiapu- ja ensisammutuskoulutus.

KäPa	27.9.2023	Brahenkenttä	Kuulutusjärjestelmän testaaminen ja poistumisharjoitus.
HIFK	2.10.2023	Bolt Arena	Kuulutusjärjestelmän testaaminen.
Gnistan	18.10.2023	Mustapekka Areena	Kuulutusjärjestelmän testaaminen.
Hämeen poliisilaitos			
FC Lahti	21.10.2023	Lahden Stadion	Kuulutusjärjestelmän testaaminen.
Itä-Suomen poliisilaitos			
KuPS	8.10.2023	Väre Areena	Pelastusteiden tarkastus ja kuulutusjärjestelmän testaaminen.
MP	23.11.2023	Mikkelin urheilupuisto	Kuulutusjärjestelmän testaaminen.
Itä-Uudenmaan poliisilaitos			
JäPS	20.4.2023	Järvenpään keskuskenttä	Turvallisuussuunnitelman ja siihen liittyvien riskien läpikäynti karttatarjoituksena.
Kaakkois-Suomen poliisilaitos			
KTP	27.6.2023	Arto Tolsa Areena	Kuulutusjärjestelmän testaaminen.
Lounais-Suomen poliisilaitos			
TPS ja FC Inter	12.7.2023	Veritas Stadion	Viestintä- ja toimintaharjoitus rikoksenteikijän kiinniottamiseksi.

SalPa	26.8.2023	Salon urheilupuisto	Evakuointi- ja sisääntulotarkastusharjoitus.
Länsi-Uudenmaan poliisilaitos			
FC Honka	29.3.2023	Espoo / Länsi-Uudenmaan keskus-paloasema	Suuronnettomuus Veikkausliiga-ottelussa ja moniviranomaisharjoitus karttatarjoituksena.
EIF	17.9.2023	Tammisaaren keskuskenttä	Ottelutapahtuman turvallisuuteen liittyvät keskeisimmät asiat karttatarjoituksena.
Oulun poliisilaitos			
AC Oulu	19.8.2023	Raatin Stadion	Järjestyksenvalvojen toiminta pyrotustilanteessa ja sisääntulotarkastuksessa.
Pohjanmaan poliisilaitos			
SJK	20.5.2023	OmaSP Stadion	Järjestyksenvalvojen psyykkinen koulutus ja yhteistyö poliisin kanssa.
VPS	25.8.2023	Hietalahden jalkapallostadion	Valvontakamera- ja radionkäyttöharjoitus.
KPV	23.9.2023	Kokkolan keskus-kenttä	Epäilyttävän henkilön paikantaminen ja tarkastaminen ottelussa.

FF Jaro	23.9.2023	Pietarsaaren keskuskenttä	Ensitoimet pommiuhassa, poistumisharjoitus ja kuulutusjärjestelmän testaaminen.
Sisä-Suomen poliisilaitos			
FC Haka	27.4.2023	Tehtaan kenttä	Järjestyksenvalvojen toiminta pyrotustilanteessa.
JJK	22.8.2023	Harjun Stadion	Järjestyksenvalvojen toiminta pyrotus tilanteessa.
Ilves	11.9.2023	Ratinan Stadion	Koulutusta järjestyksenvalvojille pyroista, poliisin spotteritoiminnasta ja Tammelan stadionista.

3.5.1 Hyvät esimerkit

Ensimmäinen esimerkki on Suomen Palloliiton toteuttamasta harjoituksesta Olympiastadionilla ja harjoituksen kulku on tarkemmin esitelty kappaleessa 3.7. Hyväksi esimerkiksi se nousee siitä syystä, että harjoitusaihe oli valikoitunut aiemmin todettujen kehityskohteiden perusteella ja harjoituksen aikana töissä oli täsmälleen samanlainen organisaatio, kuin normaalissakin tilanteessa olisi. Harjoituksen avulla apulaisturvallisuuspäällikköä saatiin harjoitettua tehtävään ja niin sanottua avainhenkilöriskiä pienennettyä siltä varalta, että varsinainen turvallisuuspäällikkö olisi tulevaisuudessa estynyt tehtäviään hoitamaan. Harjoituksessa testattiin monella eri tavalla, kuinka kamera- ja kulunvalvonta toimii ja saadaanko tarvittavat asiat viestittyä eteenpäin. Samalla poliisin tilannejohtaja ja turvallisuuspäällikkö saivat kokemusta yhteistoiminnasta, kuten myös etsintää suorittavat järjestyksenvalvojat ja poliisipartio. Harjoituksen avulla ongelmakohtat saatiin konkreettisesti testattua ja havainnot tuotua dokumentoituina esiin.

Toinen esimerkki on Espoosta, FC Hongan turvallisuusorganisaation kanssa järjestetystä harjoituksesta. Se toimii hyvänä esimerkkinä moniviranomaistoiminnasta yhdistettynä urheilutapahtumaan. Harjoituksen tavoitteena oli harjoitella viranomaisyhteistoimintaa suuronnettomuuden kaltaisessa

vaativassa tilanteessa FC Hongan Veikkausliigan ottelussa ja selventää eri toimijoiden rooleja ja tilanteen mukaisia vaatimuksia ja vastuita. Tavoitteena oli siis saada selvyttä johtovastuisiin, kuinka yhteistä tilannekuvaa luodaan, kuinka toimintoja sovitetaan yhteen ja miten asioista viestitään eteenpäin. Harjoitus toteutettiin niin sanottuna kuiva-/karttaharjoituksena Länsi-Uudenmaan keskuspalloasemalla, missä harjoituksen eri osat vietiin läpi keskustellen ja osittain Virve-radioiden välityksellä. Mukana oli FC Hongan organisaation lisäksi Länsi-Uudenmaan poliisin kenttä- ja yleisjohto sekä viestintä, LU:n pelastuslaitoksen pelastus, ensihoito ja viestintä, LU:n sosiaali- ja kriisipäivystys, LU:n hyvinvointialueen varautumisen yksikkö ja viestintä, Espoon kaupungin turvallisuusyksikkö ja viestintä sekä HUSin ensihoito ja tilannekeskus. Harjoituksen perusteella tieto sekä ymmärrys ydintoimijoiden välillä kehittyi ja harjoitusta tullaan jatkamaan tulevaisuudessa viemällä skenaario lävitse fyysisesti ja käytännössä otteluareenalla.

Kolmantena esimerkkinä on Seinäjoella SJK:n järjestämä harjoitus. Poliisihallituksen määräyksen mukaisesti harjoitustapahtumana voidaan pitää myös selkeästi turvallisuuteen, turvatoimiin ja palveluihin liittyvän koulutuksen antamista. Seinäjoella koulutuksen tavoitteena oli kouluttaa tapahtumaan osallistuvia järjestyksenvalvoja monipuolisesti ja koulutuksessa oli huomioitu erityisesti palveluasenne. Eurooppalaiset hyvät käytännöt ovat osoittaneet, että kannattajat, joista huolehditaan hyvin, viihtyvät paremmin ja hyvin viihtyvät ihmiset ovat rauhallisempia. Koulutuksessa psyykkisen valmennuksen asiantuntija oli luennoimassa asiakkaan kohtaamisesta ja erityisesti huomioon otavasta palveluasenteesta. Tämän lisäksi SJK:n kannattajakerhon Kloppien SLO eli Supporter Liaison Officer oli kertomassa yhteistoiminnasta kannattajien kanssa. Poliisin spotteripari kertoi riskikannattajakulttuurista sekä poliisin roolista ottelutapahtumassa ja lisäksi turvallisuuspäällikkö luennoi pyrotekniikasta. Tämän jälkeen koulutukseen osallistujat kierrätettiin OmaSP Stadionilla, jolloin tuleva työympäristö tuli tutuksi. Koulutuksen aiheissa oli huomioitu yleissopimuksen henki ja sen tavoite luoda urheilutilaisuuksiin miellyttävä ja lämminhenkinen tunnelma.

Neljäs esimerkki on HJK:n toteuttama harjoitus Bolt Arenalla. Harjoituksen tarkoituksena ei ollut simuloida ottelutapahtumaa, vaan ajatuksena oli aloittaa turvallisuuskulttuurin rakentaminen saattamalla perusasiat kuntoon, eli ottaa ensin arki haltuun. Harjoituksen tavoitteena oli kuulutusjärjestelmän testaaminen, poistumisharjoituksen suorittaminen, toimintavalmiuden testaaminen, sammutuslaitteiden toiminnan ja niiden sijainnin varmistaminen sekä ensiapuharjoitus. Harjoitukseen oli kutsuttu osallistumaan kaikki toimijat, jotka työskentelevät kiinteistössä päivittäin. Mukana oli HJK:n organisaation lisäksi muitakin tilojen vuokralaisia ja käyttäjiä, kuten Suomen Palloliitto, Veikkausliiga, ravintolat ja Helsingin kaupunki. Poliisin ohessa myös pelastuslaitos oli mukana toteuttamassa harjoitusta. Harjoitus toteutettiin siten, että kuulutusharjoituksen yhteydessä testattiin palo-hälytysjärjestelmää ja siihen yhdistettiin poistumisharjoitus. Poistumisharjoitukseen sisältyi tilojen järjestelmällinen tarkastus. Tämän jälkeen opetettiin rastikoulutuksena palosammuttimen ja peitteen sekä defibrillaattorin käyttöä. Kaikki halukkaat pääsivät kokeilemaan laitteita käytännössä ja

tietävät nyt missä ne sijaitsevat. Harjoituksen päätteeksi järjestäjä tarkasti kiinteistön merkinnät ja poistumistiet yhdessä poliisin ja pelastuslaitoksen kanssa. Harjoitus oli hyvä esimerkki siitä, että harjoitusta suunniteltaessa tunnustetaan organisaation kypsyys ja ollaan rehellisiä sen suhteen, mitkä ovat valmiudet alkutilanteessa. Kun on tällä tavalla lähdetty rakentamaan uudenlaista turvallisuuskulttuuria niin sanotusti perustuksista lähtien, on sen päälle hyvä lähteä toimintaa kehittämään.

3.5.2 Havainnot

Vuoden aikana toteutetusta harjoitustoiminnasta nousi esiin muutamia keskeisiä havaintoja. Ensimmäinen huomio koskee Poliisihallituksen määräyksen liitteessä olevaa kohtaa, jossa määräyksen linjataan koskevan jalkapallon miesten ja naisten maaotteluita sekä Veikkausliigan ja miesten Ykkösen ottelutapahtumien turvallisuusjärjestelyitä. Suomen Palloliitto päätti kuitenkin vuoden 2022 lokakuussa sarjajärjestelmäuudistuksesta, joka aiheutti muutoksia Veikkausliigan alapuolisiin sarjatasoihin vuodesta 2024 alkaen. Poliisihallituksen määräyksen voimassaolo alkoi 1.8.2022, eikä tulossa ollut sarjauudistus ollut vielä siinä vaiheessa määräyksen laatijoilla tiedossa. Uudistuksen myötä aikaisemmin 12 joukkueen miesten Ykkösestä tulee 10 joukkueen Ykkösliiga ja sen alle muodostetaan 12 joukkueen Ykkönen. Ykkösestä tuli siis kolmanneksi korkein sarjataso Suomessa vuonna 2024. Poliisihallituksen määräyksen liitteen ajatuksena on, että se koskee maajoukkueiden lisäksi miesten kahta ylintä jalkapallon sarjatasoa. Asia olisi helposti korjattavissa muuttamalla liitteen tekstiä edellä mainittuun muotoon. Itse määräystekstiä ei ole tarvetta muuttaa, koska siinä linjataan: "Tätä määräystä sovelletaan yleissopimuksen 1 artiklan mukaisesti ensisijaisesti ammattilaisjalkapalloseurojen ja maajoukkueen Suomessa pelaamiin jalkapallo-otteluihin tai turnauksiin".

Harjoitustoiminnasta annettu palaute oli yleisesti ottaen hyvin positiivista ja toiminta koettiin mielekkääksi sekä tarpeelliseksi. Harjoitusten myötä tuli esiin useita sellaisia kehityskohteita, joita ei välttämättä olisi todettu ilman niiden toteuttamista. Uudenlainen toiminta on aiheuttanut myös ylimääräisiä kuluja, mutta ei kuitenkaan mitään ylitsepääsemättömiä. Hyvällä suunnittelulla ja harjoituksen oikealla ajoittamisella kulut pystytään pitämään kurissa. Tapahtumanjärjestäjän on myös mahdollista vaihdella harjoitustapahtuman laajuutta vuosittain, jolloin välillä harjoitellaan isommin ja välillä pienemmällä mittakaavalla, jolloin kulut voidaan pitää maltillisina.

Kaikki harjoitteluun veloitettut joukkueet pystyivät harjoituksen toteuttamaan määräajassa, tosin se vaati joissain tapauksissa hieman enemmän opastusta ja ohjausta, mutta sekin on osa monitoimijaisuutta, että asioista keskustellaan ja neuvoja uskalletaan kysyä.

Monella joukkueella oli vaikeuksia toimittaa harjoitussuunnitelma sen hyväksyvälle poliisilaitokselle määräyksessä vaaditusti kuusi viikkoa ennen harjoitusta. Säädetty aikajänne johtuu ainoastaan siitä, että jos harjoitus on suunniteltu toteutettavaksi siten, että siellä on myös poliisin yksiköitä mukana harjoittelemassa, niin poliisilaitoksen työvuorosunnittelu pystyy reagoimaan asiaan riittävän

ajoissa ja paikalla saadaan suunniteltu resurssi. Vaikka itse harjoittelutoimintaan ei osallistuisikaan poliiseja, on paikallinen poliisilaitos kuitenkin joka tapauksessa valvomassa sen toteuttamista.

Kyseessä oli ensimmäinen vuosi, kun toimintaa harjoitettiin ja tämä huomioitiin myös toimintaa käynnistävien, hyväksyvien ja valvovien poliisilaitosten taholta. Monella paikkakunnalla harjoiteltiin harjoittelua ja toiminnassa mentiin niin sanotusti helpoimman kautta, joten poliisikin oli ensimmäisenä vuonna hyvin joustava.

3.5.3 Parannusehdotukset

Harjoitustoiminnan myötä tuli esiin myös useita parannusehdotuksia. Poliisihallituksen määräyksen liitteessä ei ole määritelty, missä muodossa harjoitussuunnitelma tulisi poliisille toimittaa ja se aiheutti hieman epäselvyyksiä ja suunnitelmien täydennyspyyntöjä. Toiminnan sujuvoittamiseksi Suomen NFIP -toiminto laati vuodelle 2024 kaikille toimijoille yhteisen suunnitelmapohjan, missä kysellään kaikki tarpeelliset sekä poliisin kannalta oleelliset asiat, jolloin suunnitelma saadaan kerralla kuntoon.

Harjoituksista laadituissa raporteissa oli eroavaisuuksia, osa oli kirjattu hyvinkin yksityiskohtaisesti ja osa taas ylimalkaisesti. Harjoitusta valvovan poliisin tulee jatkossa varmistaa, että harjoituksesta laadittu raportti on laadukas ja siihen on kirjattu kaikki tehdyt huomiot, todetut puutteet sekä asiasta saatu palaute riittävällä tarkkuudella. Tärkeätä on myös, että raportti jaellaan riittävän laajasti eri toimijoille, varsinkin niille, jotka päättävät asioista. Laaja jakelukaan ei pelkästään riitä, vaan raporttiin kirjattujen havaintojen sekä niiden korjaamiseksi tehtävien toimenpiteiden toteutumista pitää seurata. Paras tapa seurantaan on alla olevassa prosessikaaviossa kuvattu helmi-maaliskuun aikana järjestettävä monitoimijainen palaveri. Palaverin yhteydessä edellisen vuoden harjoitus sekä siinä tehdyt havainnot on hyvä käydä läpi ja esitellä jo tehdyt parannustoimenpiteet tai suunnitelmat niiden toteuttamiseksi. Harjoituksista ei ole mitään hyötyä, ellei havaittujen epäkohtien korjaamiseksi oikeasti tehdä mitään, tästä syystä vuosittainen seuranta on hyvin tärkeää.

Osa vuoden 2023 aikana toteutetuista harjoituksista vaikutti siltä, että ne olivat ainoastaan viranomaisia varten harjoiteltuja näytelmiä. Harjoitusten tulee olla paikkakunta- ja otteluareenakohtaisesti analysoitujen kehityskohteiden parantamiseksi toteutettavia tapahtumia, joista on oikeasti hyötyä kyseiselle tapahtumanjärjestäjälle. Harjoitusta ei tehdä viranomaista varten, vaan tapahtumajärjestäjän oman toiminnan kehittämiseksi.

Yhtenä parannusehdotuksena tuli esille, että jo toteutettujen harjoitusten suunnitelmista muodostettaisiin "harjoituspankki". Koska Suomen NFIP kerää kaikki suunnitelmat Sharepoint alustalle, on siellä jo yhden vuoden jälkeen 23 erilaista suunnitelmaa ja vuoden 2024 jälkeen vähintään saman

verran lisää. Harjoituspankista voisi jatkossa etsiä ideoita omalle paikkakunnalle ja otteluareenalle, jos ideoiminen tuntuu muuten vaikealta.

Esille tuli myös kysymys, että pitäisikö Suomen NFIP-toiminnon tehdä niin sanottu lopullinen hyväksyntä tapahtumanjärjestäjän poliisilaitokselle lähettämälle harjoitus suunnitelmalle. Poliisilaitos edelleen hyväksyisi suunnitelman, mutta NFIP-toiminto vielä tarkastaisi, että suunnitelma on asianmukainen laadunvalvonnan ja yhdenmukaisen käytännön varmistamiseksi.

Alla on prosessikaavio siitä, kuinka yleissopimuksen edellyttämän toiminnan olisi jatkossa hyvä edetä. Tammikuussa paikkakunnan poliisilaitos muistuttaa alueensa tapahtumanjärjestäjiä vaadittavista suunnitelmista ja toteutettavista harjoituksista. Tapahtumanjärjestäjän tehtävänä on tämän jälkeen laatia suunnitelmat ja kutsua koolle monitoimijainen palaveri. Palaverissa suunnitelmat käydään läpi ja jokainen toimija voi tuoda äänensä ja näkemyksensä esiin ja suunnitelmia muutetaan sitten tarvittaessa. Poliisin tehtävä on varmistaa, että tapahtumanjärjestäjä organisoi palaverin ja että se on oikeasti monitoimijainen. Kuten aikaisemmin on mainittu, samassa palaverissa on hyvä käydä läpi edellisen vuoden harjoitus ja sen perusteella tehdyt toimenpiteet, jolloin seurannasta tulee jatkuvaa. Palaverissa kannattaa aloittaa myös tulevan harjoitustapahtuman suunnittelu.

Kuva 1

3.6 Haastattelututkimus

Haastattelututkimus suoritettiin teemahaastattelun muodossa, koska tavoitteena oli saada tutkimuksen kannalta syvällistä ymmärrystä kohteena olevasta toiminnasta ja siihen liittyvistä näkemyksistä ja kokemuksista. Teemahaastattelu antaa tilaa joustavuudelle, mutta se tarjoaa keskustelulle rakenteen, jonka avulla varmistetaan, että kaikki keskeiset teemat tulee käsiteltyä. Keskustelu pysyy johdonmukaisena ja eri haastatteluja pystyy teemoittelun avulla vertailemaan helpommin ja tunnistamaan tutkimuksen kannalta keskeiset löydökset. Valmiista rakenteesta huolimatta haastateltava pystyy kuitenkin ilmaisemaan itseään vapaasti, jolloin voi paljastua uusia näkökulmia ja yllättäviäkin huomioita.

Haastateltaviksi valikoitui poliisin puolelta kaksi henkilöä, jotka ovat molemmat olleet tapahtumanjärjestäjien apuna turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laadintaprosessissa sekä mukana käynnistämässä, hyväksymässä ja valvomassa niiden testaamiseksi ja parantamiseksi suoritettavia harjoituksia. Jarno Laurikainen ja Antti Örn ovat vanhempia konstaapeleita ja työskentelevät päätoimisesti Helsingin poliisilaitoksen hälytys- ja valvontayksikköön sijoitetussa kansallisessa jalkapalloalan tietopisteessä (NFIP). Haastatteluja varten hain tutkimusluvan Helsingin poliisilaitokselta. Laurikainen alkoi työskentelemään oman toimensa ohella spotterina eli operatiiviseen NFIP-toimintaan osallistuvana poliisimiehenä vuonna 2014 ja vuodesta 2020 hän on hoitanut NFIP-tehtäviä päätoimisesti. Örn aloitti päätoimisesti tietopisteessä vuoden 2023 helmikuussa ja sitä ennen hän toimi oto-spotterina vuodesta 2016 lähtien. Molemmilla on pitkä kokemus urheilutilaisuuksien katsomoturvallisuudesta ja näkemystä tilanteesta sekä ennen että jälkeen yleissopimuksen. Vuonna 2023 Laurikainen oli valvomassa HIFK:n sekä Gnistanin harjoituksia ja Örn puolestaan maajoukkueen, HJK:n sekä KäPan harjoituksia.

Tapahtumanjärjestäjien puolelta haastattelin Suomen Palloliitolle osa-aikaisesti työskentelevää turvallisuusasiantuntija Juho Laaksoa, joka laati Suomen miesten jalkapallomaajoukkueen vuoden 2023 turvallisuus- ja pelastussuunnitelman ja suunnitteli sekä toteutti vuosittaisen harjoituksen. Laakso on turvallisuusalan opettaja ja tehnyt turvallisuuspuolen työkeikkoja Suomen Palloliiton tapahtumiin vuodesta 2005 lähtien. Vuonna 2023 hän teki sijaisuutta Palloliiton turvallisuuspäällikkönä ollessaan virkavapaalla opettajan työstään. Toisena haastateltava oli Kai Himberg, joka palkattiin oman turvallisuusalan yrityksensä kautta tekemään Helsingin jalkapalloklubin Veikkausliigajoukkueen turvallisuus- ja pelastussuunnitelma sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan vuosittainen harjoitus. Himberg on entinen poliisi ja siirryttyään yksityiselle turvallisuusosalalle tehnyt pitkän uran sekä kansallisen että kansainvälisen liiketoiminnan turvallisuustehtävissä. Aalto University Professional Development, Finnsecurity ry ja Elinkeinoelämän keskusliitto valitsivat hänet vuoden 2022 turvallisuusjohtajaksi.

Kaikki haastateltavat ovat alansa huippuammattilaisia ja heiltä oli saatavissa tutkimuksen kannalta erittäin tärkeää ja ajantasaista tietoa. Haastateltavat osallistuivat tutkimukseen vapaaehtoisesti. Haastattelujen toteuttamiseen saatiin osallistujilta suullinen suostumus ja haastattelun teemoista keskusteltiin alustavasti haastattelupyynnön yhteydessä. Haastateltaville toimitettiin saatekirje sähköpostitse hyvissä ajoin ennen haastattelujen toteutusta. Kirjeessä annettiin lisätietoa tutkimuksesta ja kirjeen liitteenä olivat haastattelun teemat apukysymyksineen. Haastattelut toteutettiin joulukuun 2023 ja tammikuun 2024 välisenä aikana.

Haastattelun kolme pääteemaa olivat:

1. Turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laadintaprosessi

- Onko toiminta muuttunut aikaisemmasta?
- Miten prosessi käynnistyi ja kuinka se eteni?
- Oliko ohjeistus riittävää?
- Oliko suunnitelmien laadinta yleissopimuksen hengen mukaisesti monitoimijaisista?
- Onko suunnitelmien laatu parantunut aikaisemmasta?

2. Vuosittaisen harjoituksen suunnittelu ja toteutus

- Miten prosessi käynnistyi ja kuinka se eteni?
- Oliko ohjeistus riittävää?
- Minkälaisilla harjoituksilla suunnitelmia testattiin?
- Mitä toimijoita harjoituksiin osallistui?
- Koettiin toiminta hyödylliseksi?

3. Toiminnan kehittäminen

- Mitkä ovat toiminnan hyvät ja huonot puolet?
- Mitä haluaisit muuttaa toiminnassa?
- Mitä tekisit nyt eri tavalla verrattuna tämän vuoden toimintaan?

3.6.1 Teema 1, turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laadintaprosessi

Kaikki haastateltavat ovat ennen yleissopimuksen hyväksymistä olleet jossain rooleissa mukana yleisötapahtumien, varsinkin jalkapalloon liittyvien urheilutapahtumien turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laadintaprosesseissa. He pystyivät siis arvioimaan, onko yleissopimuksen hyväksyminen ja sen aiheuttamat lakimuutokset muuttaneet toimintaa aikaisemmasta.

No on siinä sillä lailla minun mielestä selkeä muutos, että ennen ne teki aika pitkälti tapahtumajärjestäjät itse ne suunnitelmat vanhojen kaavojen mukaan, miten he ovat toteuttaneet jo vuosia ja tyyliin vaan lähetti sen meille katsottavaksi, että onko tämä OK? Nyt ehkä jopa niin kun yleissopimuksen hengen mukaisesti, niin ovat jotkut jo siinä laatimisvaiheessa kysyneet, että millä lailla tämä nyt muuttuu vanhasta, mitä meidän pitää tehdä eri lailla? Ja tähän jo heti itsessään toteuttaa sitä monitoimijaista tekemistä. (Laurikainen 2023.)

Kyllä se itsellä lähti aika silleen, niin no vanhoilla pohjilla, että niitä sitten käytettiin. Itse havaitsin sen, että kyllä niitä täytyisi vähän muokata. (Laakso 2024.)

Minä olen vetänyt sillä vanhalla systeemillä ja sitten uudella systeemillä, niin selkein muutos minun mielestä positiivisempaan puoleen on, että jos sopimuksen henkeä noudattaisi, niin siihen tulee paljon enemmän toimijoita mukaan, pelastussuunnitelman, en sano nyt siihen laadintaan, vaan ehkä enemmänkin siihen, että esitellään, että mitä se voisi olla. (Laakso 2024.)

Ehkä siinä se isoin kritiikki menee kyllä sitten sille puolelle, että mitä niistä halutaan saada irti. Halutaanko me vain saada viranomaisilta leima papereihin, mitä se 90 prosenttisesti varmaan on, vai halutaanko me niistä ohjaava, toimintaa ohjaava dokumentti, joka se todella harvoin on. (Laakso 2024.)

Aikaisemmista vuosista poiketen, poliisi toimi vuonna 2023 ensimmäistä kertaa kokoontumislain velvoittamana toiminnan käynnistäjänä. Poliisilaitosten toimijat oli ohjeistettu Poliisihallituksen sekä NFIP:n toimesta hyvissä ajoin ja toiminta saatiin melko hyvin käyntiin. Ohjeistuksen mukaan poliisilaitosten tuli muistuttaa vastuualueensa tapahtumanjärjestäjiä uudentalaisesta toiminnasta heti vuoden alussa ja samalla ohjeistaa, millä tavalla toiminta tulisi toteuttaa. Poliisilaitosten tehtävänä oli lisäksi varmistaa, että ennen suunnitelmien hyväksymistä niistä neuvotellaan tapahtumanjärjestäjän koollekutsumassa monitoimijaisessa palaverissa. Neuvoja sekä pyydettiin että annettiin aktiivisesti ja pääällimmäisenä tavoitteena oli saada aikaan toimiva turvallisuus- ja pelastussuunnitelma.

Heti vuoden alussa laitoin kaikille näille meidän Helsingin seuroille sähköpostia, missä mahdollisimman perusteellisesti selitettiin, että mitä muutoksia tulee ja perusteet siihen ja sitten liitteeksi POHA:n määräykset ja liitteet sekä yleissopimus. Sen jälkeen sitten vielä, olisiko ollut vähän ennen kautta, huhtikuun alkuun laitoin vielä muistutuksen kaikille, että se turvallisuussuunnitelmien hyväksyminen pitäisi tehdä ennen kauden alkua. Se ei nyt ekana vuonna ihan onnistunut kaikilta seuroilta Helsingissä. Mutta hyvässä yhteistyössä ja hyvässä hengessä sitten ne laadittiin. (Laurikainen 2023.)

Jarno muistutteli, että tällainen kokous pitäisi pitää ennen kautta järjestää ja sitten sen jälkeen minä rupesin kyselemään tuolta Rautakiven Ilkalta, Olympiastadionin kiinteistö- ja turvallisuuspäälliköltä, milloin heille sopisi ja sitten laiteltiin. Mietittiin, että ketä sinne pitäisi kutsua, ketä olisi hyvä kutsua ja sitten vähän kyseltiin kalentereita. Kyllähän siinä aika iso rumba on, että saadaan kalentereihin ja sitten myös se, että se pitää olla kuitenkin tarpeeksi ajoissa ennen kauden ensimmäistä matsia, mutta ei liian ajoissa. (Laakso 2024.)

Siellähän on listaukset liitteessä, että mitä kaikkea se voisi tarkoittaa, mutta sitten siihen miettiä, että mitkä ne oleelliset toimijat voisivat olla sitten meidän näkökulmasta. (Laakso 2024.)

Poliisi oli aktiivinen siinä. Käytiin siis ihan avoimesti se keskustelu niillä tiedoilla, että missä mennään ja niiden perusteella sitten yhdessä pystyttiin päättämään. Minäkin siis kysyin, että mitä te olette mieltä, että tällainen alkutilanne ja ehdotukset siihen, että kannattaako edetä tällä tavalla ja sitten sain vastaukset sieltä, niin pelastuspuolelta kuin poliisin puolelta. (Himberg 2024.)

Viranomaisten toiminta on muuttunut tässä vuosien saatossa enemmän sellaiseksi neuvoa antavammaksi, joka on minun mielestä se oikea tapa, eikä ole silleen, että korjaa tämä, korjaa tämä ja sitten me ihmetellään, että miksi. (Laakso 2024.)

Toiminnan alkaessa ei ollut tietoa siitä, onko ohjeistus laadittu riittävän ymmärrettävällä tavalla ja pystyykö niiden kautta sisäistämään yleissopimuksen tavoitteet. Vastuukysymykset olivat ohjeistuksessa selvät, mutta siellä oli tulkinnanvaraisiakin kohtia, kuten millä tavalla monitoimijaisuutta tulkitaan.

Minun mielestäni ne on kyllä hyvinkin perusteellisesti laadittuja (Laurikainen 2023).

Mä itse näkisin, että se on riittävä. Se vaikeus on ehkä siinä, että liitteessähän on määritelly ehdotukset, että näitä ja näitä henkilöitä tai instansseja kutsuu, niin sitten löytää ne oleelliset henkilöt sieltä ja sitten miettiä, että onko tämä henkilö tai tämä instanssi nyt meidän ottelutapahtuman kannalta oleellinen. (Laakso 2024.)

En minä isoja haasteita ohjeistuksessa nähnyt, kun on kumppani keneltä voi sitten kysyä. Että jos puhutaan vaikka monitoimiharjoituksissa, niin mitä se käytännössä tarkoittaa, niin sehän tuli sitten keskustelujen kautta selväksi. (Himberg 2024.)

Monitoimijaisuus turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laadintaprosessin osalta toteutui haastateltujen osalta. Mitä laajemmin palaverissa on turvallisuudesta, turvatoimista tai palveluista vastaavia toimijoita paikalla keskustelemassa, sitä laadukkaampia suunnitelmia saadaan aikaan. Tärkeänä puolena asiassa on myös suhteiden luominen. Jatkossa tietää keneen kannattaa tai pitää missäkin asiassa olla yhteydessä. Ongelmaksi voi kuitenkin muodostua avainhenkilöiden tunnistaminen ja heidän saamisensa palaveriin. Poliisin tulisikin aktiivisesti tukea tapahtumanjärjestäjiä siinä, että oikeat henkilöt saadaan kutsuttua mukaan prosessiin. Valtakunnallisesti monitoimijaisuus toteutui hyvin vaihtelevasti.

No sanoisin, että aika hyvin. Pienemmille seuroille piti ehkä vähän...niillä oli selkeästi hakemista, mutta yhdessä tekemällä ja pienellä avustuksella, niin oikein hyvin nekin hoitivat sen. (Laurikainen 2023.)

Palloliiton palaverissa oli hyvinkin laaja kokoonpano. Sinne oli kutsuttu tämän hengen mukaisesti, monitoimijaisuuden mukaisesti, siellä meitä oli varmaan parisenkymmentä henkeä, oli poliisi, pelastus, sitten totta kai turvaorganisaation edustajia oli useita toimijoita. Sitten oli tietysti turvapäällikkö ja Palloliiton väkeä ja sitten oli ravintolapalveluiden porukkaa, että se oli minun mielestä todella hyvä suoritus. Se oli ehkä minun mielestä se, mitä tällä on varmaan haettu kokonaisuudessaan tässä monitoimijaisessa turvallisuus ja pelastussuunnitelmassa. Siinä käytiin se suunnitelma läpi ja jokainen pääsi siinä lausumaan sen oman näkemyksensä sen oman toimialansa osalta. Siinä vielä sitä suunnitelmaa muokattiin siinä tilaisuudessa. Ja kaupungin edustajat olivat tietysti paikalla ja osan varmaan unohdinkin, siellä oli paljon väkeä. (Örn 2023.)

Se vaikutti ideaalitalanteelta ja esimerkiksi ravintolapalvelut, niin niillä oli esimerkiksi paljon yksityiskohtia, mitkä vaikuttavat laajemminkin turvallisuuteen. He toivat omia näkökulmiaan esille ja saivat äänensä kuuluviin. Se oli tosi hyvä tilaisuus. (Örn 2023.)

Se oli minun mielestä hyvä tapa, että kerätään kaikki toimijat kerran vuodessa yhteen ja sitten ainakin tulee tutuksi, että tiedetään keneen voi olla yhteydessä (Laakso 2024).

Fanit ovat mukana turvallisuussuunnitelman, tavallaan siinä prosessissa, mutta tähän turvallisuussuunnitelman läpikäyntipalaveriin ei otettu. Faniyhteistyöhän Palloliitolla on todella hyvällä tasolla, fanitapaamisia järjestetään ja fanit kyllä saavat sieltä sen äänensä kuuluviin. Mutta en minä tuohon tapahtumaan, kun se on kuitenkin enemmän sitä viranomaistietoa. (Laakso 2024.)

Poliisi, pelastus, tapahtumapaikan palveluntarjoajat, kävin jokaisen kanssa näitä läpi ja sitten selvitin myös sen, että mitä heidän kanssaan on tehty ja historia ensinnäkin HJK:hon liittyvän organisaation kanssa, että mitä he ovat tehneet ja mitä heidän kanssaan on tehty ja sitten siellä toimivien kanssa, että ihan sai sen todellisen tilanteen selville. (Himberg 2024.)

Toiminnan yhtenä tavoitteena on turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laadun parantaminen. Että saataisiin aikaan dokumentti, joka on oikeasti mietitty oman paikkakunnan ja otteluareenan erityispiirteiden kannalta ja on siten toimintaa aidosti tukeva käyttökelpoinen apuväline.

Minä olen vahvasti sitä mieltä, että laatu parani huomattavasti. Se, että miten niitä sitten toteutetaan ja käytännössä sitten jalkautuu se suunnitelma siihen päivittäisen tekemisen, on tietenkin eri asia, mutta suunnitelmat on nyt paremmassa kunnossa. (Laurikainen 2023.)

Kun käytiin tämän vuoden suunnitelmia läpi, niin jonkun verran vertailtiin niihin vanhempiin. Kuten äsken tuossa mainitsin, niin kyllä se vaikutti aika samasta puusta veistetyltä, että ei. Ei siinä hirveästi ollut mitään uudistuksia (Örn 2023.)

Ei millään tasolla. Eli nyt ollaan niin aikaisessa vaiheessa, että toivon mukaan se johtaisi siihen, että ruvettaisiin enemmän miettimään sitä, että miten tämä suunnitelma hyödyttää tosiaan niitä käyttäjiä ja toimijoita, eikä sitä, että miten me saadaan Palloliitolta, miten me saadaan paikalliselle poliisilta ja pelastusviranomaisilta ne leimat. (Laakso 2024.)

Pelastussuunnitelman itse ja niiden prosessienhan täytyisi syntyä nimenomaan sinne tukemaan sitä tekemistä. Olen valitettavan monta kertaa siihen isoissa organisaatioissa törmännyt, että sitä pelastussuunnitelmaa ei käytetä siihen arkeen ja se pitää

korjata ekaksi. Se on helppo testata tietävätkö siellä toimivat ihmiset siitä mitään. Jos he eivät tiedä siitä mitään, niin silloinhan se ei ole toimintakunnossa. (Himberg 2024.)

Ongelmia tuli esiin, kun kaikki joukkueet alkoivat laatia suunnitelmia edellisvuotiseen tapaan vanhoille pohjille, yrittämällä saada niistä toimivia "cypypastaamalla". Syynä siihen oli osaltaan Suomen Palloliiton vuoden 2023 liigalisenssimääräykset, joissa kohdassa 6.1 b) mainitaan: "Lisenssin hakijan/haltijan on laadittava pelikauden otteluidensa turvallisuusjärjestelyistä turvallisuussuunnitelma, joka tulee laatia lisenssihallinnon toimittamalle lomakkeelle. Sama teksti on Suomen Palloliiton miesten ykkösen vuoden 2023 lisenssimääräyksessä. Ongelma tiedostettiin jo alkuvaiheessa ja tieto siitä saatettiin Palloliiton tietoon. Vuoden 2024 liigalisenssimääräyksissä kohta 6.1 b) muutettiin muotoon: "Lisenssin hakijan/haltijan on laadittava otteluidensa turvallisuusjärjestelyistä turvallisuussuunnitelma, joka tulee hyväksyttävä paikallisella pelastus- ja poliisiviranomaisella". Valitettavasti kaudella 2024 aloittaneen Ykkösliigan lisenssimääräyksiin kohta on jäänyt vanhassa muodossaan, jonka mukaan suunnitelma pitää laatia lisenssihallinnon toimittamalle kaavakkeelle.

No kaikki rupesi tekemään niillä vanhoilla pohjilla. Veikkausliigan lisenssisäännöissä on maininta, että turvallisuussuunnitelma tulee laatia Palloliiton lähettämälle tai Veikkausliigan lähettämälle pohjalle, mikä on ongelma. Mielestäni se ei olisi ongelma, jos se pohja, mitä ne on käyttänyt vuosia, olisi päivitetty, mutta kun se on se sama mikä on ollut 10 vuotta sitten, niin kun ne rupeaa siihen samaan rakentamaan vanhalle pohjalle vanhoilla spekseillä, niin se ei ollut hyvä asia. (Laurikainen 2023.)

Ehkä se isoin ongelma siinä on, että se aikoinaan on se pohja luotu mitä on jaettu seuroille ja siihen. En tiedä onko siinä väärää käsitystä seuroilla, että tavallaan sitä pitää käyttää. Ne ei ole kovin innovatiivisia, eikä ne lähde niitten seurojen tarpeesta tai olosuhteista, mitkä kaikki vaikuttaa. On niin erilaisia olosuhteita, miettii vaikka Veikkausliigaseuroja, niin ne suunnitelmat tuntuvat aika samankaltaisilta. Käytetään sitä samaa pohjaa vuodesta toiseen ja semmoinen käsitys minulle on jäänyt, että ne ei ole siitä juurikaan kehittynyt monellakaan. (Örn 2023.)

Se on niin vaihteleva toi kirjo, ketkä näitä suunnitelmia laatii noissa seuroissa, riippuen tietysti sarjatasosta ja resursseista ja muusta, että miten ammattimaista se on seuroissa se turva (Örn 2023).

Ei ole ehkä sitä resursointia, eikä semmoista jatkuvuutta, se on ehkä haaste varmaan. Setti on hyvässä kunnossa, kun siellä on se osaava vastuuhenkilö, mutta sitten kun tämä yksi henkilö häviää, niin ne ei olekaan sitten jalkautuneet sinne organisaatioon, niin sitten se koko hyvä työ katoaa siitä. (Himberg 2024.)

3.6.2 Teema 2, vuosittaisen harjoituksen suunnittelu ja toteutus

Haastateltavien toteuttamissa harjoituksissa oli kehityskohteita mietitty etukäteen ja suunnitelmat tehty vasta riskianalyysin jälkeen. Toiminnan tavoitteet oli siis aivan oikein sisäistetty ja harjoituksilla pyrittiin kehittämään havaittuja epäkohtia ja haettiin ratkaisuja niihin.

Tehtiin Olympiastadionille Palloliiton ottelutapahtuman yhteyteen harjoitus, jossa simuloitiin virallisen harjoituspäivän aikana tapahtuvaa ongelmatilannetta. Pyrittiin siihen, että meillä on tismalleen samankaltainen organisaatio, kun meillä on normaali harkkapäivinä. Ei otettu sinne yhtään ylimääräisiä työntekijöitä sen takia, että meillä olisi harkkapäivä, että se olisi mahdollisimman realistinen ja samoin myös poliisin puolella, niin pyrittiin siihen, että se on ihan normipäivä. Ei meillä harkkapäivinä siellä ole viranomaisia paikalla. Minulle oli aika selkeä, että minä halusin testata sitä kulunvalvontaa ja sitten vähän myös sitä miten helppo sinne on stadikalle päästä sisään. Ja en tiedä onko siitä johtunut, mutta nyt stadionin aitaan on tehty lisäyksiä. (Laakso 2024.)

Me teimme poistumisharjoituksen ja sitä varten varmistettiin, että mikä siellä on niin sanottu suojeluorganisaatio, joka sitten vielä varmistaa, että ne tilat ovat esimerkiksi tyhjä ja henkilöt osaavat opastaa. Sen jälkeen katsottiin teknisiä asioita, että toimiiko siellä kuulutukset, toimiiko palokellot ja tällaiset. Sitten pelastuslaitoksen kanssa oltiin sovittu, että jokainen harjoitukseen osallistujia pääsi kokeilemaan sammuttimen ja peitteen käyttöä ihan fyysisesti ulkopuolella ja sitten otettiin Punaiselta Ristiltä deffa-koulutus. Jokainen sai osallistua myös deffa-koulutukseen ja samalla niille kerrottiin, että missä ne deffat siellä on ja todettiin sitten siinä jo matkan varrella, että tilataan lisää. Tämän jälkeen käytiin sitten pollarin ja pelastuslaitoksen kanssa vielä niitä rakenteellisia tiloja läpi ja katsottiin merkinnät ja poistumistiet. (Himberg 2024.)

Harjoitusten osalta prosessi käynnistettiin jo tapahtumanjärjestäjiin otetun ensimmäisen yhteydenoton yhteydessä. Turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien valmistumisen määräaika oli ennen sarjakauden alkua, mutta harjoituksen suorittamiseen oli aikaa koko kalenterivuosi Tästä syystä harjoituksen suunnittelu ja toteuttaminen olisi saattanut osalta toimijoista unohtua ilman poliisin uusia yhteydenottoja.

Siinä samassa sähköpostissa alun perin ja sitten kesällä muistuttelin ja muistuteltiin tai puhuttiin, mutta sitten tietenkin ottelutapahtumissa ihan naamatusten tapahtuman järjestäjän ja turvapäälliköiden kanssa (Laurikainen 2023).

Seuroihin oli oltu yhteydessä Jarnon toimesta vuoden alussa, mutta hyvä esimerkki tässä kaikessa oli toi Palloliitto, että he olivat tosi oma-aloitteisia ja he olivat selkeästi miettineet heidän näkökulmastaan, mitkä ovat kehityskohteita, mitä ne haluavat testata ja parantaa. He toimivat hyvin oma aloitteisesti, sieltä tuli harjoitussuunnitelma ja heillä oli hyvin selkeät pelikuviot sen suhteen. Sitten osaa joutui tosi paljon patistamaan ja ne vaativat paljon semmoista, että miten tämä käytännössä toteutetaan ja oltiin paljon sitten konsultoinnissa mukana. (Örn 2023.)

Kyllä se varmaan meni monella just sen helpomman kautta, että mikä on helpoin järjestää ja mikä vaatii vähiten resursseja ja mentiin sillä. Katsottiin siitä listasta semmoinen sopivin hyvä. (Örn 2023.)

Oli tiedossa, että tällainen tulee ja tällaista tehdään. Sitten Jarno muistutteli siitä ja ruvettiin miettimään meidän Palloliiton puolella, mikä olisi hyvä aika ja muuta ja sitten toi kesän tuplaottelut oli erittäin hyvä, kun meillä on tavallaan setup valmiina edeltävän ottelun tiimoilta. (Laakso 2024.)

Harjoitusten osalta Poliisihallituksen määräyksen liitteen ohjeistus todettiin riittäväksi. Liitteeseen listatut harjoitus-esimerkit sekä siinä annettu mahdollisuus järjestää myös muunlaisia harjoituksia, mikäli paikallinen poliisilaitos suunnitelman hyväksyy, antavat harjoituksen suunnittelijalle melko vapaat kädet.

Minun mielestä ohjeistus on riittävä. Ainahan ihmisillä on sitten kysyttävää, mietittävää ja juteltavaa, että voiko tämän tehdä näin ja näin. Mutta eihän tyhjentävää ohjetta oikein pysty tai on siis mahdotonta laatia, että en nyt äkkiseltään keksi kyllä, että mitä sieltä puuttuisi selkeästi. (Laurikainen 2023.)

Ehkä se oli vaan ensimmäisen vuoden kankeutta, että sitä arasteltiin silleen. Uskoisin, että lista oli, mitä skenaarioita sinne oli luotu, niin oikein kattava kyllä. (Örn 2023.)

No en minä itse kaivannut siihen lisää, kun tausta on koulutuspuolella, niin kyllä mulla tulee miljoona erilaista skenaariota saman tien siitä, että tällaista ja tällaista voisi tehdä. Ehkä just sen koin todella hyödylliseksi, että pääsin sparraamaan Jarnon ja Antin kanssa siitä, että minkälaisia resursseja poliisilla on irrottaa. (Laakso 2024.)

Harjoitusaihe haastatelluilla tapahtumanjärjestäjillä valikoitui mietittyjen kehityskohteiden perusteella ja niiden perusteella laaditut suunnitelmat määrittelivät, mitä eri toimijoita harjoitukseen osallistuu. Toiminta oli näissä tapauksissa monitoimijaista.

Mukana oli stadikan edustaja, Palloliiton edustaja ja poliisi. Lisäksi oli palveluntarjoajia siinä mielessä, että neidän roudaa tavaraa, että kyllä heillekin meni tieto näistä. Mutta sinänsä, kun skenaario oli silleen, että se on matchday -1, jolloin siellä ei ole yleisöä, eikä ole palveluitakaan auki. Simuloidaan sitä normaalia toimintaa, että siellä roudausta saattaa olla. (Laakso 2024.)

HJK:n harjoituksessa oli tällainen visio siinä, että ne lähtee turvallisuuskulttuuria koko seurassa ja siinä stadionilla parantamaan. Turvaihmiset olivat huomanneet, että siinä on paljon kehitettävää ja lähdetään rakentamaan sitä vankkaa pohjaa siihen turvallisuuskulttuuriin. Niillä oli tosi laajasti, siellähän on paljon toimijoita tuossa Bolt areenalla. (Örn 2023.)

Tilaaajan HJK:n kanssa käytiin tätä keskustelua, että tunnustetaan aidosti, mikä on pielessä ja myönnetään se, että ne pitää korjata ja otetaan tavoitteeksi löytää keinot millä tavalla niitä korjataan (Himberg 2024).

Pelastuslaitos, sitten poliisi oli mukana ja sitten oli kaikki tilojen vuokralaiset ja käyttäjät. Edustusjoukkueella oli harjoitus eli edustusjoukkue osallistui myös siihen, sitten oli Palloliitto ja liikuntavirasto, jotka eivät ole suoraan vuokralaisia, niin heidät osallistettiin kanssa, että ne tilat tyhjennettiin sieltä. Securitakselta oli vastuuhenkilöitä siellä, osaa käytettiin tarkkailijoina ja osa sitten osallistui siihen, koska he ovat ottelutapahtumassa niitä, jotka toteuttavat sitä suunnitelmaa. Lisäksi mukana oli ravintolapalveluiden henkilökuntaa ja Veikkausliigan väkeä. (Himberg 2024.)

Kysymys siitä, olisiko jossain vaiheessa järkevää, että Poliisihallitus määrittäisi kaikille paikkakunnille yhteisen harjoitusaiheen, ei saanut kovastikaan kannatusta.

No siis minun mielestä ehdottomasti on järkeä, jos me nähdään viranomaisena, että joku asia on vähän joka paikassa rempallaan, niin silloin. Mutta nyt tämän monitoroinnin perusteella, kun kävimme kaikki Veikkausliigan paikkakunnat tällä kaudella läpi, niin mitään yksittäistä selkeästi harjoiteltavaa asiaa ei kyllä noussut esiin. (Laurikainen 2023.)

En tiedä onko se millä aikajänteellä, ensimmäinen vuosi on nyt koeponnistettu ja seurattu. Nyt alkaa olla tutumpi tämä kokonaisjärjestely tai mitä se vaatii. Ainakin oma toivomus olisi siinä, että näissä seuroissa oikeasti ensi kaudella mietittäisiin näitä asioita ja ensi vuonna lähdetäisiin sitten näiden seurojen omista tarpeista, niin kuin oli siinä

Palloliiton yhteydessä. Toi voisi olla hyvä, mutta ehkä ensi kauden odottaisin ja katsoisin että mihin suuntaan se kulkee, että mennäänkö samoilla. (Örn 2023.)

Siinä käy helposti sitten se, että kun meillä on jokainen tapahtumajärjestäjä, jokainen venue on erilainen, niin Poliisihallitus jos määrää geneerisesti, että nyt tänä vuonna harjoitellaan tällaista ja tänä vuonna tällaista, niin sitten unohdetaan se, että mikä se tarve siellä paikallisesti on, minkälaista harjoitetta te tarvitsette. (Laakso 2024.)

Se paras malli olisi minun mielestä justinsa se tiivis yhteistyö paikallisen viranomaisen ja seurojen välillä ja että ne yhdessä tunnistaisivat kehityskohteet (Himberg 2024).

Harjoittelutoiminta koettiin yleisesti ottaen hyödylliseksi ja toiminta tarpeelliseksi. Harjoittelutoiminnasta kerätty palaute oli hyvin positiivista ja osallistujat ymmärsivät toiminnan tarkoituksen ja siitä saatavan hyödyn.

Ehdottomasti, todellakin, ihmettelen ettei ole aikaisemmin keksitty tällaista (Laurikainen 2023).

Äärimmäisen hyödyllistä, palaute mitä on saatu, vaikka siinä on osan toimijoiden kanssa ollut hieman hankaluuksia siinä, tai ei hankaluuksia, mutta että on se kynnys aloittaa tai järjestää tämä harjoitus on osalla ollut korkealla, mutta tosi hyvää palautetta on saatu. Konkreettisia epäkohtia on näiden harjoitusten osalta havaittu ja osaan on myös varmasti puututtukin. Palaute on ollut tosi hyvää ja ainakin itse olen kokenut tämän todella hyvänä järjestelyinä. (Örn 2023.)

Joo, erittäin hyödyllinen. Siinä palautetilanteessa sieltä koirapuolen partiolta ja sitten kenttäjohtajalta tuli, että oli oikein hyödyllinen. Sama meidän tapahtumaorganisaation puolella ja kaikista hyödyllisin mielestäni oli se havainto siitä, että jos turvapääällikkö on jollain tapaa estynyt tai pois pelistä, niin siihen ei ihan noin vaan löydy henkilöä, että sitä pitää pystyä ajamaan sisään jo etukäteen. (Laakso 2024.)

Ihmiset otti sen hyvin positiivisesti vastaan mielestäni ja se jo kertoo itsessään siitä, että kyllä nyky maailmassa ihmiset odottavat, että harjoitellaan ja että voivat luottaa siellä oleviin rakenteellisiin merkintöihin ja suunnitelmiin. Ja kun ne suunnitelmat on, niin ne ovat myös aktiivisesti, reaaliaikaisesti heitä tukemassa niin kyllähän se on odotusarvo. (Himberg 2024.)

Harjoitustoiminnan käynnistymisessä oli odottavissakin käynnistysongelmia. Harjoitussuunnitelman muoto, lähinnä mitä asioita siinä pitäisi olla kirjattuna, aiheutti pohdintaa ja ylimääräisiä yhteydenottoja. Myös harjoitussuunnitelman toimittaminen Poliisihallituksen määräyksen mukaisessa aikataulussa tuotti monille hankaluuksia. Harjoitustoiminnan jälkeisissä toimissa, lähinnä havaittujen epäkohtien korjaamisen toteutuksessa oli epäselvyyksiä. Havaittujen ongelmien korjaamiseksi tulisi tehdä korjaavia toimenpiteitä ja ne tulisi selkeästi vastuuttaa organisaatiossa jollekin henkilölle. Oli myös selvää, että harjoitustoiminnasta tulee muodostumaan ylimääräisiä kuluja. Toiminta on kuitenkin lakisääteistä ja hyvällä suunnittelulla kulut pystytään pitämään kurissa.

Monelta tuli sellaisia kysymyksiä, että onko siihen joku pohja olemassa nimenomaan harjoitussuunnitelman tekemiseen, minkä muotoinen sen pitää olla, mitä asioita siinä pitää olla. Osalta sitten tuli, ne olivat hyvin karsittuja ja sitten pyydettiin jotain lisätietoa. En tiedä tukisiko se näitä järjestäviä henkilöitä, jotka nyt suunnittelevat niitä harjoituksia paremmin, että siihen olisi joku pohja olemassa, mitä ne voisi käyttää ja siinä olisi ne asiat, mitä siihen suunnitella. Kyllä se helpottaisi poliisinkin työtä, että siinä olisi suoraan ne kaikki tiedot mitä tarvitsemme, niin ei tarvitsisi sitten kysellä perään. Se voisi olla semmoinen hyvä uusi asia tuohon liittyen. (Örn 2023.)

Toki noissa kaikissa oltiin joustavia. Tämä oli ensimmäinen vuosi kaikille, joten, hyvin joustavasti otettiin näitä suunnitelmia vastaan. Tietysti se olisi ideaalitilanne, että se tulisi sen aikamäärään mukaisesti. (Örn 2023.)

Koska siinä todettiin, että ne asiat mitä HJK oli harjoitellut ja testannut, esimerkiksi sitä hätäkuulutuslaitteistoa. Niin niitä testattiin vähän eri lailla ja laajemmin sitten HIFK:n harjoituksessa ja todettiin, että vaikka HJK oli kesällä todennut niiden toimimattomuuden, niin loppukaudesta ne toimivat vielä huonommin. Asialle ei ollut tehty yhtään mitään. (Laurikainen 2023.)

No, kyllä varmaan on pakko sanoa just toi taloudellinen, että kun ne kyselevät, että onko sinne otettava järjestyksenvalvoja harjoitukseen, kun se maksaa. Joka ikinen järkkäri, joka on siellä viisi tuntia töissä, niin maksaa tietyn summan seuralle ja joka ikinen euro on tärkeä meidän, no meidän kaikille seuroille. (Laurikainen 2023.)

Niin no ylimääräisiä kuluja, siinä muutaman henkilön työvuoroa aikaistettiin, niin kyllähän siitä toki kuluja tuli. Mittakaavat jos mietitään, kun meillä on kolmenkymmentuhannen asiakkaan tapahtumia ja jos me siihen otetaan tyyliin neljä tuntia lisää kymme-

nelle henkilölle, niin ei siitä aidosti sellaisia kuluja tullut, että ne vaarantaisivat toimintaa. Toi kulupuoli, se on aina tapetilla, mutta kun noita harjoitteita pystyy tekemään hyvinkin pienillä kuluilla sitten loppupeleissä. (Laakso 2024.)

No ei, muuta kuin, että sitä historiaa ei juurikaan voinut käyttää. Onko se sitten enemmänkin mahdollisuus kuin uhka tavallaan. Ehkä se on hyväkin, että vähän puhtaalta pöydältä menee. (Himberg 2024.)

3.6.3 Teema 3, toiminnan kehittäminen

Poliisihallituksen määräys ja sen liite antavat riittävällä tavalla informaatiota yleissopimuksen velvoitteiden toteuttamiseksi. Toimintaa on kuitenkin toteutettu niin vähän aikaa, että välttämättä kaikki määräyksessä tai liitteessä olevat puutteet eivät ole vielä tulleet esiin.

Kyllä tuosta sen ymmärtää, mitä siinä tarkoitetaan, mutta ei missään tapauksessa ainakaan yhtään yksityiskohtaisemmaksi (Laurikainen 2023).

No minun mielestäni se on pääsääntöisesti ihan hyvä. Varsinkin se liite on mielestäni hyvin informatiivinen paketti. Kyllä siitä ja kun on esimerkkejä, on kyselemättä ymmärretty se henki, mitä siinä haetaan. Kyllä se mielestäni on sinänsä ihan riittävä. (Örn 2023.)

En minä lähtisi muuttamaan noita vielä. Niitähän ei ole vielä omaksuttu. Odottaa ihan rauhassa ja katsoo miten, puhutaan viiden vuoden syklistä, niin sitten miettii, tarvitseeko sinne lisätä tai tuleeko jotain huomioita. (Laakso 2024.)

Aina pitää sanoa, että on ja ei ole. Uskoisin, että ei se kenellekään ollut riittävän selvä. Ei se voinut olla pollaripuolelle kanssa, eikä se seuroille varmasti voinut olla riittävän selvä. En minä nyt tässä mitään ongelmaakaan näe, se taas, jos olisi puuttunut se kumppani keneltä kysyä... (Himberg 2024.)

Poliisihallituksen määräykseen ei sinänsä toivottu lisäyksiä, mutta Suomen Palloliiton toteuttama miesten Ykkösen sarjauudistus toi tarpeen muuttaa määräyksen liitteen tekstiä. Sarjauudistuksen myötä miesten Ykkösestä tuli kolmanneksi korkein sarjataso ja sen yläpuolelle nousi uusi Ykkösliiga. Määräyksen tarkoituksena on ulottaa yleissopimuksen velvoitteet koskemaan miesten kahta ylintä sarjatasoa.

Jos joku lukee sitä kuin piru raamattua, niin se näyttää nyt siltä, että ensimmäisen ja kolmannen sarjatason pitää harjoitella, mutta ei toisen (Laurikainen 2023).

Oli tämmöistä pohdintaa turvapäälliköiden puolelta, jotka nyt sitten putosivat ykköseen, tai jäi siihen kolmanneksi ylimmälle sarjatasolle, että miten se menee, niin se olisi tässä varmaan tarpeellinen, kyllä selkeyttäisi asian kaikille (Örn 2023).

Loppupelissä toihan on sellaista terminologian vaihtamista, että joo sen termin voi vaihtaa sinne. Jos puhutaan sisällöstä niin, en minä sisältöä vaihtaisi. (Laakso 2024.)

Koko toiminnasta löydettiin haastattelujen perusteella oikeastaan pääsääntöisesti positiivisia puolia. Yleissopimuksen velvoittama monitoimijainen asioiden tasapuolinen punninta turvallisuuden, turvatoimien ja palveluiden kannalta tuottaa vain hyviä asioita. Ensimmäinen kerta on aina hankala, mutta jos toimintaa on alusta asti toteuttanut ohjeiden mukaisesti, on seuraava kerta jo huomattavasti helpompi. Tämä pelkästään jo senkin takia, että avainhenkilöt ovat valmiiksi tuttuja.

No nyt tuosta harjoittelusta ehkä sitten ensimmäisenä, että olen pelkästään nähnyt oikeastaan hyviä puolia siinä, että siinä päästään toteuttamaan sitä monitoimijaisuutta oikeasti konkreettisesti ja seurat itse näkevät, että kaikki ei ole kunnossa, että se harjoittelu on vaan hyväksi. Vaikka se on joskus tylsää, niin siinä todetaan, että OK tämä asia ei ole ihan kunnossa, tätä pitää petrata. (Laurikainen 2023.)

Ja suunnitelmien teostakin niin, ajatushan on aivan hemmetin hyvä, monitoimijaisesti, että täällä istuttaisiin edes se yksi kerta siellä yhdessä ja isommalla porukalla mitä ikinä aikaisemmin, niin hyvä asia se vaan on, että saataisiin niitä näkökulmia siihen tuotua. Seurojen vastuulla sen palaverin kutsuminen on ja ne kyselivät nytkin meiltä, että ketä sinne kutsutaan. Me nyt lueteltiin nämä kaikki mitä siellä määräyksessä lukee ja että kaikki ketä tulee vaan mieleen. (Laurikainen 2023.)

Se on hyvä, että turvaorganisaatio, turvapäälliköt pakotetaan miettimään. Totta kai sen pitäisi kuulua siihen päivittäiseen työhön, mutta nyt tavallaan joutuu miettimään turvasasioita tai turvallisuutta harjoitusten ja sitten näiden suunnitelmien osalta. Toi monitoimijaisuus olisi toimiessaan äärimmäisen hyvä, sieltä tulisi varmastikin niihin suunnitelmiin semmoisia asioita, mitä ei ole aikaisemmin tullut mieleenkään. (Örn 2023.)

Vastaanotto oli varsinkin noissa harjoituksissa tosi positiivinen. Se oli varmastikin silmiä avaavaa ja olen vakuuttunut siitä, että ensi vuonna harjoituksen järjestäminen ei

mene loppuvuoteen. Tavallaan nyt se on kerran tehty, niin se on helpompi lähteä järjestämään. (Örn 2023.)

Itse toivoisin, että kun nyt on tällainen mahdollisuus treenata sitä toimintaa, niin siitä otettaisiin kaikki irti ja se millä se saadaan, koottaisiin henkilöt, jotka oikeasti työskentelevät niissä eri tehtävissä ja ne ovat siinä harjoituksen keskiössä. Ettei siinä käy sillä tavalla, että siellä olisi vaan seurauksipalkkaiset tekemässä jotain harjoitetta, koska tämä pitäisi tehdä, eikä sitten oteta sitä oikeata työryhmää, joka työskentelee niissä ottelutapahtumissa. Toivoisin, että ohjausvaiheessa kiinnitettäisiin tähän huomiota. (Laakso 2024.)

No siis pelko niistä kustannuksista, sehän siinä on. Ja sitten se toinen huono puoli on, että tästä tulee vaan yksi määräys muiden määräysten joukossa, että siitä ei oteta sitä kaikkea mitä tästä voisi saada mitattua irti. (Laakso 2024.)

Minä mietin, että tuoko tämä jotain huonoa. Toki se tuo silloin huonoa, jos se kääntyy sille organisaatiolle vaan raskaaksi ja koetaan, että ei pysty tekemään. Ei tässä mitään hulluja vaatimuksia tuotu, enemmänkin sellainen, että kyllähän se liittyy tämän päivän turvallisuusuhkiin ihan täysillä, että ne ketkä näitä tapahtumia järjestää, niin pitää pystyä. (Himberg 2024.)

Muutosehdotuksia itse toimintaan ei vielä haastattelujen osalta tullut esiin. Kokemuksia siitä on vielä niin rajallisesti, että vasta aika näyttää minkälaisiksi käytännöt muodostuvat.

En sinänsä tätä toimintaa. Järjestävältä turvalta toivoisi semmoista kunnianhimoisuutta, että mietittäisiin oikeasti niitä epäkohtia ja mitä tarpeita heillä, eikä lähdetäisi siitä, että se on pidettävä, vaan siitä, että se palvelee sitä koko tilaisuutta. (Örn 2023.)

Totta kai tässä on, niin näissä harjoituksissa kuin tuossa suunnitelmien teossa, nyt kun tuli uusia elementtejä tuohon, niin tavallaan tämä on ensimmäinen vuosi, niin että ensi vuonna ollaan paljon viisaampia, että mihin suuntaan se kehittyy, että onko tästä ollut mitään hyötyä (Örn 2023).

No nyt on liian aikaista sanoa sitä. Ehkä sen sopimustekstin tiedon ja hengen välittäminen ympäriinsä, niin se olisi sellaista mitä itse toivoisi eniten. Ja miten se pystytään motivoimaan silleen, että siitä ei tule peikkoa. (Laakso 2024.)

Haastateltavilta kysyttiin myös, tekisivätkö he nyt jotain toisin, kun ovat ensimmäisen vuoden voitteet saaneet suoritettua ja ehtineet pohtia toimintaansa sen jälkeen. Pohdintaa aiheutti esimerkiksi se, että kaikki joukkueet eivät saaneet toimitettua uudenlaista turvallisuussuunnitelmaa poliisille ennen kauden alkua, vaikka todennäköisesti ovat Suomen Palloliitolle jonkinlaisen suunnitelman toimittaneet. Ainakin Veikkausliigan lisenssisääntöjen mukaan lisenssin hakijan/haltijan on toimitettava turvallisuussuunnitelma 30 vrk ennen Suomen sarjakauden alkua.

Ehkä voisin olla vielä aktiivisempi ennen kauden alkua niiden turvallisuussuunnitelmien vaatimisessa ja siinä pitääkin olla, että nyt ehkä vähän liian lepsusti, että tehkää nyt rauhassa sitä. Nyt toisena vuonna voi hyvin sanoa jo vähän tiukemmin, että nyt ennen kautta se pitää olla ja piste. (Laurikainen 2023.)

Loppupeleissä nyt on kyllä aika hyvin pyöräytetty tämä. Ekaksi vuodeksi on mennyt aika hyvin. (Örn 2023.)

Ehkä ainoa mitä mieltäisin, niin sitten siihen saisi jonkun henkilön tekemään sellaista dokumentaatiota. Että meillä on ollut se harjoitussuunnitelma, meillä on ollut toteutus, joka on noudattanut kutakuinkin sitä suunnitelmaa ja siitä on tullut joku loppuraportti. Mutta siitä sitten sellainen isompi dokumentti, joka vedettäisiin kansiin ja jota pystyttäisiin jakamaan eteenpäin. (Laakso 2024.)

No siis tässä organisaatiossa kelle sitä tein, niin että me päästäisiin oikeasti tekemään sitä vuosikelloa. Ja sen tukeminen, että hei oppikaa nyt se, että tämä on olennainen osa sitä teidän tekemistä, se että kerran vuodessa pidetään harjoitus. Mutta se ei ole se mitä tässä viestitään, se harjoitus vaan testaa teille sitä, että teillä on nämä kunnossa. (Himberg 2024.)

Haastattelujen aikana tuli esille useita käyttökelpoisia kehittämisideoita. Tärkeä havainto oli, että turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien käytettävyyden parantamiseksi suunnitelmien sisältö kannattaisi kirjata samaan asiakirjaan. Pelastustoimesta annetun valtioneuvoston asetuksen (407/2011) 3 §:n 2 momentin mukaan: "jos samaa yleisötilaisuutta tai tapahtumaa varten tulee muun lain kuin pelastuslain taikka toimivaltaisen viranomaisen antaman määräyksen nojalla laatia turvallisuus-, valmius-, tai muu vastaava suunnitelma, erillistä yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmaa ei tarvitse laatia, vaan pelastuslain 16 §:n 2 momentissa säädetty suunnitelman sisältöä koskevat seikat voidaan koota mainittuun muuhun suunnitelmaan. Tästä on mainittava suunnitelmassa."

Toinen tärkeä idea oli ottaa edellisen kauden tapahtumien, teemojen sekä vuosittaisen harjoituksen arviointi yhdeksi osaksi alkuvuoden monitoimijaista palaveria. Sitä kautta havaittujen epäkohtien korjaamiseksi tehdyille toimenpiteille tulisi automaattinen seuranta.

Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma... ehkä kauniina ajatuksena, että se voisi olla se sama paperi, mutta sen toteuttaminen se, että me osattaisiin vaatia ja pyytää että ne niin kun samalla ajatuksella tehty kaksi paperia yhdeksi paperiksi tai kaksi suunnitelmaa yhdeksi on ehkä semmoinen mitä selkeästi voisi mieltiä (Laurikainen 2023).

Siis ehkä voisi olla hyvä, että ne harjoitukset, suunnitelmat hyväksyttäisiin täällä NFIP toimistossa. Niitä ei kuitenkaan satoja ole. Niitä on parikymmentä vuodessa, niin sitten siinä voisi olla paremmin koordinaatiota. (Laurikainen 2023.)

Sitten tämä, että ymmärrettäisiin, osattaisiin tehdä oikeasti yksi suunnitelma, kun se on mahdollista viranomaispuolella. Tavallaanhan tuossa on myös kuitenkin se viranomaisen lakivelvoite, että tämä pitää olla ja sitten tulee nyt tämä EU asetus tuohon jalkapalotoimintaan lisäksi, niin se, että ne voi siitä huolimatta olla samassa suunnitelmassa. (Himberg 2024.)

No se harjoitus pohja mistä puhuinkin, että nyt sieltä on tullut käytännössä sähköpostiviestejä. Sitten se seuranta, että jos havaitaan ihan selkeitä epäkohtia, että tavallaan se niitten jälkivalvonta tai kenen vastuulla se on. Kaikille asianosaisille tai keille se asia kuuluu, niin menisi se tieto, että tällaisia epäkohtia tästä harjoituksesta on havaittu ja sitten seurattaisiin, että korjataanko. Jos vaikka joku kuulutusjärjestelmä ei toimi, niin mitäs sitten tapahtuu. (Örn 2023.)

Aikaisemmin on pitänyt toimittaa ennen kauden alkua turvallisuussuunnitelma Palloliitolle, joka sitten toteaa, että on toimitettu. Mutta eihän siinä ole mitään järkeä, kun eihän Palloliitto ole yleisötapahtuman lupaa antamassa. Me voitaisiin aidosti lähteä siihen mitä ehdotin, että siirrettäisiin se suunnitelmien läpikäynti tuohon yhteiseen monialaiseen malliin, josta sitten tulisi meille tosita, että tämä on käyty, se on hyväksytty ja sitten Palloliitto enemmänkin asiantuntijaorganisaationa antaa tukea siihen monialaisen suunnitelman toteuttamiseen. (Laakso 2024.)

Harjoituksia kun on, niin jos sieltä saisi tavallaan materiaalia, jota pystyisi jakamaan eri toimijoille. Nyt on tällainen harjoitus tehty ja sitten siinä on se käsikirjoitus tavallaan tehty. Harjoituspankki tavallaan ja sitten jos tulee sellainen luovuuden tuska joillain, niin

sitä voisi miettiä, että sieltä ei välttämättä tarvitse kopioida suoraan, mutta ainakin soveltuvien osien. (Laakso 2024.)

Haluan korostaa sitä paikallista yhteistyötä ja sen paikallisen tarvekartoituksen tekemistä. En tiedä olisiko siitä ajatusta, että vuoden alussa kävisi palaverin, missä mietittäisiin viime kauden tapahtumat, mitä teemoja siellä on noussut ja mitä tarvitsisi kehittää. Tämän jälkeen päätettäisiin mitä tällä kaudella halutaan kehittää, miten sitä parannetaan ja sitten suunnitellaan harjoite. Palaverissa peilattaisiin viime kausi, siellä olisi tilastot katsottu etukäteen, vaikka poliisin puolelta ja turvan puolelta. Mietittäisiin, mitä siellä olisi sellaisia mitä turva haluaisi, mitä tapahtumanjärjestäjä haluaisi, mitä palveluntuottaja haluaisi kehittää ja sitten niistä miettisi sitä. (Laakso 2024.)

Jos minä mietin, mitä viranomaispuolelta voisi tulla, niin tämän tyylinen viestintä, että hei kyllä teidän on se tehtävä ja me tuetaan sitten. Muistakaa, että emme me halua teidän tekevän kerran vuodessa jotain, että palkkaatte tuolta jonkun soittokunnan tähän vetämään harjoituksen, vaan että se kehittäisitte omaa toimintaanne siellä. Niin sen tukemista. (Himberg 2024.)

3.7 Osallistuva havainnointi

Suomen Palloliitto toteutti poliisihallituksen määräyksen velvoittaman vuosittaisen harjoituksen ke-
säkuun 18. päivä 2023 Olympiastadionilla. Stadionilla pelattiin 16.6.2023 Suomi–Slovenia ja
19.6.2023 Suomi–San Marino EM-karsintaottelut. Pelien välisen ajan Olympiastadion oli Palloliiton
käytössä, alue oli ulkopuolisilta eristetty ja sitä vartioitiin vuorokauden ympäri. Harjoitusajankohta
oli hyvin valittu, koska tapahtumahenkilökuntaa oli valmiiksi paikalla ja harjoitusympäristö oli rau-
hallinen. Harjoituksen suunnittelija ja toteuttaja oli Suomen Palloliiton senhetkinen turvallisuusasi-
antuntija Juho Laakso. Poliisihallituksen määräyksen mukaan harjoitussuunnitelma tulee toimittaa
poliisille vähintään kuusi viikkoa ennen harjoitusta. Laakso toimitti suunnitelman poliisille hyväksyt-
täväksi 26.4.2023, eli yli seitsemän viikkoa ennen harjoituksen toteuttamista.

Harjoitussuunnitelman mukaan tavoitteena oli testata Olympiastadionin ympäristön rakenteellista
turvallisuutta, havainnoida mahdollisia tunkeutujia, testata kulunvalvonnan toimintaa, harjoitella
kommunikaatiota, testata valvontakameroiden käytettävyyttä sekä kehittää yhteistyötä viranomais-
ten kanssa. Harjoitukseen osallistui Palloliiton puolelta tapahtumapäällikkö, turvallisuuspäällikkö
(Laakso) sekä apulaisturvallisuuspäällikkö. Maaliryhmänä oli kymmenen Laakson urheiluseuras-
taan rekrytoimaa henkilöä. Poliisista paikalla oli seitsemän henkilöä: tilannejohtaja, koirapartio,
kaksi NFIP:n edustajaa, poliisihallituksesta poliisitarkastaja Tuomo Korhonen sekä allekirjoittanut.

Harjoitus alkoi Suomen Palloliiton toimistolla kello 10, jolloin Laakso piti avauspuheet ja kaikki esittelivät itsensä. Esittelykierroksella kerroin tekeväni aiheesta opinnäytetyötä ja olevani mukana havainnoimassa toimintaa. Esittelykierroksen jälkeen Laakso esitteli harjoituksen kulun osallistujille. Harjoituksen ensimmäisen vaiheen tavoitteena oli testata kulunvalvonnan toimintaa ja viestinnän sujuvuutta. Toisessa vaiheessa ideana oli kahden piiloutuneen ja mahdollisesti vaarallisen henkilön etsintä stadionilta yhteistoiminnassa poliisin kanssa. Laakso teki myös selväksi, että kyseessä ei ole voimankäyttöharjoitus, joten vastarintaa järjestyksenvainvoimia kohtaan ei saa esiintyä.

Stadionilla oli harjoituksen aikaan töissä Palloliiton turvayrityksestä palkkaamat sisäturvan esimies, kulunvalvojia, toimintaryhmä sekä tilannekeskus-/kamerapäivystäjä, yhteensä kymmenen järjestyksenvainvoijaa. Kulunvalvontaa oli yhteensä kolmessa eri pisteessä ja alueella liikkui paljon huoltoliikennettä. Töissä olevat henkilöt tiesivät, että alueella suoritetaan harjoitus, mutta sen sisällöstä ei ollut heille ennakoon kerrottu.

Ensimmäisessä vaiheessa maaliryhmän tehtävänä oli etsiä heikkoja kohtia kulunvalvonnasta ja päästä sisälle stadionille joko kulunvalvontaa huijaamalla tai aitojen yli tai ali menemällä. Yksi tehtävä oli yrittää päästä maajoukkueen pukuhuoneeseen. Osalle maaliryhmästä jaettiin vanhentuneita kulkulupia ja osalle voimassaolevia lupia, jotka eivät kuitenkaan oikeuttaneet sisäänpääsyä joka paikkaan. Osalla oli ainoastaan henkilökortit. Maaliryhmän tehtävänä oli totella järjestyksenvainvoijia, jos jäävät kiinni. Onnistuneista tunkeutumista stadionille tuli lähettää kuvia stadionin sisäpuolelta maaliryhmän omaan WhatsApp-ryhmään. Harjoituksen alettua kävi selväksi, että stadionille oli helppo päästä sisään, helpointa se oli stadionin ulkopuolen aita alittamalla. Aidan alapuolella on ihmisen mentäviä aukkoja, joita ei ole saanut tukkia, koska aita piti Olympiastadionin remontissa historiallisista syistä rakentaa samanlaiseksi kuin alkuperäinen, jolloin siihen jäi maaston korkeuserojen takia edellä mainittuja aukkoja. Osan tunkeutumisyrittäjä huomasi ja välitti toimintaryhmälle, joka otti tunkeutujat kiinni, mutta valtaosa jäi huomaamatta. Luvatonta pääseminen stadionille oli siis suhteellisen helppoa ja kun stadionin ulkokuoren valvonnan pääsi ohittamaan luvallisesti tai ilman, oli sisällä liikkuminen helppoa. Sisäpuolella oli paljon lukitsemattomia ovia, joka helpotti luvatonta kulkemista. Pelipäivän alla stadionilla on myös paljon huoltoliikennettä, minkä takia kaikilla alueella luvallisesti liikkuvilla ei ole varsinaisia kulkulupia, vaan heidän sisäänpääsynsä edellytykset varmistetaan kulunvalvontapisteillä erikseen. Harjoituksen myötä kävi selväksi, että Olympiastadion on vaikea pitää eristettynä ja motivoituneelle, kekseliäälle henkilölle luvatonta tunkeutuminen on suhteellisen helppoa. Järjestyksenvainvoijien välinen viestintä toimi hyvin, kun havaintoja tunkeutumisista tuli, mutta jos ulkokuoren valvonnan haluaisi kattavaksi, tulisi valvoa henkilökuntaa olla huomattavasti enemmän töissä.

Harjoituksen toisessa vaiheessa skenaariona oli, että läheisestä psykiatrisesta sairaalasta on karannut mahdollisesti vaarallinen potilas, joka on piiloutunut stadionin itäpuolen alueelle. Harjoituksen idea oli se, että turvaorganisaatio toteaa tilanteen sellaiseksi, että on syytä pyytää poliisi paikalle. Palloliiton apulaisturvallisuuspäällikkö toimi harjoituksessa turvallisuuspäällikkönä ja harjoitteli yhteistoimintaa poliisin kanssa. Tässä vaiheessa toimintaan liittyivät mukaan poliisin tilannejohtaja sekä koirapartio tekemään henkilöetsintään stadionilla. Poliisin tilannejohtaja toimi harjoituksen ajan samassa tilassa turvallisuuspäällikön kanssa Olympiastadionin johtotilassa. Johtotilassa harjoitusta seurasi myös stadionin kiinteistö- ja turvallisuuspäällikkö. Harjoituksessa selvisi, että radioliikenteessä oli parannettavaa ja paljon tietoa jäi niin sanotusti matkalle tai ei tullut molempien osapuolien tietoon. Poliisi ja järjestyksenvalvojat käyttävät eri radiojärjestelmiä, joita molempia pitäisi kuunnella johtotilassa ja yhteistä tilannekuvaa rakennetaan näiden viestien avulla. Stadionille piiloutunut maalihenkilö oli löytänyt itselleen hyvän piilon ja etsinnässä meni paljon aikaa. Etsittävä alue, vaikkakin se oli rajattu stadionin itäosaan, oli todella iso. Etsintää suorittaneiden järjestyksenvalvojen ja poliisien yhteistoimintaa olisi voinut korostaa enemmän, jolloin toiminta olisi voinut olla tehokkaampaa ja viestintä helpompaa. Nyt etsintäpartiot eivät toimineet välittömässä yhteistyössä, mistä aiheutui kommunikaatiokatkoksia ja hankaluuksia kulkemisessa, kun paikat tunteva järjestyksenvalvoja ei ollut poliisipartion välittömässä läheisyydessä. Lopulta maalihenkilö kuitenkin löytyi poliisikoiran avustuksella ja harjoitus saatiin valmiiksi.

Palautetilaisuus järjestettiin heti harjoituksen päätteeksi kello 12.35 Palloliiton toimistolla ja siihen osallistuivat Palloliiton henkilöt, maaliryhmä, Olympiastadionin kiinteistö- ja turvallisuuspäällikkö sekä poliisit. Harjoitus todettiin onnistuneeksi sekä erittäin hyväksi ja tarpeelliseksi. Harjoitukseen osallistuneet henkilöt olivat motivoituneita ja varsinkin maaliryhmä suoritti tehtävänsä innokkaasti. Harjoitus osoitti, että kulunvalvonnan taso Olympiastadionilla vaihteli. Se on täysin normaalia ja odotettavaakin, kun varsinaista tapahtumaa ei harjoituspäivänä ollut vaan kyseessä oli ainoastaan eristetyn paikan vartiointi. Historiallisista syistä Olympiastadionin eristyksiä ei pysty rakenteellisesti tekemään ihanteellisesti, joten "aukkopaikkoja" on paljon ja tehokas vartiointi edellyttäisi mittavaa lisäresursointia valvontaan. Rakenteelliset ongelmakohdat ovat kiinteistö- ja turvallisuuspäällikön tiedossa ja hän ollut aktiivinen tilanteen parantamiseksi. Harjoitus osoitti, että ongelma on todellinen. Etsintäharjoitus osoitti sen, että organisaatioiden välisessä tiedonkulussa on parannettavaa. Tilannetta johtavien henkilöiden on syytä varmistaa, että organisaatiot toimivat yhteistoiminnassa myös etsinnässä, jolloin tietokatkokset vähenevät ja tilannekuva pysyy myös johtajilla ajantasaisena.

Harjoitus antoi sekä järjestäjälle että poliisille paljon työkaluja toiminnan kehittämiseen ja suunnitelmien parantamiseen. Yleissopimuksen mukaisesti harjoitus oli monitoimijaista yhteistyötä, jonka avulla ongelmakohtia tuli esiin ja havaintojen avulla toimintaa on mahdollista saada paremmaksi.

Palautetilaisuudessa henkilöt uskalsivat puhua rohkeasti keskenään organisaatorajoista riippumatta ja keskustelu oli hyvin avointa. Kaiken kaikkiaan yleissopimuksen edellyttämä konsepti vaikutti toimivalta tavalta parantaa turvallisuuskulttuuria ja kehittää yhteistyötä.

3.8 Monitorointi Veikkausliigan otteluissa 2023

Osana yleissopimuksen täytäntöönpanoa, Poliisihallitus, Suomen jalkapalloalan tietopiste (NFIP), Suomen Palloliitto ja Suomen urheilun eettinen keskus ry (SUEK) järjestivät vuoden 2023 aikana monitoroinnin jokaisella Veikkausliiga-paikkakunnalla ottelutapahtuman yhteydessä. Monitoroinnin tavoitteena oli tehdä monialaista tarkastelua ottelutapahtumien järjestelyihin Euroopan neuvoston yleissopimuksen, Palloliiton turvallisuusmääräysten sekä liigalisenssimääräyksen mukaisesti. Tavoitteena oli lisäksi kartoittaa ja kehittää jalkapallo-otteluihin osallistuvien toimijoiden yhteistä tilannekuvaa sekä yhtenäistää viranomaisten toimintaa. Yleisenä tavoitteena oli siis tarkastella turvallisuuden, turvatoimien ja palvelujen toimivuutta yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa ja kehittää toimintaa. Monitoroinnissa ei kerätty ainoastaan heikkouksia tai puutteita, vaan pyrittiin löytämään hyviä ja toimivia käytänteitä, joista voidaan jakaa tietoa myös muille paikkakunnille.

Edellinen monitorointi järjestettiin vuonna 2015, kun poliisi, Suomen Palloliitto ja Veikkausliiga käynnistivät ensimmäistä kertaa yhteisen hankkeen korkean riskin jalkapallo-otteluiden turvajärjestelyiden monitoroinnista. Kohteeksi valikoituivat Veikkausliigaan kyseiselle kaudelle nousseen HIFK:n ottelut ja monitoroijat olivat mukana seuraamassa joukkueen korkeariskisiksi arvoitujen Veikkausliiga-otteluiden järjestelyjä sekä koti- että vieraskentillä. Edellisestä monitoroinnista oli siis vierähtänyt jo kahdeksan vuotta, joten tilannekuvan päivitys Veikkausliigan osalta oli perusteltua.

Monitorointi vuonna 2023 toteutettiin lähettämällä Palloliiton toimesta ennakkoinformaatio monitorointiin valikoituneille joukkueille. Ideana oli, että tapahtumanjärjestäjä kutsuu ottelupäivän aamuna kokoon palaverin, jonne kutsuttaisiin mahdollisimman laajasti ottelutapahtumaan liittyviä toimijoita. Ennakkoinformaation mukaan paikalle toivottiin kutsuttavan otteluareenan omistaja, seuran edustaja, paikallisen pelastuslaitoksen edustaja, ensihoidosta vastaava taho, kannattajia edustava SLO (Supporter Liaison Officer), paikallisen poliisin edustaja sekä NFIP:stä että lupavalvonnasta, järjestävän joukkueen turvallisuuspäällikkö, ravintoloitsija tai kioskipalveluista vastaava sekä lisäksi ottelussa toimiva Palloliiton delegaatti.

Palaverin aluksi Palloliiton ja NFIP:n edustajat kertoivat osallistujille monitoroinnin tavoitteista, Euroopan neuvoston yleissopimuksesta, sen hyväksymisen aiheuttamista velvoitteista ja monitoimijaisesta lähestymistavasta. Osallistujille korostettiin, että turvallisen ympäristön ja viihtyisän tapahtu-

man luomiseen tarvitaan kaikkien sidosryhmien mukaan ottamista ja yhteistyötä. Tapahtumanjärjestäjää muistutettiin myös yleissopimuksen velvoittaman vuosittaisen harjoituksen järjestämisestä, jos sitä ei vielä monitorointiin mennessä ollut tehty.

Palaverin yhteydessä täytettiin SUEK:in johdolla heidän ideoimansa ja kustantamansa sähköinen riskiarviotyökalu. Kyseessä on verkossa täytettävä lomake, joka sisältää kysymyspattereita ja kysymykset liittyvät kyseessä olevan ottelutapahtuman turvallisuuteen, turvatoimiin ja palveluihin. Lomake jakautuu kuuteen osaan:

1. ottelun perustiedot
2. ennakkovalmistelut ja lipunmyyntijärjestelyt
3. kotijoukkueen kannattajat
4. vierasjoukkueen kannattajat
5. stadionin turvallisuusjärjestelyt
6. turvallisuushenkilöstö

Jokainen osioista on pisteytetty painotetusti. Palaverissa SUEK:in edustaja kävi kysymyspatterit järjestelmällisesti läpi ja kyseli vastauksia aina siltä henkilöltä, jonka vastuulle tietty osa-alue oli määritelty. Tällä tavalla toimien kaikki palaveriin osalliset pääsivät ääneen ja kertomaan omia ajatuksiaan kustakin aiheesta. Yhtenä riskiarviotyökalun tavoitteena oli edistää yhdennettyä toimintatapaa ja kysymykset ohjasivat toimijoita siihen suuntaan. Kun riskiarviointilomake on täytetty valmiiksi, se tekee vastausten perusteella saatujen pisteiden perusteella laskelman tapahtuman kokonaisriskistä sekä parannettavista osa-alueista. Riskinarviotyökalu antaa myös selkeitä toimenpideehdotuksia, kun riski havaitaan kohonneeksi. Sähköinen lomake jätettiin palaverin jälkeen järjestävän tahon käyttöön ilmaiseksi.

Palaverin jälkeen tapahtuma-areenalla tehtiin kierros, minkä aikana tutustuttiin tapahtuma-areenan ja sen ympäristön olosuhteisiin. Monitorointi jatkui myöhemmin varsinaisen ottelutapahtuman yhteydessä, jolloin toiminnan tarkastelu alkoi hyvissä ajoin ennen ottelun alkamista ja jatkui aina siihen saakka, kunnes kaikki katsojat olivat poistuneet paikalta. Ottelun jälkeen järjestettiin vielä nopea niin sanottu jälkibriefing, jossa päivän tapahtumat ja havainnot käytiin osallisten kanssa pikaisesti läpi. Tarkempi palautetilaisuus järjestettiin myöhemmin etäyhteyksin, kun SUEK oli saanut asiasta laatimansa raportin valmiiksi.

Monitoroituja ottelutapahtumia oli 12 kappaletta:

22.4.2023 SJK–FC Lahti

5.5.2023 KuPS–HJK

13.5.2023 AC Oulu–VPS
27.5.2023 IFK Mariehamn–HJK
8.7.2023 HJK–FC Lahti
30.7.2023 FC Haka–FC Lahti
4.8.2023 Ilves–FC Haka
9.8.2023 VPS–SJK
19.8.2023 FC Inter–HJK
21.8.2023 KTP–FC Haka
27.8.2023 FC Honka–Ilves
3.9.2023 FC Lahti–Ilves

Monitoroinnin avulla Euroopan neuvoston yleissopimuksen henkeä saatiin aktiivisesti tuotua jokaiselle Veikkausliigapaikkakunnalle ja sopimuksen edellyttämää monitoimijaista koordinoitua harjoittelua käytännössä. Monitoroinnin yhteydessä jo valmiiden turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien toimivuutta pystyi arvioimaan aidossa tilanteessa. Saadut havainnot kertoivat, että paikkakuntakohtaisesti on vaihtelua ottelujärjestelyissä, turvallisuudessa sekä viranomaistoiminnassa ja varsinkin otteluareenoiden olosuhteissa, mutta ottelutapahtumat oli järjestetty kaikilla paikkakunnilla kohtuullisen hyvin. "Valtaosassa Veikkausliigan otteluista ei tapahdu merkittäviä järjestyshäiriöitä, eikä niissä ole merkittäviä turvallisuuspuutteita, mikä on osaltaan johtanut siihen, että kaikissa otteluissa käytännön toimenpiteet eivät aina vastaa tehtyjä riskiarvioita tai kaikilla toimijoilla ei ole käytettävissä ajantasaista tietoa ottelutapahtuman järjestämiseen liittyvistä seikoista" (Monitorointiraportti 2023).

Monitoroinnin perusteella annettiin kolme suositusta, joista ensimmäinen koskee dynaamista riskinarviointia. Jokaisesta ottelutapahtumasta tulee laatia oma riskiarvio käytettävissä olevien tietojen perusteella ja sitä tulee muuttaa tarvittaessa nopeastikin uusien tietojen perusteella. Ennen kauden alkua laadittu yleinen riskiarvio ei ole riittävä ja esimerkiksi tilaisuuteen tarvittavien järjestyksenvalvojen määrä tulee perustaa ajantasaiseen riskiarvioon, eikä pelkkä viranomaisen määrittelemä minimimäärä ole riittävä.

Toisena suosituksena on parantaa seurojen sisäistä tiedonvaihtoa, päätöksentekoa ja yhteistyötä. Ennen jokaista ottelua tulisi järjestää palaveri kaikkien toimijoiden kanssa, jotta turvallisuuspäällikkö on tietoinen kaikista kyseiseen tapahtumaan suunnitelluista järjestelyistä. Turvallisuuspäällikön tulee tehdä selkeät työnjaot alaisilleen ja delegoida tehtäviä, jotta hän voi keskittyä johtamiseen. Mikäli otteluareenan johtokeskus on varustettu liigalisenssimääräysten edellyttämällä tavalla, on toiminnan johtaminen helpompaa. Kuuluttamon tulisi sijaita joko johtokeskuksessa tai sen välitörmässä läheisyydessä. Turvallisuus- ja pelastussuunnitelmat tulisi tehdä yleissopimuksen vaatimuksen mukaisesti monitoimijaisesti.

Kolmas suositus liittyy supporter liaison officer - toiminnan kehittämiseen, koska tässä toiminnassa havaittiin olevan huomattavia eroja seurojen välillä. Joissakin seuroissa kannattajien ja seuran väliin yhteistyöhön on palkattu työntekijä, mutta useissa seuroissa toiminta on lähes olematonta. Toimintaa hyödyntämällä kannattajien mielipiteet saataisiin paremmin seurojen tietoon ja heitä voisi hyödyntää myös turvallisuussuunnitelmia laadittaessa. SLO-henkilöiden sitouttaminen toimintaan vaatisi nimettyjen henkilöiden kouluttamista, varustamista sekä seurojen tukea.

3.9 Turvallisuus jalkapallo-otteluissa seminaari

Yksi tapa edistää Euroopan neuvoston yleissopimuksen velvoitteiden juurtumista täytäntöön oli jo järjestyksessään 22. turvallisuus jalkapallo-otteluissa seminaari, joka järjestettiin m/s Gabriellalla 12. - 14.3.2024. Poliisihallituksen, Helsingin poliisilaitoksen ja Suomen Palloliiton yhdessä järjestämän tapahtuman kohderyhmänä olivat kutsun mukaisesti: "Veikkausliigan, Ykkösen ja kansallisen liigan seurojen turvallisuuspäälliköt, SLO:t (Supporter Liaison Officer, kannattajayhteyshenkilöt), SMJK (Suomen Maajoukkueen Kannattajat ry), Veikkausliiga, Suomen Palloliitto, poliisi- ja pelastusviranomaiset, sisäministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, Olympiakomitea, SUEK, Tukes, stadionit, ensiapu- ja ensihoito-organisaatiot, stadionrakentamisen ja turva-alan ammattilaiset sekä keskeiset palloilun lajiliitot ja organisaatiot." Seminaarissa oli tänä vuonna noin 200 osallistujaa. Euroopan neuvoston yleissopimus ja sen tavoitteet lämminhenkisen tunnelman luomisesta ottelutapahtumaan mainittiin jo heti Suomen Palloliiton puheenjohtajan Ari Lahden pitämässä seminaarin avauspuheenvuorossa. Avajaispäivän aiheena oli myös yleissopimuksen 7. artiklan edellyttämä harjoitus ja luennon aikana pääsin esittelemään monitoimijaiselle yleisölle tämän tutkimuksen aikana tekemiäni havaintoja sekä parannusehdotuksia. Lisäksi kerroin neljä tässä tutkimuksessakin esiteltyä esimerkkiä mielestäni hyvin toteutetuista harjoituksista vuoden 2023 aikana.

Seminaarin toisen päivän aamuna ohjelmassa oli pienryhmäkokouksia, joissa eri toimijat käsittelivät yksityiskohtaisemmin omia aiheitaan. Pelkästään poliisille kuuluvassa osiossa aiheina olivat muun muassa monitorointi ja sen yhteydessä tehdyt havainnot, sekä käytiin tarkemmin lävitse vuosittaisen harjoituksen toteutus eri poliisilaitosten alueilla. Iltapäivällä seminaariluennot olivat jälleen yhteisiä, jolloin ohjelmaan kuului poliisin, SUEK:in ja Suomen Palloliiton yhteinen luento monitoroinnista ja sen aikana tehdyistä huomioista.

Seminaarissa oli edustettuna jokainen Suomen poliisilaitos ja lisäksi merkittävä määrä muita ottelutapahtumien järjestämiseen liittyviä toimijoita koko valtakunnan alueelta. Seminaari edesauttaa hyvien käytänteiden sekä tehtyjen linjausten jalkauttamista tehokkaasti koko Suomen alueelle. Seminaarista ei kerätty palautetta, mutta yleensä ottaen yleissopimuksen aiheuttamat toimenpiteet nähtiin positiivisina ja tarpeellisina.

3.10 Yleissopimuksen täytäntöönpano muissa jäsenvaltioissa

Kuten kappaleessa 3 todetaan, niin tähän mennessä yleissopimuksen on ratifioinut 29 maata, joista viimeisimpinä Belgia 9.9.2024. Kattavampaa yhteenvetoa eri maiden sopimuksen perusteella suorittamista toimenpiteistä ei ole tehty. Suomen NFIP-toiminto lähetti sähköpostikyselyn koko kansainväliselle NFIP-verkostolle 20.7.2023 saadakseen selvyttä, kuinka yleissopimuksen artiklan 7 harjoituksia koskevat veloitteet on toteutettu muissa jäsenmaissa. Kysymyksiä oli yhdeksän:

1. How are these exercises implemented in your country?
2. Who is responsible for initiating, supervising and certifying the exercises?
3. Is NFIP involved?
4. Are the local police involved?
5. Is the FA involved?
6. Who is in charge of the exercises?
7. Are the exercises reported to the authorities (NFIP, local police, etc.)?
8. How often is "regular" in your country?
9. What agencies (public/private) have been involved in the exercises?

Kyselyyn tuli lomakaudesta johtuen sähköpostin automaattivastausten lisäksi ainoastaan kymmenen vastausta ja vastaukset oli kirjattu valitettavan lyhyesti. Niistä sai kuitenkin hyvän kuvan siitä, että tapoja on monia.

Espanjassa harjoitukset on määrätty pakollisiksi jalkapallon ensimmäisessä ja toisessa divisioonassa sekä koripallon ensimmäisessä divisioonassa pelaaville joukkueille ja niitä tulee järjestää vähintään kerran vuodessa. Paikallinen poliisi on vastuussa harjoitusten käynnistämisestä, valvonnasta ja hyväksynnästä, mutta vastuu harjoituksen järjestämisestä on tapahtumanjärjestäjällä. Mukana toteutuksessa ovat järjestäjän lisäksi NFIP, paikallinen poliisi ja Palloliitto. Harjoituksista raportoidaan NFIP:lle.

Englannissa harjoituksia ei ole määrätty pakollisiksi, mutta "The Green Guide"-oppaan suosituksen mukaan niitä tulisi järjestää. Kyseessä on Ison Britannian hallituksen rahoittama urheilukenttien turvallisuusopas, Guide to Safety at Sports Grounds, missä annetaan yksityiskohtaisia neuvoja turvallisen tapahtuman järjestämisestä. Harjoitusten käynnistämisestä on vastuussa yleensä tapahtumanjärjestäjä, mutta joskus myös poliisi. NFIP on mukana satunnaisesti, paikallinen poliisi yleensä ja Palloliitto joskus. Harjoituksista raportoidaan yleensä poliisille ja niitä järjestetään yksi tai kaksi kertaa vuodessa. Mukana harjoituksissa ovat olleet järjestävän joukkueen lisäksi poliisi, paikalliset viranomaiset, kannattajat, kunta sekä pelastuslaitos.

Liettuassa poliisi on vastuussa harjoitusten järjestämisestä ja niiden järjestelyissä ovat mukana Liettuan poliisikoulu, paikallinen poliisilaitos sekä poliisin kutsumia asiantuntijoita. Mukana harjoitusten järjestelyissä ovat myös NFIP ja Palloliitto. Vastuuta harjoituksista on annettu myös tapahtumanjärjestäjille, mutta poliisilla on asiassa päävastuu. Kerran vuodessa tulee järjestää yksi isompi harjoitus ja siitä kirjataan aina raportti. Mukana harjoituksissa ovat olleet poliisin lisäksi joukkueen edustajat, Palloliitto, kunnat sekä yksityiset turvallisuusyhtiöt.

Virossa harjoitusten järjestäminen ei ole pakollista ja niitä organisoidaan satunnaisesti, joista viimeisin iso harjoitus pidettiin ennen UEFA Super Cupin finaalia Tallinnassa. Harjoituksissa ovat mukana kaikki olennaiset tapahtuman järjestelyihin osallistuvat toimijat kuten palloliitto, yksityinen turvallisuusala, pelastuslaitokset, otteluareenan toimijat sekä poliisi. Harjoitusten käynnistämisestä, valvonnasta ja hyväksynnästä vastaa yleensä Palloliitto, mutta jos aiheena on jokin erityisala kuten paloturvallisuus, harjoituksen toteutuksesta vastaa pelastuslaitos. Poliisi on mukana harjoituksessa ainoastaan, jos poliisin toiminta on osa harjoitusta.

Luxemburg on allekirjoittanut yleissopimuksen, mutta ei ole vielä ratifioinut sitä. Tällä hetkellä siellä ei järjestetä yhteisiä harjoituksia.

Saksassa harjoitukset ovat pakollisia kerran vuodessa ja paikallinen poliisi sekä tapahtumanjärjestäjä valmistelevat ja toteuttavat ne yhteistyössä. Harjoituksista ilmoitetaan NFIP-toiminnolle ja esimerkiksi EURO 2024 -turnaukseen liittyvissä harjoituksissa NFIP oli mukana. Palloliitto ei ole varsinaisesti mukana harjoituksissa, mutta harjoituksissa noudatetaan Palloliiton luomia turvallisuuskäytänteitä. Harjoituksissa mahdollisesti esiinnousseet epäkohdat käytänteissä raportoidaan Palloliitolle, jotta asiat saadaan korjaantumaan. Harjoituksista on vastuussa yleensä paikallinen poliisi, mutta joissain tapauksissa myös liittovaltion poliisi. Harjoituksista tehdään raportti ja NFIP raportoi isoimmista harjoituksista sisäministeriölle.

Puolassa harjoitukset eivät ole pakollisia, mutta niitä järjestetään otteluareenoilla aika ajoin. Harjoitukset suunnitellaan ja valmistellaan yhteistyössä paikallisen poliisin ja tapahtumanjärjestäjän kesken kuten Saksassa. NFIP ei ole mukana järjestelyissä ja heille raportoidaan ainoastaan isommista harjoituksista. Palloliitto ei ole yleensä mukana harjoitusten järjestelyissä. Harjoituksista vastaa paikallinen poliisi, mutta isoimmista harjoituksista vastuu voi olla myös kansallisella poliisin päämajalla. Näistä harjoituksista NFIP raportoi sisäministeriölle. Harjoitukset eivät siis ole pakollisia, mutta niitä järjestetään yleensä vähintään kerran vuodessa. Harjoituksissa ovat olleet mukana poliisin eri yksiköiden lisäksi Palloliitto, armeija, yksityinen turvallisuusala, pelastuslaitokset, paikalliset viranomaiset sekä joskus myös kannattajat.

Romaniassa harjoitukset ovat vuosittaisia ja ajoittuvat yleensä ennen kauden alkua. Harjoitusten suunnitteluvastuu on poliisilla. Järjestelyissä on yleensä mukana myös tapahtumanjärjestäjä, mutta päävastuu harjoituksesta on poliisilla. Mikäli harjoitus on suunniteltu monimutkaiseksi, on myös NFIP mukana toiminnassa ja näissä tapauksissa myös Palloliitto osallistuu harjoitukseen. Harjoituksista raportoidaan NFIP:lle ja mukana harjoituksissa ovat olleet poliisin ja Palloliiton lisäksi tapahtumanjärjestäjä, jalkapallon pääsarjan edustajat sekä pelastuslaitokset.

Irlanti ei ole allekirjoittanut yleissopimusta, mutta he toteuttavat yhteisiä harjoituksia. Harjoituksia ei ole sidottu pelkästään urheilu- tai muuhun yleisötapahtumaan, vaan Irlannissa on kehitetty "kaikki vaarat" -lähestymistapa, jossa jokaisella viranomaisella on oma hätätilannesuunnitelmansa, missä määritellään kyseisen viraston toimenpiteet suurhätätilanteessa. Näitä suunnitelmia tarkistetaan ja testaillaan säännöllisesti viranomaisten yhteisillä harjoituksilla.

Sveitsin liittovaltiossa on 26 kantonia ja jokaisella niistä on omat säännöksensä ja itsemääräämisoikeus urheilutapahtumien osalta. Tämä pätee myös turvallisuusjärjestelyihin. Jalkapallon kahden ylimmän sarjatasen osalta Palloliitto vaatii laatimansa turvallisuuskonseptin käyttämistä ja tämä on osa lisenssivaatimuksia. Kantonin poliisin tulee lisäksi hyväksyä tämä joukkueiden laatima turvallisuussuunnitelma. Suunnitelmaa testataan harjoituksilla ja paikallinen poliisi käynnistää, valvoo ja hyväksyy harjoitukset. Vastuu harjoituksesta on tapahtumanjärjestäjällä ja siitä raportoidaan paikalliselle poliisille. Myös Palloliitto on yleensä mukana harjoituksissa. Se kuinka usein harjoituksia järjestetään, riippuu kunkin kantonin säännöksistä sekä Palloliiton lisenssisäännöksistä.

3.11 Yleissopimuksen toteuttamisen valvonta

Yleissopimuksen 13. artiklan perusteella asetettiin sopimuksen soveltamista valvomaan urheilutilaisuuksien turvallisuudesta ja turvatoimista vastaava komitea (T-S4), The Committee on Safety and Security at Sports Events. Komiteassa voi olla kustakin jäsenmaasta yksi tai useampi edustaja tärkeimmistä valtion virastoista, ensisijaisesti niistä, jotka vastaavat urheilutilaisuuksien turvallisuudesta sekä kansallisesta jalkapalloalan tietopisteestä. Suomen edustajat ovat Poliisihallituksesta sekä opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Komitea kokoontuu vähintään kerran vuodessa ja tapaamisia on tähän mennessä järjestetty viisi kertaa.

Yleissopimuksen 14. artiklan mukaan komitea voi antaa jäsenmaille muun muassa suosituksia toimenpiteistä sekä tehdä ehdotuksia sopimuksen vaikuttavuuden lisäämiseksi, mutta sopimuksen noudattamista voidaan tukea myös tekemällä valtioon etukäteen sovittuja seurantavierailuja. Vierailuja tekee erikseen valittu Advisory Group on Monitoring (T-S4 MON). Tämä neuvoa-antava ryhmä teki ensimmäinen seurantavierailun Saksaan 17. - 19.11.2023 arvioidakseen saksalaisten lähestymistapaa suurten urheilutapahtumien järjestämiseen ja tässä tapauksessa erityisesti EURO

2024 -turnauksen osalta. Vierailun tavoitteena oli tukea Saksan viranomaisia yleissopimuksen velvoitteiden tehokkaassa täytäntöönpanossa. Toinen seurantavierailu tehtiin Kreikkaan 13. - 15.5.2024 ja sen aikana tutustuttiin kreikkalaiseen tapaan organisoida jalkapallo- sekä muita urheilutapahtumia. Komitean asettaman ryhmän kirjoittamat raportit ja suositukset vierailtujen maiden viranomaisille eivät ole valitettavasti julkista tietoa, joten niistä ei ole apua tämän opinnäytetyön kannalta. Seuraavat monitorointivierailut on suunniteltu Turkkiin loppuvuodesta 2024 ja Bulgariaan sekä Portugaliin vuonna 2025.

T-S4 tekee vuosittain jäsenmaille kyselyn valvoakseen yleissopimuksen soveltamista ja täytäntöönpanoa. Komitea pyrkii kyselyn avulla saamaan kattavaa ja säännöllisesti päivittyvää tietoa jäsenmaista. Kyselyn avulla selvitetään missä määrin jäsenmaiden välillä on eroja määräyksien ja standardien noudattamisessa, missä vaiheessa yleissopimuksen täytäntöönpanossa edetään ja mitkä määräykset, standardit tai jäsenvaltiot vaativat muita enemmän huomiota komitealta.

Ensimmäinen pilottikysely suoritettiin loka-marraskuussa vuonna 2021 ja raportin tiivistelmä julkaistiin syyskuussa 2022. Vuoden 2022 raporttiin tiedot kerättiin marraskuun 2022 ja helmikuun 2023 välisenä aikana ja tiivistelmä julkaistiin marraskuussa 2023. Vuoden 2023 osalta raportti ei ole vielä valmistunut. Tiivistelmä ei anna konkreettisia vastauksia siihen, kuinka yleissopimuksen täytäntöönpano jäsenmaissa on edennyt. Kerättyjen tietojen perusteella seurataan niin sanottua myöntövyysindeksiä, minkä tarkoituksena on mitata, kuinka hyvin sopimuksen määräyksiä noudatetaan sekä yksimielisyyden tasoa niiden sopimusvaltioiden välillä, jotka ovat vastanneet samaan tyyliin jokaiseen kysymykseen. Opinnäytetyön kannalta näillä tiedolla ei ole merkitystä.

3.12 Kansainväliset artikkelit yleissopimuksen täytäntöönpanosta

Kansainvälisiä englanninkielisiä artikkeleita, joissa jollain tavalla käsitellään Euroopan neuvoston yleissopimuksen toimeenpanoa, onnistuin löytämään ainoastaan muutamia, joista mielestäni olen naisimpia käsittelen tässä kappaleessa. Avaan tarkemmin neljän eri artikkelin sisältöä, joissa käsitellään yleissopimuksen vaikutusta eri näkökulmista.

Ensimmäinen käsittelemäni artikkeli on julkaistu kesäkuussa 2023 Taylor & Francis Online Journal Library-sivustolla. Artikkelin ovat kirjoittaneet Seamus Byrne Leeds Beckett yliopistosta sekä Jan Andre Lee Ludvigsen Liverpoolin John Moores yliopistosta. Sen otsikko on: *Further towards the right to 'safe leisure': a case study of the Council of Europe's 2016 Saint-Denis Convention*. Artikkelin kirjoittajien näkemys on, että Euroopan neuvoston yleissopimus, Saint-Denis Convention, on avainesimerkki kansainvälisestä oikeudellisesta mekanismista, jossa on tarpeelliset säännökset tukemaan jokaisen ihmisen oikeutta turvalliseen vapaa-ajan viettoon. Oikeutta vapaa-ajanviettoon

he tulkitsevat ihmisoikeutena YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 24. artiklan mukaisesti ja lisäksi siltä kannalta, että jalkapallo-otteluiden sekä muiden urheilutapahtumien seuraaminen ovat keskeisiä vapaa-ajanviettotapoja. Samaan yhteyteen he liittävät myös lasten, vanhusien sekä vammaisten oikeudet osallistua urheilutapahtumiin turvallisesti ja esteettömästi. Turvallisen vapaa-ajan he määrittelevät mahdollisuudeksi osallistua vapaa-ajanviettoon ja aktiviteetteihin ilman pelkoa riskeistä ja haitoista.

Jalkapallo-otteluihin on jo vuosikymmenien ajan liittynyt lukuisia turvallisuusongelmia, niissä on tapahtunut vakavia onnettomuuksia ja niihin on liittynyt katsojiin kohdistuneita ihmisoikeusloukkauksia, joten oikeus turvalliseen vapaa-ajanviettoon ei niissä välttämättä aina toteudu. Saint-Denis Convention on yksi harvoista kansainvälisesti oikeudellisesti sitovista sopimuksista, joka koskee suoraan urheilua ja pyrkii parantamaan tilannetta. Tieteellistä tutkimusta yleissopimuksesta ja sen vaikutuksista on toistaiseksi niukasti. Artikkelin pyrkii tutkimaan, kuinka yleissopimus voisi toimia edistyksellisenä oikeudellisena mekanismina, joka pyrkii varmistamaan turvallisen vapaa-ajanvieton myös urheilutapahtumien yhteydessä. Ammattilaisjalkapallo-otteluiden järjestäminen on jo aikaisemminkin ollut tarkasti säädeltyä, mutta vasta Saint-Denis Convention kiinnitti huomiota tavoitteeseen luoda tapahtumiin turvallinen sekä turvattu ympäristö, kun taas edellinen yleissopimus keskittyi pääsääntöisesti katsojien väkivaltaisen käytöksen torjumiseen. Uuden yleissopimuksen tavoitteena on luoda tapahtumiin lämminhenkinen ympäristö hyvien palveluiden kautta ja tämä taas lisää turvallisuutta vähentäen järjestyshäiriöitä. Tämä kaikki tukee ihmisten oikeutta viettää vapaa-aikaansa turvallisesti.

Vaikkakin yleissopimus oikeudellisena välineenä on edelleen "lapsenkengissä", jäsenvaltioille tuli sopimuksen myötä lukuisia oikeudellisia ja toiminnallisia velvollisuuksia. Näillä on kirjoittajien mukaan valtava yhteiskunnallinen sekä oikeudellinen merkitys sille, että tapahtumaan osallistuvat voivat nauttia siitä turvallisesti. Yleissopimuksen mukaisesti ei kuitenkaan aina toimita, kuten Pariisissa Stade de Francella vuonna 2022 pelattu UEFA Champions Liigan finaali Liverpoolin ja Real Madridin välillä osoitti. Ranska oli yksi ensimmäisistä maista, joka ratifioi yleissopimuksen vuonna 2017, mutta artikkelin kirjoittajien mukaan Ranskan viranomaisten surkeat turvajärjestelyt vaaransivat tapahtumaan osallistujien turvallisuuden. Otteluareena oli itse asiassa sama stadion Pariisin esikaupunkialueella Saint-Denisissä, kuin missä yleissopimus allekirjoitettiin vuonna 2016. Poliisin toimenpiteet ottelutapahtuman yhteydessä olivat ankaria ja yleisön turvallisuus oli vaarantunut tapahtuman joka vaiheessa. UEFA:n vuonna 2023 julkistaman riippumattoman tutkimuspaneelin raportin mukaan alkeellisimpiakaan perusturvallisuusprotokollia ei noudatettu ja tapahtumassa ei menetelty yleissopimuksen vaatimusten mukaisesti. Suosituksena UEFA:lle oli vaatia tulevien tapahtumien isänniltä jo tapahtumista sovittaessa, että järjestelyt suunnitellaan ja toteutetaan yleissopimuksen velvoitteiden mukaisesti. Raporttiin kirjattiin 21 suositusta, joita noudattamalla tilannetta saadaan parannettua. Suurin osa suosituksista voidaan johtaa suoraan yleissopimuksesta.

UEFAn riippumattomalta tutkimuspaneelilta tilaaman raportin mukaan ottelua edeltäneessä tarkastuksessa UEFAn nimittämä turvallisuusdelegaatti oli todennut, että yhden tapahtuma-alueelle johtavan väliaikaisesti aidatun lipuntarkastusalueen sisään tulon järjestelyt eivät olleet tarkoituksenmukaiset ja kulku sisään tulolle sekä sieltä stadionin kääntöporteilta oli kapea, helposti ruuhkautuva ja sieltä oli vaikeata päästä pois. Sisääntulo ruuhkautuikin vaarallisesti ennen ottelua ja paikalle pyydettiin poliisi ohjaamaan katsojia toiselle sisään tulolle. Poliisi oli hidas, ei toiminut tehokkaasti, tuhannet ihmiset olivat jumissa alueella ja lisää tuli paikalle koko ajan. Joukossa oli myös paljon paikallisia henkilöitä, jotka kävivät jonossa olleiden kannattajien kimppuun ja pyrkivät pääsemään stadionille ilman lippua. 75 minuuttia ennen ottelun alkua poliisit ja järjestyksenvalvojat poistuivat lipuntarkastusalueelta, jolloin sinne tunkeutui entistä enemmän ihmisiä. Ottelun alkua myöhästyttiin ja tilannetta stadionin ulkopuolella pahensi se, että poliisi purki ruuhkaa käyttämällä kyynelkaasua ja pippurisumutetta sekä häiriköiviin pääsyliputtomiin paikallisiin ihmisiin että myös lipun ostaneisiin rauhallisiin kannattajiin. Ruuhkaan oli jäänyt myös paljon lapsia, vanhuksia sekä vammaisia ja raportti luokittelee tapahtuman läheltä piti-tilanteeksi, jossa olisi voinut tulla lukuisia kuolonuhreja. Heti pelin jälkeen tapahtuneesta syytettiin Liverpoolin kannattajia, jotka yrittivät päästä peliin ilman lippua, mutta tämä ei pitänyt paikkaansa. Raportin mukaan tapahtumat johtuivat huonosta suunnittelusta, suunnitelmien valvonnan puutteesta sekä huonosta yhteistoiminnasta eri sidosryhmien välillä. (UCLF22 2023).

Paljon on siis vielä tehtävänä, että kaikki jäsenvaltiot saadaan noudattamaan yleissopimuksen vaatimuksia ja muuttamaan toimintaansa sen hengen mukaiseksi. Kirjoittajien mukaan yleissopimus olisi kuitenkin nähtävä tärkeimpänä oikeudellisena työkaluna, jolla suojellaan ihmisten oikeutta turvalliseen vapaa-ajanviettoon urheilutapahtumien yhteydessä. Artikkelin on yksi ensimmäisistä yleissopimusta ja sen soveltamista analysoivista teksteistä ja aiheen tarkempi tieteellinen tutkimus olisi aiheellista.

Byrnen ja Ludvigsenin toinen artikkeli: *The Duty of Engagement: An Analysis of the 2016 European Convention on an Integrated Safety, Security and Service Approach at Football Matches and Other Events* julkaistiin Entertainment and Sports Law Journalissa myös vuonna 2023. Artikkelin tarkoituksena on analysoida Euroopan neuvoston yleissopimusta kriittisesti ja erityisesti, kuinka artikla 8 mukainen yhteistoiminta kannattajien sekä paikallisyhteisöjen kanssa kannattaisi toteuttaa ja kuinka yleissopimus voi parantaa ihmisoikeuksien toteutumista nykyajan urheilu ympäristössä. Kuten kirjoittajat edellisessäkin artikkelissa totesivat, on yleissopimusta tutkittu verrattain vähän ihmisoikeuksia, urheilun suur tapahtumia tai jalkapalloa koskevassa kirjallisuudessa tai oikeudellisissa analyyseissä. Koska sopimus on suhteellisen tuore, siihen ei ole kohdistunut kriittistä akateemista tarkkailua ja tämä on epäilemättä rajoittanut sopimuksen oikeudellista ja toiminnallista kehitystä.

Kirjoittajien mukaan yleissopimuksen avulla on mahdollista edistää käytännöllisempää ja näkyvämpää sitoutumista ihmisoikeuksiin urheilutapahtumien kontekstissa. Yleissopimuksen toimeenpanossa yksityisen sektorin rooli on keskeinen ja sen tehtäviin viitataan useissa artikloissa. Monitoimijainen yhteistyö on sopimuksen ydintä ja yksityisten toimijoiden velvoittaminen yleissopimuksen mukaiseen toimintaan on välttämätöntä. Artikla 8 mukainen yhteistoiminta kaikkien keskeisten sidosryhmien, kuten kannattajien ja paikallisyhteisöjen kanssa, vaatii monen toimijan välistä aktiivista yhteistyötä ja muun muassa mediastrategiaa siitä, kuinka kannattajien kanssa kommunikoidaan ja kuinka heitä informoidaan muun muassa olennaisista laeista ja säännöksistä. Kannattajat tulisi myös osallistaa keskusteluun turvallisuudesta ja turvatoimista ja käyttää heiltä saatuja tietoja apuna turvallisuusongelmien ratkaisuisissa. Yhteistoiminnan myötä myös lasten ja vammaisten oikeudet osataan ottaa huomioon paremmin. Kirjoittajien mukaan yleissopimuksessa on potentiaalia edesauttaa nykyistä näkyvämpää sitoutumista ihmisoikeuksien toteuttamiseen urheilutapahtumien parissa, mutta asia varmistuu vasta, kun asiasta tehdään enemmän tieteellistä tutkimusta.

Kolmannen artikkelin kirjoittaja on puolalainen Jaroslaw Struniawski ja hän työskentelee apulaisprofessorina Szczytnon kansallisessa puolustus ja poliisiakatemiassa. Hän on laatinut Puolassa järjestettäviä jalkapallotapahtumia koskevan turvallisuuskonseptin yleissopimuksen hengessä vuonna 2020 nimellä The Safety Concept for Football Matches. Asiasta kertova artikkeli julkaistiin poliisiakatemian Internal Security -sivustolla. Puola on ratifioinut yleissopimuksen ensimmäisten maiden joukossa 1.11.2017.

Puolassa säädettiin vuonna 2008 uusi laki yleisötapahtumien turvaamisesta, koska vanhan lain säännöksiä todettiin olevan ristiriidassa muun lainsäädännön kanssa ja oli tarpeen saada säädökset kuntoon ennen UEFA EURO 2012- turnausta. Lainsäädäntöä pidetään yhtenä Euroopan ankarimpana, mutta poliisin tilastojen mukaan se on vähentänyt järjestyshäiriöitä erityisesti stadioneilla. Häiriöt eivät ole kuitenkaan poistuneet, vaan siirtyneet toisaalle. Nykyinen järjestelmä täyttää olennaiset tehtävänsä osallistujien turvallisuuden takaamiseksi, mutta toimivallan ja tehtävien määrittelyssä on kuitenkin aukkoja ja tämä on aiheuttanut sen, että järjestäjälle kuuluvia tehtäviä on vastuutettu poliisille ja siitä taas aiheutuu valtavia kustannuksia valtiolle poliisin osallistuessa tapahtuman turvaamiseen. Tilanteen parantamiseksi kirjoittaja ehdottaa yleissopimuksen mukaisesti rohkaisemaan otteluiden järjestämiseen osallistuvia toimijoita parantamaan otteluareenoiden ja niiden ympäristön turvatoimia yhdessä. Luomaan ympäristö, joka rohkaisisi ihmisiä osallistumaan jalkapallootteluihin ja tukea oikeanlaista positiivista käytöstä jalkapallokannattajien joukossa. Jos poliisitoimen lähestymistavan saisi muutettua reaktiivisesta proaktiiviseksi, voisi tämä lisätä kansalaisten luottamusta valtion instituutioihin.

Artikkelin mukaan on tärkeitä, että myös palveluista on huolehdittu riittävällä tavalla ja muun muassa väliaikaohjelmaa tarjoamalla voidaan saada häiriköt pidättäytymään epätoivotusta käytöksestä. Kirjoittajan mukaan otteluareenan sekä joukkueen johdon tulisi järjestää ammattimaista ja säännöllistä koulutusta henkilökunnalleen, aivan kuten yleissopimuksessakin veloitetaan, jotta turvallisuus- ja pelastussuunnitelmat osataan tarvittaessa toteuttaa suunnitellusti. Harjoitukset tulisi ulottaa koskemaan kaikkia, jotka osallistuvat ottelutapahtuman turvallisuusjärjestelyihin. Artikkelin mukaan Puolassa ei ole tällä hetkellä määritelty tarkkoja sääntöjä yhteistoimintaan jalkapallo-otteluiden järjestämiseen osallistuvien tahojen välillä, mikä olisi olennainen osa toiminnan tehokkuuden ja vaikuttavuuden kannalta.

Neljäs artikkeli on julkaistu Journal of Criminal Justice and Security lehdessä vuonna 2022 nimellä The Role and Function of a Sports Event Organiser: Safety at Football Matches in Slovenia, Serbia and Austria ja siinä vertaillaan jalkapallotteluiden turvallisuusjärjestelyiden eroja Sloveniassa, Serbiassa sekä Itävallassa Euroopan neuvoston yleissopimuksen valossa. Tutkimuksen kohteena olivat slovenialainen NK Celje, serbialainen FK Partizan ja itävaltalainen SK Sturm Graz. Artikkelin kirjoitushetkellä Euroopan neuvoston yleissopimus oli allekirjoitettu jokaisessa näistä kolmesta maasta, mutta tullut varsinaisesti voimaan Sloveniassa huhtikuussa 2021 ja Itävallassa lokakuussa 2021. Artikkelin kirjoittajat Timotej Praznik on rikosoikeuden ja turvallisuuden maisteriopiskelija Sloveniassa Mariborin yliopistossa, Maja Modic toimii rikosoikeuden ja turvallisuuden tiedekunnan apulaisprofessorina samassa yliopistossa ja Simon Slokan työskentelee Slovenian koulutarkastusvirastossa.

Sloveniassa NK Celjen tapahtumiin järjestyksenvälvojat on palkattu yksityisiltä turvallisuuspalveluyrityksiltä ja isoimmaksi ongelmaksi nostetaan järjestyksenvälvojen riittämätön ja huonotasoinen koulutus sekä kokemattomuus ihmisten kanssa työskentelystä. Kokemattoman järjestyksenvälvojan kohtaaminen aggressiivisen asiakkaan kanssa saattaa johtaa tilanteiden turhaan eskaloitumiseen. Itävallassa SK Sturm Grazin tapahtumissa järjestyksenvälvontaa suorittavat kannattajien joukosta valitut henkilöt. Heille annetaan jatkuvaa koulutusta ja työskennelläkseen ottelutapahtumien yhteydessä, heidän tulee läpikäydä Itävallan jalkapalloliiton järjestämä koulutus. Artikkelin mukaan järjestyksenvälvojia tulee kouluttaa jatkuvasti, koska ihmiset ovat edelleen heikoin lenkki urheilutapahtuman turvallisuusjärjestelyissä. Tapahtumanjärjestäjällä sekä järjestyksenvälvoilla on läheistä yhteistyötä ja he käyvät aina läpi tärkeimmät turvallisuusjärjestelyt ja -suunnitelmat ennen ottelutapahtuman alkua. Serbiassa FK Partizanin ottelutapahtumien järjestyksenvälvontaan käytetään sekä yksityisten turvallisuusyritysten järjestyksenvälvojia että myös kannattajien joukosta valittuja henkilöitä. Kannattajien joukosta valikoituneiden henkilöiden luotettavuus on kuitenkin Serbiassa kyseenalaistettu ja näiden henkilöiden osallistumisesta turvallisuusjärjestelyihin saattaa aiheutua riskiä. Artikkelin mukaan heille annetaan 80 tunnin koulutus, mutta sitä pidetään riittämättömänä

Balkanin olosuhteisiin nähden. Sturm Grazin ja Partizanin kannattajaprofiilissa on kuitenkin huomattava ero: kun itävaltalaiset kannattajaryhmät keskittyvät enemmän urheiluun ja kannattamiseen, on osa serbialaisista Partizanin kannattajaryhmistä järjestäytyneet puolisoitilaallisesti ja sekaantunut vakavaan järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Yleissopimuksen hengessä Sturm Grazilla on kuukausittainen tapaaminen kannattajien kanssa, minkä yhteydessä keskustellaan parannusehdotuksista ja tulevaisuudesta. Partizan pitää yhteyttä kannattajaryhmiin nimetyn yhteyshenkilön kautta ja artikkelin mukaan suhde joukkueen sekä kannattajien välillä on hyvä. Pääsääntöisesti kannattajat noudattavat tehtyjä sopimuksia.

Turvallisuusjärjestelyissä maiden välillä on huomattavia eroja. Sloveniassa poliisi-, palo- ja pelastusviranomaiset sekä yksityiset turvallisuusyhtiöt työskentelevät yhdessä joukkueen kanssa ja poliisin on oltava aina paikalla turvaamassa tapahtumaa. Serbiassa poliisilla on vieläkin isompi rooli jalkapallo-otteluiden turvaamisessa ja tietyissä otteluissa myös armeija on valjastettu mukaan toimintaan. Artikkelin mukaan Serbiassa olisi mahdotonta järjestää jalkapallo-ottelua ilman poliisin läsnäoloa. Paikallisottelu saattaa työllistää jopa 5000-6000 henkilöä pelkästään armeijasta ja poliisista. Itävallassa järjestyksentralvojat työskentelevät otteluareenalla ja poliisi huolehtii järjestyksenpidosta ulkopuolella ja siirtyy otteluareenalle vasta, jos järjestyksentralvojat eivät pärjää.

Artikkelissa keskityttiin enemmän turvallisuuteen ja turvatoimiin kuin palveluihin. Palvelut ovat kuitenkin olennainen osa turvallisen tapahtuman järjestämistä ja niihin tulisi keskittyä ihan yhtä paljon kuin kahteen muuhunkin pilariin. Tärkeimpinä asioina onnistuneen tapahtuman luomiseksi tuotiin esiin yhteistyö eri toimijoiden kanssa sekä ammattitaitoinen henkilökunta, jota koulutetaan jatkuvasti.

4 JOHTOPÄÄTÖKSET

Laadullisen opinnäytetyön johtopäätökset -kappaleessa tiivistetään tutkimuksen keskeisimmät havainnot ja arvioidaan niiden merkitystä tutkimuskysymysten valossa. Tässä osiossa tuon esiin, miten tutkimuksen tulokset vastaavat asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Käyn kaikki kolme tutkimuskysymystä omissa kappaleissaan läpi ja kokoan eri tutkimusmetodeilla saamani tulokset selkeästi yhteen. Haikansalon ja Koranderin kirjoittaman poliisin (ylempi AMK) -opinnäytetyön ohjeen mukaan opinnäytetyön tuloksista tehdyt johtopäätökset kertovat, miten se on lisännyt kyseisestä aihealueesta olevaa tietoa ja miten tuloksia voidaan käytännön elämässä hyödyntää (2022, 20). Tästä nimenomaisesta aihealueesta ei ole aikaisempaa tutkimustietoa, joten tulokset ovat uutta tietoa, eikä niiden merkitystä pysty arvioimaan suhteessa aiempaan tutkimukseen. Opinnäytetyön tulokset on raportoitu avoimesti ja lukuisia yksityiskohtaisia esimerkkejä mainiten, joten niitä on helppo hyödyntää tulevien vuosien toimintaa suunniteltaessa.

4.1 Onko turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laadintaprosessi muuttunut aikaisemmasta?

Kaikki opinnäytetyötä varten haastatellut asiantuntijat olivat olleet jossain roolissa mukana turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laatimisprosessissa sekä ennen että jälkeen yleissopimuksen hyväksymisen. Haastattelujen avulla tilanteen kehittymisestä sai hyvän kuvan. Aikaisemmin tapahtumanjärjestäjät laativat suunnitelmat hyvin itsenäisesti, ne laadittiin vanhoille pohjille, eikä niistä välttämättä keskusteltu kenenkään kanssa. Yleissopimus edellyttää laatimaan monitoimijaisia suunnitelmia ja tieto tästä uudesta toimintamallista saatiin välitettyä toimijoille hyvissä ajoin ennen tammi-kuuta 2023 sekä katsomoturvallisuusseminaarin että paikallispoliisin tekemien yhteydenottojen myötä. Toimintamalli ei siis tullut kenellekään yllätyksenä ja monet tapahtumanjärjestäjät olivat suunnitelmien laatimisvaiheessa aktiivisesti yhteydessä poliisiin, mikäli joku asia oli jäänyt epäselväksi. Tämä itsessään jo toteutti yleissopimuksen hengen mukaista yhdennettyä lähestymistapaa. Tärkeänä oppina monelle tapahtumanjärjestäjälle tuli, että suunnitelmia ei tulisi laatia automaattisesti vanhoille pohjille, vaan niissä tulisi huomioida nimenomaan oman paikkakunnan ja otteluareenan erityispiirteet. Monitoimijaiset palaverit suunnitelmien laadinnan yhteydessä auttoivat näiden erityispiirteiden tuomisessa esiin.

Laadintaprosesseissa oli huomattavia paikkakuntakohtaisia eroja. Osalla paikkakunnista monitoimijaisuus toteutui täydellisesti ja jossain taas toteutus jätti parantamisen varaa. Pohdintaa monelle tapahtumanjärjestäjälle aiheutti se, että mitä monitoimijaisuus juuri heidän kannaltaan tarkoittaa ja ketkä ovat ne heidän ottelutapahtumiensa kannalta olennaiset tahot, joiden kanssa tulisi keskustella. Osalla seuroista oli myös hankaluuksia toimittaa suunnitelmat riittävän ajoissa poliisille, mutta tämäkin ongelma saatiin hyvällä yhteistyöllä ja viranomaisten neuvoilla ratkeamaan. Monitoimijaisien palaverien järjestäminen ja kalenterien sovittaminen vaatii vaivannäköä, mutta hyötynä on, että niissä saadaan luotua avainhenkilöiden välisiä suhteita, jolloin jatkossa tietää keneen olla yhteydessä. Tämän lisäksi suunnitelmista saadaan tehtyä laadukkaampia, kun niissä osataan huomioida monipuolisesti eri toimijoiden näkökulmia.

Optimaalisinta tässä uudessa tilanteessa olisi ollut aloittaa turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laadinta täysin puhtaalta pöydältä. Ongelmia alkuvaiheessa aiheutti kuitenkin Suomen Palloliiton vuoden 2023 liigalisenssimääräykset, jotka vaativat, että turvallisuussuunnitelma tulee laatia lisenssihallinnon toimittamalle lomakkeelle. Tämä asia on sittemmin korjattu, mutta käytännössä kaikki joukkueet alkoivat tehdä suunnitelmia vanhoille yleisille lomakepohjille, joita täyttämällä ei välttämättä aluksi osattu huomioida paikkakuntakohtaisia erityispiirteitä. Suunnitelmaprosessi on siis muuttunut aiemmasta, mutta se ei ole kuitenkaan välttämättä vielä parantanut suunnitelmien laatua ensimmäisen vuoden aikana. Monitoimijaisuuden kautta tapahtumanjärjestäjien näkökulmia turvallisuuteen, turvatoimiin ja palveluihin on saatu kuitenkin laajennettua ja uuden toimintatavan edut ovat tulleet näkyviin.

4.2 Minkälaista harjoitustoimintaa suunnitelmien testaamiseksi on tehty ja onko toiminta koettu hyödylliseksi?

Vuoden 2023 aikana järjestettiin 23 harjoitustapahtumaa, joihin osallistui yhteensä 778 henkilöä. Harjoituksia järjestettiin 19 paikkakunnalla ja Lapin poliisilaitosta lukuun ottamatta kaikkien muiden poliisilaitosten alueella. Harjoitukset olivat yleisötilaisuuden järjestäjän suunnittelemissa tapahtumissa, jotka paikallinen poliisilaitos oli hyväksynyt. Kukin tapahtumanjärjestäjä pystyi suunnittelemaan harjoituksen aiheen joko kokonaan itse tai sitten Poliisihallituksen määräyksen liitteen harjoitusesimerkkien avulla. Liite ohjeistaa, että yhteen harjoituskertaan ei tulisi kerätä liikaa asiaa, vaan keskittyä kunnolla valittuihin aiheisiin. Harjoituksen järjestäjän tuli kerätä osallistujilta palaute ja tämän jälkeen harjoitustilannetta seurannut poliisi koosti harjoituksen kulusta ja siitä kerätystä palautteesta raportin, joka lähetettiin poliisin NFIP-toiminnon käyttämälle Sharepoint-alustalle.

Koska kyseessä oli ensimmäinen vuosi, monella paikkakunnalla niin sanotusti harjoiteltiin harjoittelua ja harjoituksissa menttiin helpoimman kautta. Kuulutusjärjestelmän testaaminen oli yleisin harjoitusmuoto ja se kuului yhdeksän eri joukkueen harjoitusohjelmaan, joko osana harjoitusta tai ainoana harjoiteltavana asiana. Uuden toiminnan haasteet oli tiedostettu myös poliisissa, joten harjoitussuunnitelmien hyväksymisessä oltiin joustavia. Parhaimmissa tapauksissa harjoitukset oli suunniteltu nimenomaan omaa toimintaympäristöä ajatellen ja niissä testailtiin tehtyjen riskianalyysojen perusteella havaittuja ongelmakohtia joko kiinteissä rakennelmissa, toimintamalleissa tai henkilöstöön liittyen. Esimerkkejä hyvistä harjoituksista esittelin kappaleessa 3.5.1.

Harjoitustoiminnasta oli palautteen mukaan tullut miltei poikkeuksetta positiivisia kommentteja ja toiminta koetaan sekä tärkeäksi että hyödylliseksi. Vaikka siitä aiheutui ylimääräisiä kuluja, niin hyvällä suunnittelulla kulut pystyttiin kuitenkin pitämään hyväksyttävänä. Toisaalta toiminta on myös lailla pakolliseksi säädettyä, joten rahoittajienkin tulee nämä ylimääräiset kulut hyväksyä. Vaikka osa harjoituksista oli hyvin yksinkertaisia, niin siitä huolimatta ne toivat esiin kehityskohteita, joita ei välttämättä muuten olisi tullut esiin. Esimerkkinä kuulutusjärjestelmät, joista monessa paikassa todettiin, että ääni ei kuulunutkaan sinne, minne pitäisi. Hyvänä puolena oli lisäksi, että harjoitusten yhteydessä monitoimijaisuus toteutui paikoin täysin yleissopimuksen hengen mukaisesti.

4.3 Minkälaisia kehittämissuhteita on tullut esiin?

Opinnäytetyöprosessin aikana tuli esiin lukuisia kehittämissuhteita, joista osa on otettu käyttöön jo vuoden 2024 alusta. Poliisihallituksen määräyksen liitteen antama ohjeistus koettiin toimivaksi ja riittävän yksityiskohtaiseksi. Sen avulla toiminnan käynnistäminen ja toteuttaminen onnistui, mutta toimintaa oli opinnäytetyöprosessin aikana toteutettu vasta niin lyhyen aikaa, että liitteessä olevat puutteet eivät ole välttämättä vielä nousseet esiin. Poliisihallituksen määräyksen tarkoituksena on

koskea miesten ja naisten maajoukkueiden lisäksi jalkapallon miesten kahta ylintä sarjatasoa. Liitteessä se on kirjoitettu muotoon: "Liitteen määräyksen koskevat jalkapallon miesten ja naisten maaotteluita sekä Veikkausliigan ja miesten Ykkösen ottelutapahtumien turvallisuusjärjestelyihin osallistuvia poliisilaitoksia" (POL-2022-41425). Suomen Palloliiton toteuttama sarjauudistus loi kuitenkin tarpeen muuttaa liitteen tekstiä, koska miesten Ykkösen yläpuolelle toiseksi ylimmäksi sarjatasoksi nousi uusi miesten Ykkösliiga. Ongelma ei ole suuri ja se on poliisilaitosten tiedossa, mutta se olisi helposti korjattavissa muuttamalla liitteen tekstiä.

Monitoimijaisuus sekä suunnitelmien toteuttamisen että harjoitusten läpiviennin osalta toteutui vaihtelevasti, koska osalla paikkakunnista oli ongelmia tunnistaa toimintansa kannalta olennaisia yhteistyötahoja. Tähän asiaan saatiin selvyyttä varsinkin Veikkausliigajoukkueiden osalta monitorointikierroksella, kun sinne ohjeistettiin monitoroinnin järjestäjien toimesta kutsumaan juuri nämä oikeat tahot. Poliisilaitosten tulisi jatkossa omalta osaltaan varmistaa, että tapahtuman järjestäjä yleissopimuksen mukaista monitoimijaisuutta toteuttaa ja että turvallisuus- ja pelastussuunnitelmista keskustellaan riittävän monen toimijan yhteisessä palaverissa.

Turvallisuus- ja pelastussuunnitelmia tehdään edelleen monin paikoin eri lomakkeille, vaikka niiden yhdistäminen samaksi dokumentiksi olisi lain mukaan mahdollista. Suunnitelmien käytettävyyden kannalta olisi hyödyllistä, että kaikki tiedot löytyisivät samasta "paperista". Tämänkin asian parantamisessa ovat paikalliset poliisilaitoksen avainasemassa.

Haastattelujen yhteydessä tuli myöskin ilmi, että tapahtumanjärjestäjät kaipasivat poliisin tekemää harjoitussuunnitelmapohjaa. Järjestäjillä oli epätietoisuutta siitä, minkälainen suunnitelman tulisi olla, missä muodossa asiat tulisi esittää ja mitä asioita siinä tulisi olla kirjattuna. Tämä aiheutti turhaa sähköpostikirjeenvaihtoa, kun osa suunnitelmista oli hyvin karsittuja ja poliisi joutui kyselemään lisätietoja. Suomen NFIP suunnitteli ja toteutti harjoitussuunnitelmapohjan, joka on ollut käytössä vuoden 2024 alusta.

Esiin tuli myös tarve harjoitustoiminnan yhteydessä havaittujen epäkohtien korjaamisen jälkivalvonnalle. Tämä jälkivalvonta tulisi selkeästi vastuuttaa tapahtuman järjestävässä organisaatiossa jollekin henkilölle, joka huolehtisi, että vaadittavat korjaustoimenpiteet varmasti tehdään. Lisäksi harjoituksesta laadittu raportti tulisi jaella laajasti kaikille niille henkilöille, joille asia kuuluu. Toimiva tapa jälkivalvontaan olisi havaittujen epäkohtien läpikäynti seuraavan vuoden monitoimijaisessa palaverissa, jolloin viimeistään varmistuttaisiin siitä, että ainakin kriittiset epäkohdat on korjattu ja lievenmät vähintäänkin tiedostetaan.

Suomen Palloliitto vaatii, että joukkueet toimittavat laaditun turvallisuussuunnitelman heille ennen kauden alkua. Palloliitolle työskentelevän Juho Laakson mukaan tälle ei ole välttämättä tarvetta,

koska Palloliitto ei ole suunnitelmien hyväksynnässä missään roolissa. Järkevämpi toimintapa voisi olla, että Palloliittokin velvoittaisi tapahtuman järjestäjää monialaisen palaverin järjestämiseen, joissa suunnitelmat käydään paikallisten toimijoiden kanssa läpi ja turvallisuussuunnitelman sijaan Palloliitolle toimitettaisiin "tosite" siitä, että palaveri on käyty. Palloliitto voisi asiantuntijaorganisaationa tarjota tarvittaessa tukea tämän suunnitelman toteuttamiseen. Laakson kehitysehdotus oli myös niin sanotun harjoituspankin laatiminen. Tämä tarkoittaisi, että kaikki aikaisemmin laaditut harjoitussuunnitelmat olisivat jollain alustalla kaikkien toimijoiden käytettävissä ja sieltä tapahtumanjärjestäjä voisi etsiä ideoita oman organisaationsa harjoituksen toteuttamiseen.

Opinnäytetyön tekemisen aikana nousi esiin tarve yksinkertaiselle prosessikaaviolle, josta pakolliset asiat ja myös toiminnan suuntaa antava aikataulu käy ilmi. Esittelin laatimani, opinnäytetyön kappaleesta 3.5.3 löytyvän, kaavion (kuva1) olennaisille toimijoille vuoden 2023 turvallisuus jalkapallo-otteluissa seminaarissa. Toivottavaa olisi, että kukin tapahtumanjärjestäjä lisäisi kaaviosta löytyvät kohdat omaan vuosisuunnitelmaansa. Kaaviossa on myös edellä mainittu jälkivalvonta huomioitu.

5 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli Euroopan neuvoston yleissopimuksen velvoittaman toiminnan laadullisen tason selvittäminen Suomessa sekä selvittää, kuinka toimintaa voitaisiin tulevia vuosia varten kehittää. Tätä toimintaa tehtiin Suomessa ensimmäistä kertaa ikinä, eikä aiheesta löydy siitä syystä lainkaan aikaisempaa kotimaista tieteellistä tutkimusta. Opinnäytetyöprosessin aikana kävi selväksi myös se, että kansainvälistäkin tutkimusta asiasta on niukasti. Koska aikaisempaa tietoa aiheesta ei juurikaan ollut, valitsin tutkimusmetodiksi laadullisen tutkimuksen, koska muilla menetelmillä vastauksia tutkimuskysymyksiin en olisi tällä tarkkuudella onnistunut löytämään. Aikaisemman tutkimuksen olemattomuuden vuoksi, sekä tutkittavan asian syvällisen ymmärtämisen varmistamiseksi, piti tietoa hankkia laajasti eri lähteistä. Tiedonhankinnan metodeina käytin teemahaastatteluja, osallistuvaa havainnointia sekä tutkimalla harjoitustoiminnasta laadittuja raportteja ja muuta kirjallista aineistoa. Muusta kirjallisesta aineistosta mainitsen yhtenä esimerkkinä Veikkausliigan turvallisuusmonitoroinnista tehdyn raportin. Kun kerätty aineisto oli monikanavaista, oli myös saatu data monipuolista ja siten todennäköisesti luotettavampaa. Muilla tutkimusmetodeilla en olisi kyennyt ymmärrystä ilmiöstä tällä tavalla syventämään.

Tarkinta informaatiota sain teemahaastatteluista, mutta haastateltujen joukko oli resurssi- ja aikataulusyistä rajallinen. Haastateltavat toimivat kaikki Helsingin poliisilaitoksen alueella ja monipuolisempaa tietoa olisi tietenkin tullut, jos haastateltavien joukkoa olisi laajentanut myös muiden poliisilaitosten alueille. Asiaa harkittuani ja päättäessäni joukon rajaamisesta, totesin valitsemieni henkilöiden olevan asiantuntijoina valtakunnan kärkeä ja heiltä tulisin saamaan opinnäytetyön kannalta

riittävän syvällistä tietoa. Minulla oli myös pääsy kaikkiin toiminnasta laadittuihin suunnitelmiin sekä raportteihin ja niiden kautta sain runsaasti informaatiota toimintaan osallistuneiden poliisilaitosten alueilta. Oivallinen tapa syventää ymmärrystäni ilmiöstä oli osallistuva havainnointi. Osallistuin Suomen Palloliiton järjestämään harjoitukseen kesäkuussa 2023 ja tällä tavalla toiminta tuli myös käytännön tasolla tutuksi. Kesän 2023 aikana olin poliisin edustajana mukana kahdella Veikkausliigan monitorointikäynnillä Helsingissä ja Valkeakoskella. Otteluja ennen järjestetyt palaverit osoittivat konkreettisesti monitoimijaisen lähestymistavan tuomat hyödyt.

Koin valitsemani tutkimusmenetelmän toimivaksi ja onnistuin vastaamaan kaikkiin tutkimuskysymyksiin. Opinnäytetyön tulosten perusteella yleissopimuksen velvoitteet täytettiin Suomessa hienosti. Toiminnan laatu vaihteli kovasti, mutta ottaen huomioon ensimmäisen vuoden mukanaan tuomat haasteet, suoritus oli mallikas.

5.1 Suositukset

Yleissopimuksen velvoittamasta toiminnasta opinnäytetyötä varten kerätty tieto osoitti, että suunnitelmien laadintaa ja toimintaa kokonaisuudessaankin on saatu vietyä monitoimijaiseen suuntaan ja avaintoimijat eri paikkakunnilla ovat tutustuneet toisiinsa. Tämä on sujuvoittanut toimintaa, helpottanut tiedonvaihtoa ja yleissopimuksen mukaista toimintaa turvallisuuden, turvatoimien ja palvelujen kehittämisen osalta pidetään yleisesti hyödyllisenä. Yleissopimuksen 1 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat laajentaa sopimuksen soveltamisalaa jalkapallo-otteluiden lisäksi koskemaan muitakin urheilukilpailuja tai -tilaisuuksia erityisesti tilanteissa, joissa turvallisuuteen ja turvatoimiin liittyy riskejä. Poliisihallituksen määräyksen liite määrittelee, että yleissopimuksen velvoitteet koskevat jalkapallon miesten ja naisten maaotteluiden sekä miesten kahden ylimmän sarjatasoisen ottelutapahtumia järjestäviä joukkueita. Uudenlaista toimintaa päätettiin lähteä ajamaan sisään jalkapallotapahtumat edellä. Jalkapallon Veikkausliigan yleisökeskiarvot olivat Ylen julkaiseman uutisen mukaan kauden 2024 runkosarjassa keskimäärin 2940 katsojaa (Veikkausliigan katsojaluvut nousussa, yle.fi 2.9.2024) ja miesten Ykkösliigan otteluissa keskimäärin noin 792 (European-football-statistics.co.uk). Jääkiekon Liigan verkkosivuston mukaan kauden 2023-24 runkosarjan otteluissa kävi yhteensä 2 055 781 katsojaa eli keskimäärin 4568 katsojaa ottelua kohden ja Mestiksen verkkosivuston mukaan Mestiksen runkosarjan otteluissa 1158 katsojaa ottelua kohden. Samalla kaudella tehtiin myös uusi Mestiksen yleisöennätys, kun Jokerien ja Kiekko-Vantaan ottelussa oli 8200 katsojaa. Pelkästään näitä numeroita vertaamalla voi tehdä sen päätelmän, että yleissopimuksen velvoitteet tulisi laajentaa koskemaan myös jääkiekon maaotteluita, sekä miesten kahden ylimmän sarjatasoisen ottelutapahtumia. Jääkiekkotapahtumien yhteydessä on vastaavia lieveilmiöitä kuin jalkapallossakin ja mielestäni yleissopimuksen tavoitteet lämminhenkisen ja turvallisen tapahtuman luomisesta tulisi tuoda pikaisella aikataululla myös jääkiekon pariin.

Viimeisin yleissopimuksen toteuttamista jäsenmaissa valvovan urheilutilaisuuksien turvallisuudesta ja turvatoimista vastaava komitean (T-S4) kokous oli Strasbourgissa 23. - 24.4.2024. Suomen edustajat esittelivät puheenvuorossaan edellisenä vuonna toteutetun Poliisihallituksen määräyksen mukaisen mallin. Suomen näkökulmaa yleissopimuksen velvoitteiden toteuttamiseen kiiteltiin ja korostettiin muun muassa kokouksen puheenjohtajan toimesta. Komitea antaa jäsenmaille myös suosituksia ja kokouksessa käsiteltiin porttikieltojärjestelmää. Yleissopimuksen 10 artiklan toinen kohta velvoittaa sopimusosapuolia varmistamaan kansallisen ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti, että jäsenmailla olisi käytössään tehokkaita ja riskin luonteeseen sopivia poissulkemisjärjestelyjä, joilla väkivaltaista käytöstä saadaan ehkäistyä ja yleistä järjestystä turvattua. Artiklan neljäs kohta kehottaa sopimusosapuolisia tarvittaessa harkitsemaan, että oikeus- tai hallintoviranomaisille, jotka seuraamuksia väkivaltaisuuksista tai muusta häiriköinnistä urheilutapahtumissa määräävät, annettaisiin mahdollisuus myös rajoittaa väkivaltaisesti käyttäytyvien henkilöiden matkustamista toisessa maassa järjestettäviin jalkapallotapahtumiin. Poissulkemisjärjestelyt tarkoittavat toisin sanoen porttikieltojärjestelmää. Eri mailla on hyvin erilaiset porttikielto säännökset ja T-S4:n kokouksessa todettiin, että on erityisen tärkeää varmistaa, ettei kannattajia suljeta ulos tapahtumista lainvastaisesti. Komitean mukaan porttikieltojärjestelmän käyttö tulisi jäsenmaissa olla poikkeus, ei sääntö. Suomen urheilun eettinen keskus tilasi Janne Ripatilta selvityksen urheilutapahtumien porttikieltojärjestelmästä vuonna 2022. Selvityksen mukaan sopimusperusteisen porttikieltojärjestelmän toteuttaminen Suomessa ei ole tällä hetkellä mahdollista lainsäädännön puuttumisen vuoksi (2022, 27). Porttikieltoilla puututtaisiin ihmisten perusoikeuksiin ja niiden rajoittaminen vaatisi erikseen laadittua tarkkarajaista ja täsmällisesti määriteltyä lainsäädäntöä. Kokoomuksen kansanedustaja Pauli Kiuru teki 13.1.2023 hallitukselle kirjallisen kysymyksen katsomoturvallisuuden parantamisesta urheilutapahtumissa porttikieltojärjestelmällä (KKV 673/2022 vp). Kiurun lisäksi kysymyksen allekirjoitti 42 kansanedustajaa. Vastauksessaan silloinen sisäministeri Krista Mikkonen totesi, että porttikieltojärjestelmän edellytykset voivat tulla perustelluista syistä harkittavaksi ja että kansainvälisten urheilutapahtumien järjestäminen Suomessa saattaa jossain vaiheessa edellyttää toimivaa järjestelmää. Mikkonen ei kuitenkaan pitänyt lainsäädäntöhankkeen asettamista kuluvan vaalikauden aikana realistisena. Hallitusohjelmassa asiasta todetaan ainoastaan, että tapahtumien katsomoturvallisuutta parannetaan (2023, 196).

5.2 Jatkotutkimusehdotus

Kuten aikaisemmin olen todennut, yleissopimukseen liittyvää kansainvälistä tutkimusta on tehty toistaiseksi hyvin niukasti. Toiminnan kehittämiseksi olisi toivottavaa, että kriittistä tieteellistä arviointia yleissopimuksen toiminnasta lisättäisiin lähivuosina ja että tutkimusta tehtäisiin monesta eri näkökulmasta. Mielestäni paras tapa hyvien eurooppalaisten käytäntöjen jakamiseksi olisi tehdä laaja tutkimus siitä, kuinka kukin 29:stä yleissopimuksen voimaansaattaneesta maasta on veloitteensa toteuttanut. Kiinnostavaa olisi tietää, kuinka muissa maissa monitoimijaisuutta toteutetaan

ja kuinka se turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien toteuttamisprosessissa konkreettisesti näkyy. Miten palveluiden tuottajat on näissä maissa huomioitu ja kuinka tämä tärkeä ja toimivan yleisöta-
pahtuman kannalta olennainen osa on mukana toiminnan suunnittelussa. Eri maiden toteuttamia
suunnitelmien testaamiseksi toteutettuja harjoituksia tutkimalla myös niissä havaitut hyviksi todetut
käytännöt saataisiin levitettyä jäsenmaiden tietoisuuteen. Tietojen keräämistä varten on jo ole-
massa urheilutilaisuuksien turvallisuudesta ja turvatoimista vastaava komitea (T-S4), joka tekee
vuosittaisia kyselyjä jäsenmailla. Jatkotutkimusehdotuksen kannalta olennaisia tietoja ei ole kuiten-
kaan aikaisemmissa kyselyissä riittävällä tarkkuudella selvitetty.

5.3 Hyvä tieteellinen käytäntö ja tutkimuksen luotettavuus

Opinnäytetyö on tehty hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti ja siinä on noudatettu Tutkimuseetti-
sen lautakunnan antamia ohjeita. HTK-ohjeen mukaan hyvän tieteellisen käytännön peruseriaat-
teita ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto (2023, 12). Eryityisesti tarkkana olin
ohjeen mukaisesta tutkimuksen eettisyydestä sekä ennakkoinnista. Hain ja pyysin tarvittavat luvat ja
suostumukset ennen tutkimusaineiston keruun aloittamista. Jätin tutkimusluvan samaan aikaan
sekä poliisiammattikorkeakoululle että Helsingin poliisilaitokselle. Polamkin kautta tuli hakea lupaa,
jotta voisin käyttää aineistona Poliisihallituksen ohjetta, sekä kerätä tietoa NFIP:n yhteiseltä Share-
point-alustalta, ryhmäsähköpostista sekä projektilevyltä. Helsingin poliisilaitokselta tuli hakea tutki-
muslupaa, jotta voisin haastatella laitoksessa työskenteleviä NFIP-toiminnon vastuuhenkilöitä
Jarno Laurikaista ja Antti Örniä asiantuntijaroolissa. Tutkimuslupahakemuksen käsittely siirrettiin
kokonaisuudessaan Helsingin poliisilaitoksen käsiteltäväksi ja tutkimuslupa myönnettiin hakemuk-
sen mukaisesti aikavälille 25.10.2023 - 31.12.2024. Haastateltavat osallistuivat tutkimukseen va-
paaehtoisesti ja esiintyvät siinä nimillään. Haastateltaville lähetettiin hyvissä ajoin saatekirje sekä
teemat tiedoksi ja lisäksi olen liittännyt nämä asiakirjat opinnäytetyön liitteiksi. Kaikkeen muuhun
käyttämäni tutkimusaineistoon on viitattu asianmukaisesti ja materiaali on lueteltu lähdeluette-
lossa.

Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa yleisimmin käytetyt käsitteet ovat reliabiliteetti sekä validi-
teetti ja ne ovat lähtöisin kvantitatiivisen tutkimuksen piiristä. Vaikkakin määritelmät ovat syntyneet
määrällisen tutkimuksen tarpeisiin, niin käsitteitä käytetään, usein kritisoidusti, myös kvalitatiivisen
tutkimuksen luotettavuuden arviointiin. Reliabiliteetti tarkoittaa saatujen tutkimustulosten pysyvyyttä
eli jos tutkimus toistettaisiin, saataisiinko sama tulos ja validiteetti taas yksinkertaisesti sitä, onko
tutkittu oikeita asioita ja ovatko tutkimuksen tulokset päteviä.

Laadullisen tutkimuksen reliabiliteetin tavoitteena ei kuitenkaan ole, että samat tutkimustulokset
saavutetaan identtisesti. Tarkoitus on, että prosessi on läpinäkyvä ja loogisesti perusteltu, jolloin

lukija pystyy ymmärtämään ja seuraamaan tutkimuksen eri vaiheita. Sarajärvi ja Tuomi toteavat kirjassaan, että kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin ei ole olemassa täsmällisiä ohjeita (2018, 121). Opinnäytetyön luotettavuutta olen pyrkinyt lisäämään hyödyntämällä monipuolisesti eri aineistoja ja menetelmiä. Materiaalia olen kerännyt muun muassa teemahaastattelujen, osallistuvan havainnoinnin, tilastojen sekä virallisten, virkamiesten tekemien raporttien kautta. Näiden kautta on löytynyt vastauksia tutkimuskysymyksiin ja eri lähteistä saadut tiedot ovat johtaneet samoihin tuloksiin.

Eskola ja Suoranta kirjoittavat teoksessaan, että laadullisen tutkimuksen relativistisessa näkemyksessä arvioinnin perustana on tutkimusraporttiin kirjoitettu teksti itsessään ja sen sisältö on osoitus tutkimuksen viimekätisestä luotettavuudesta (1998, 159). Tutkimusprosessin olen kuvannut yksityiskohtaisesti ja raportoinnin perusteella tutkimusasetelma olisi toistettavissa. Teemahaastattelujen luotettavuutta lisää se, että haastateltavat esiintyvät opinnäytetyössä omilla nimillään. Lisäksi lukuisat heidän teemahaastattelussa antamansa vastaukset ovat sitaatteina luettavissa, jolloin lukija voi niiden perusteella varmistua tulkinnan oikeellisuudesta ja tulosten luotettavuudesta.

Opinnäytetyön luotettavuuden vahvistamiseksi minun tuli olla myös tietoinen mahdollisista ennako-oletuksistani sekä taustatekijöistä. Olen ollut oman toimeni ohella liki 20 vuoden ajan mukana jalkapalloalan tietopisteen toiminnassa ja toimintaympäristö oli minulle prosessin alkaessa hyvinkin tuttu. Pyrin varmistumaan siitä, että tällä ei olisi vaikutusta aineistosta tekemääni tulkintaan ja osin tästäkin syystä päädyin hyödyntämään monipuolisesti eri aineistoja, jotta osaisin huomioida asioita riittävän monipuolisesti. Tutusta toimintaympäristöstä oli toisaalta se hyöty, että minulla oli laaja pääsy opinnäytetyön kannalta olennaiseen tutkimusaineistoon ja tiesin, keiltä henkilöitä tietoa kannattaa lähteä etsimään. Yhden ennako-oletuksen myönnän minulla tutkimusta aloittaessa olleen ja se tuli minulle luettuani Euroopan neuvoston yleissopimuksen turvallisuutta, turvatoimia ja palveluja koskevasta yhdennetystä lähestymistavasta ensimmäisen kerran vuonna 2022. Ajattelin silloin, että tämä uudistus vaikuttaa hyvältä ja opinnäytetyöprosessi vahvasti hypoteesini.

LÄHTEET

Aunio J. 2022: Turvallisuus, turvatoimet ja palvelut jalkapallo-otteluissa - Euroopan neuvoston yleissopimuksen (CETS No. 218) vaikutukset poliisitoimintaan. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö.

Byrne, S. & Ludvigsen, J. 2023: Further towards the right to 'safe leisure': a case study of the Council of Europe's 2016 Saint-Denis Convention. Luettavissa: [Full article: Further towards the right to 'safe leisure': a case study of the Council of Europe's 2016 Saint-Denis Convention \(tandfonline.com\)](https://www.tandfonline.com). Luettu 12.8.2024.

Byrne, S. & Ludvigsen, J. 2023: The Duty of Engagement: An Analysis of the 2016 European Convention on an Integrated Safety, Security and Service Approach at Football Matches and Other Events. Entertainment and Sports Law Journal (entsportslawjournal.com). Luettavissa: [Byrne | The Duty of Engagement: An Analysis of the 2016 European Convention on an Integrated Safety, Security and Service Approach at Football Matches and Other Events | Entertainment and Sports Law Journal \(entsportslawjournal.com\)](https://entsportslawjournal.com). Luettu 9.8.2024.

CETS No. 218, SopS 17–18/2022: Euroopan neuvoston yleissopimus turvallisuutta, turvatoimia ja palveluja koskevasta yhdenmennyksestä lähestymistavasta jalkapallo-otteluissa ja muissa urheilutilaisuuksissa. Luettavissa: <https://www.coe.int/en/web/conventions/-/council-of-europe-council-of-europe-council-of-europe-convention-on-an-integrated-safety-security-and-service-approach-at-football-matches-and-other-s>.

Committee on Safety and Security at Sports Events (T-S4): 2021 Annual monitoring report of the Saint-Denis Convention. Luettavissa: [1680a83413 \(coe.int\)](https://www.coe.int)

Committee on Safety and Security at Sports Events (T-S4): Monitoring report of the Saint-Denis Convention 2021-2022 season / year 2022. Luettavissa: [1680ad823b \(coe.int\)](https://www.coe.int)

Committee on Safety and Security at Sports Events (T-S4): Rules of Procedure of the Committee on Safety and Security at Sports Events. 5.7.2024. Luettavissa: [Council of Europe \(coe.int\)](https://www.coe.int)

Committee on Safety and Security at Sports Events (T-S4): T-S4(2024)21_EN_Draft_List of Decisions_5th T-S4 Committee meeting_23-24APR24.

Eduskunnan internet-sivusto. www.eduskunta.fi

Eduskunta, kansanedustajan kirjallinen kysymys. 2023: Pauli Kiurun kirjallinen kysymys katsomoturvallisuuden parantamisesta urheilutapahtumissa porttikieltojärjestelmällä 13.1.2023. Luettavissa: [KK 673/2022 vp \(eduskunta.fi\)](https://www.eduskunta.fi)

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Osuuskunta Vastapaino. Tampere. ISBN 978-951-768-504-7. Luettavissa: <https://www.ellibslibrary.com/book/9789517685047>. Luettu 17.10.2024.

Euroopan neuvoston yleissopimuksen (CETS No. 218) allekirjoitusten ja ratifiointien tilanne. Luettavissa: [Full list - Treaty Office \(coe.int\)](https://www.coe.int). Luettu 17.10.2024.

Haikansalo, A. & Korander, T. 2022: Poliisi (ylempi AMK) - opinnäytetyön ohje. 2/2022, POL-2022-136040.

Hallitusohjelma. 2023: Vahva ja välittävä Suomi - pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023. Luettavissa: [Vahva ja välittävä Suomi : Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023 \(valtioneuvosto.fi\)](#)

HE 45/2021. Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuutta, turvatoimia ja palveluja koskevasta yhdenmennyksestä lähestymistavasta jalkapallo-otteluissa ja muissa urheilutilaisuuksissa tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi kokoontumislain muuttamisesta.

Joint regular exercises. 2023: NFIP-Suomen NFIP verkostolle tekemä sähköpostikysely yleissopimuksen artikla 7:ssä mainituista yhteisistä harjoituksista 20.7.2023.

Jääkiekon Liiga. 2024: Luettavissa: [www.liiga.fi](#). [Uutinen - 13.3.2024 - Pelicans paransi kotiotteluiden yleisömääräänsä viime kaudesta yli 11 prosentilla. - Liiga.fi](#). Luettu 30.9.2024.

Jääkiekon Mestis. 2024: [www.mestis.fi](#) 8.5.2024. Luettavissa: [Mestiksessä jälleen ennätysten kausi | Uutiset | Mestis.fi](#). Luettu 30.9.2024.

Modic, M. & Praznik, T. & Slokan S. 2022: The Role and Function of a Sports Event Organiser: Safety at Football Matches in Slovenia, Serbia and Austria. Journal of Criminal Justice and Security. University of Maribor. Luettavissa: [The Role and Function of a Sports Event Organiser: Safety at Football Matches in Slovenia, Serbia, and Austria. | EBSCOhost](#). Luettu 8.9.2024.

Neuvoston päätöslauselma ajantasaistetusta käsikirjasta, joka sisältää suosituksia sellaisten kansainvälisten jalkapallo-otteluiden, joissa on mukana vähintään yksi jäsenvaltio, yhteydessä esiintyvien väkivaltaisuuksien ja levottomuuksien ehkäisemisestä ja torjunnasta ja siihen liittyvästä kansainvälisestä poliisiyhteistyöstä (EU:n jalkapallokäsikirja). 2016/C444/01. Luettavissa: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016G1129\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016G1129(01)&from=EN).

NFIP Sharepoint. 2024: paikallispoliisin tekemät harjoitusraportit.

Pitkäranta A. 2014: Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä – työkirja ammattikorkeakouluun. e-Oppi Oy. Jokioinen. ISBN 978-952-282-801-9. Luettavissa: <https://www.el-library.com/book/9789522828019>. Luettu 17.10.2024.

Poliisihallituksen määräys. 2022: Turvallisuuden parantaminen jalkapallo-otteluissa ja muissa urheilutilaisuuksissa. POL-2022-41425.

Poliisihallituksen määräys. 2023: Poliisihallituksen antamat määräykset, ohjeet ja ohjaavat kirjeet. POL-2022-132897.

Ripatti, J. 2022: Selvitys urheilutapahtumien sopimusperusteisesta porttikieltojärjestelmästä. SUEK ry:n julkaisuja urheilun eettisistä asioista nro 6, Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry. Luettavissa: <https://suek.fi/wp-content/uploads/2022/09/Selvitys-urheilutapahtumien-sopimusperusteisesta-porttikieltojarjestelmasta.pdf>.

Selitysmuistio (CETS 218). 2016: Turvallisuutta, turvatoimia ja palveluja koskeva yhdenmukainen lähestymistapa jalkapallo-otteluissa ja muissa urheilutilaisuuksissa. Luettavissa: <https://rm.coe.int/168071edc0>.

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2018: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki. ISBN 978-952-04-0011-8. Luettavissa: <https://www.elibrary.com/fi/book/9789520400118>. Luettu 17.10.2024.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2011: Riskien hallinta ja turvallisuussuunnittelu. Opas sosiaali- ja terveydenhuollon johdolle ja turvallisuusasiantuntijoille. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2011:15. Luettavissa: [URN:NBN:fi-fe201504226148.pdf \(valtioneuvosto.fi\)](URN:NBN:fi-fe201504226148.pdf) Luettu 1.9.2023.

Struniawski, J. 2020: The Safety Concept for Football Matches. Internal Security, Police Academy in Szczytno. ISSN: 2080-5268. Luettavissa: [The Safety Concept for Football Matches | INTERNAL SECURITY \(akademiapolicji.eu\)](The Safety Concept for Football Matches | INTERNAL SECURITY (akademiapolicji.eu)). Luettu 6.9.2024

Suomen Palloliitto. 2022: Suomen Palloliiton liigalisenssimääräykset 2023.

Suomen Palloliitto. 2023: Suomen Palloliiton liigalisenssimääräykset 2024.

Suomen Palloliitto. 2022: Suomen Palloliiton miesten Ykkösen lisenssimääräykset 2023.

Suomen Palloliitto. 2023: Suomen Palloliiton Ykkösliigan lisenssimääräykset 2024.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2023: Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. ISBN 978-952-5995-82-4.

UEFA, riippumattoman tutkimuspaneelin raportti UCLF22. 2023. Luettavissa: [uclf22_independent_review_report_20230213194627.pdf \(uefa.com\)](uclf22_independent_review_report_20230213194627.pdf)

Valli, R. (toim.). 2018: Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1, metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. PS kustannus, Jyväskylä. ISBN 978-952-93-0048-8 (PDF). Luettavissa: <https://www.ellibrary.com/book/9789524515160>. Luettu 17.10.2024.

Veikkausliigan turvallisuusmonitorointiraportti 2023. SPL/SUEK/poliisi

Vilka, H. 2021: Tutki ja kehitä. PS-Kustannus. Jyväskylä. ISBN 978-952-370-173-1. Luettavissa: <https://www.ellibrary.com/book/9789523701731>. Luettu 17.10.2024.

Yle uutiset. 2024: Veikkausliigan katsojaluvut nousussa. 2.9.2024. <www.yle.fi/a/74-20108667>

LIITE 1

SAATEKIRJE

19.12.2023

Arvoisa vastaanottaja

Opiskelen Poliisiammattikorkeakoulussa poliisi (ylempi AMK) -tutkintoa. Opintoihin kuuluvan opin-
näytetyöni aiheena on tutkia Euroopan neuvoston yleissopimuksen (CETS No. 218) täytäntöönpa-
noa Suomessa. Euroopan neuvoston yleissopimus turvallisuutta, turvatoimia ja palveluja koske-
vasta yhdenmisyttä lähestymistavasta jalkapallo-otteluissa ja muissa urheilutilaisuuksissa tuli Suo-
men osalta voimaan 1.3.2022 ja aiheutti muutoksia kokoontumislain (530/1999) kahteen pykälään.
Uusi 12 §:n 2 momentti velvoittaa yleisötilaisuuksien järjestämiseen osallistuvia tahoja laatimaan
monitoimijaisia turvallisuus- ja pelastussuunnitelmia, joita tulee testata ja parannella säännöllisillä
yhteisillä harjoituksilla. 20 §:n 2 momentti laajensi poliisin ohjeiden ja määräysten anto-oikeutta
koskemaan myös 12 §:n 2 momentissa tarkoitettujen harjoitusten käynnistämistä, valvontaa ja hy-
väksyntää. Yleissopimuksen veloitteiden mukainen toiminta aloitettiin vuoden 2023 alusta.

Osan tutkimuksen aineistosta kerään haastattelututkimuksena teemahaastattelu-menetelmällä,
jonka suorittamiseen olen teiltä saanut suostumuksen. Kaikki haastateltavat ovat olleet mukana
laatimassa turvallisuus- ja pelastussuunnitelmia sekä mukana myös niiden testaamiseksi tehdyissä
harjoituksissa joko käynnistäjän ja valvojan tai sitten suunnittelijan ja toteuttajan rooleissa. Tutki-
muksen tavoitteena on selvittää Euroopan neuvoston yleissopimuksen velvoittaman toiminnan taso
Suomessa ensimmäisen toteuttamisvuoden jälkeen. Tutkimustulosten perusteella toimintaa on
mahdollista kehittää ja niiden avulla sekä yksityinen että julkinen sektori saavat ideoita ja parannus-
ehdotuksia tuleville vuosille.

Haastattelun kesto on noin yksi tunti ja se tallennetaan sanelimella litterointia varten. Haastatte-
lussa kerätty materiaali hävitetään tutkimuksen päätyttyä. Tutkimuksella on Helsingin poliisilaitok-
sen myöntämä tutkimuslupa POL-2023-138752. Tutkimusraportti on täysin julkinen ja se julkais-
taan Theseus-palvelussa hyväksymisen jälkeen. Opinnäytetyön ohjaajina toimivat Poliisiammatti-
korkeakoulun ylikomisario Jari Hakala ja Helsingin poliisilaitoksen komisario Ismo Juvonen.

Vastaan mielelläni tutkimusta koskeviin lisäkysymyksiin, kiitos yhteistyöstä.

Jani Aunio

ylikonstaapeli

Helsingin poliisilaitos

LIITE 2

TEEMAHAASTATTELURUNKO

Euroopan neuvoston yleissopimuksen (CETS No.218) täytäntöönpano Suomessa

HAASTATELTAVAN TAUSTATIEDOT

- Missä roolissa olit toteuttamassa turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laadintaa sekä niiden testaamiseksi suoritettavia harjoituksia?
- Miten päädyit tehtävään?
- Kuinka pitkä kokemus sinulla on yleisötilaisuuksien turvallisuusjärjestelyistä?

TEEMA 1 Turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laadintaprosessi

- Oletko ollut aikaisemmin laatimassa turvallisuus- ja pelastussuunnitelmia?
- Onko turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laadinta muuttunut aikaisemmasta?
- Miten prosessi käynnistyi ja kuinka se eteni?
- Oliko ohjeistus riittävää?
- Oliko suunnitelmien laadinta yleissopimuksen hengen mukaisesti monitoimijaista? (Yleissopimuksessa toimijalla tarkoitetaan osapuolta, jolla on turvallisuuteen, turvatoimiin tai palveluihin liittyviä vastuita sekä itse tilaisuudessa että tapahtuman vaikutusalueella)
- Onko suunnitelmien laatu parantunut yleissopimuksen myötä?
- Minkälaisia ongelmia tuli esiin?

TEEMA 2 Vuosittaisen harjoituksen suunnittelu ja toteutus

- Minkälaisen harjoituksen toteuttamisessa olit mukana?
- Miten prosessi käynnistyi ja kuinka se eteni?
- Oliko ohjeistus riittävää?
- Miten päädyitte juuri tuohon harjoitukseen?
- Mitä toimijoita harjoituksessa oli mukana?
- Olisiko järkevää, että Poliisihallitus määrittäisi harjoitusaiheen vuosittain?
- Koitko toiminnan hyödylliseksi?
- Minkälaisia ongelmia nousi esiin?

TEEMA 3 Toiminnan kehittäminen

- Onko poliisihallituksen määräys (Turvallisuuden parantaminen jalkapallo-otteluissa muissa urheilutilaisuuksissa) ja sen liite riittävän informatiivinen ja yksityiskohtainen?

- Onko siihen lisäys- tai muutosehdotuksia?
- Mitkä ovat toiminnan hyvät ja huonot puolet?
- Mitä haluaisit muuttaa toiminnassa?
- Mitä tekisit nyt eri tavalla verrattuna tämän vuoden toimintaan?
- Onko muita kehittämisideoita?